Poštnina plačana v gotovini. **Posamezna štev. Din 1·—**

Štev. 13. **V Ljubljani, dne 28. marca 1929.** **Leto XII.**

DOMOVINA

Upravništvo „Domovine" v Ljubljani, Knaflova ulica 5
Uredništvo „Domovine", Knaflova ulica 5/II., telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za inozemstvo: četrtletno 9 Din, polletno 18 Din, celoletno 36 Din; za inozemstvo razen Amerike: četrtletno 12 Din, polletno 24 Din, celoletno 48 Din. Amerika letno 1 dolar. — Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani, št. 10.711.

IN OBILO PIRHOV VSEM PRIJATELJEM IN PRIJATELJICAM „DOMOVINE"!

Naši in Vaši pirhi

Po hudi zimi, o kateri smo že mislili, da je ne bo konec, imamo sedaj prijazne pomladne dneve in upamo, da bo vreme ostalo lepo tudi preko praznikov. Delo na polju že kliče po pridnih rokah, vendar še prosimo naše prijatelje in prijateljice, da žrtvujejo nekaj razpoložljivega časa tekom praznikov za «Domovino». Še je čas, da ta ali oni nabiralec novih naročnikov uporabi te praznike za pomnožitev «Domovinarjev» in «Domovinaric» ter si pribori eno nagrad, ki smo jih razpisali pred meseci.

Prijatelji in prijateljice, nabirajte nove naročnike, ostanite zvesti svojemu listu in redno poravnajte svojo naročnino! To naj bodo Vaši pirhi «Domovini»!

Prav gotovo se ne morete pritoževati nad «Domovino», ki Vam je v najhujši zimi krajšala večere, čeprav je zaradi nerednega prometa vsled snežnih zametov prihajala včasih neredno. Izpolnjevala je svojo obljubo in objavljala poleg poučnega tudi mnogo zabavnega štiva. Da Vas še bolj razveseli, prihaja na veliko noč k Vam podvojena.

S povečano velikonočno izdajo pa se «Domovina» oddolži za pirhe svojim prijateljem.

Upamo, da boste zadovoljni z nami in da ne boste godrnjali, ko boste pri žegnu držali «Domovino» v rokah in jo čitali. Naj tudi ob veliki noči velja naše staro geslo: «Domovina za naročnika, naročnik za «Domovino»!

Potrebe našega kmetijstva

Naša doba je doba raznih vprašanj. Godi se nam kakor tistemu, ki zaradi samih dreves ni videl gozda. Ta gozd je vprašanje našega kmetijstva, saj šteje kmet 80 odstotkov prebivalstva naše države. Vse blagostanje drugih slojev je odvisno od kmeta ter bi bila tako s povoljno rešitvijo kmetijskega vprašanja rešena v temelju tudi ostala vprašanja.

V čem pa obstoji kmetijsko vprašanje? V tem, ali se nam izplača kmetovanje ali ne. **V današnjih razmerah se nam kmetovanje nikakor ne izplača.** Garamo noč in dan, toda vedno globlje lezemo v dolgove.

Kje so vzroki temu, da naše delo nima teka?

Glavni vzrok so predrago pridelovanje in mali pridelki. Danes si ne moremo misliti krojača, ki bi šival obleko kar s šivanko. Saj si še slanega kropa ne bi zaslužil, poreče!. Krojača vidiš, sebe pa ne! Kaj mu nisi podoben, ko sadiš z motiko krompir cele dneve, ga okopavaš in obsipleš z motiko ter ga cele tedne izkopavaš na jesen in te preganja dež? Pameten gospodar podorje s plugom za vsako drugo brazdo nametani krompir, ga okopava in obsiplje s stroji ter ga izorje na jesen. Koliko dela, koliko časa si prihrani! Delo in čas sta pa denar. Ali naj vam govorim o prednosti mlatilnice pred cepcem pri mlačvi? Saj je res zelo lep in pesniški tisti pika-poka pika-poka pika-poka v jesenskih jutrih, a to preveč stane. Že sama hrana mlatičev vzame precejšen odstotek pridelka.

Treba je na vsak način poceniti pridelovanje, kar dosežemo le tako, da kolikor mogoče nadomestimo ročno delo s strojnim.

Druga pot rešitve kmetijskega vprašanja je povečanje pridelkov. Če pogledamo pridelke naših njiv in travnikov, vidimo, da smo silno zaostali za drugimi kmetijskimi deželami. Ko pa ne da naša siromašna gruda več, če jo še tako stiskaš in biješ, vzdihujete. Res je, da ni naša zemlja obljubljeni Kanaan, toda poglejte po svetu, koliko je še slabše zemlje, ki pa vendar donaša dvakratni naš pridelek. Kako pa pridemo do boljših pridelkov?

Z boljšim obdelovanjem in umnim gnojenjem!

Kar se tiče gnojenja, smo mi še silno daleč. Statistika kaže, da smo

od petdesetih držav mi glede uporabe umetnih gnojil na 37. mestu, seveda, smo tam tudi glede pridelka. Dočim pridelajo druge napredne kmetijske države 25- do 30kratno seme, smo pri nas s 6- do 7kratnim pridelkom prav zadovoljni in se ne moremo načuditi, če pridela kdo 10kratno seme.

Zakaj smo pa tako zaostali za drugim svetom? Mar je naš kmet mani dovzeten za napredek kakor Nemec, Čeh ali Francoz? Krivda je na tem, da še ni v zadostni meri organiziran kmetijski pouk in da ni dovolj sposobnih moči. Strokovnjaki predavajo o živinoreji in vzornih hlevih, a ti skoro podariš živinče mesariu. O električni molži ti govore nekateri na dolgo, poleg razpravljajo o krizi vnovčenja mleka, ti pa prodajaš liter mleka po 2 do 2 in pol dinarja. Veste, kakšno zdravilo je iznašel nekdo zoper mlečno krizo? Polovico krav poklati, da bo mani mleka in da bo zato tisto dražje. S čim bomo potem gnojili, se pa nič ne vprašajo.

Vse vede, tudi kmetijska, so se vse preveč razcepile na posamezne panoge, da so izgubile le-te ves stik s celoto. Kakor je povedal ruski pisatelj Dostojevskij precej resnice, ko je zapisal, da je hudo nahodniku, ko išče pomoči pri specialistih in je specialist za levo nosnico na Dunaju, za desno pa v Parizu, bomo tudi v kmetijstvu kmalu prišli na to stopnjo.

Poudarjamo pa s temi besedami le, da spada specialist na znanstven zavod, na kmete pa pošljite ljudi, ki so praktično kos vsem vprašanjem, ki so važna za našega kmeta.

Svoj čas smo imeli kmetijske potovalne učitelje. Takih nam dajte, da nam raztolmačijo pomen novih pridobitev v kmetijstvu.

Mnoge države so že davno uvidele pomen takih praktično usposobljenih moči in so jim podredile cele okoliše, kjer delajo leto za letom poskuse z umetnimi gnojili in državna oblastva dajejo umetna gnojila na up do nove žetve.

Ni dovolj, da se le piše po strokovnih in dnevnih časopisih o kmetskih potrebah.

Treba je iti med narod, posluhniti, kaj ga teži in mu pomagati z živo besedo do zboljšanja položaja.

Saj se dá najti izhod. Treba pa bo vztrajnega dela, da dočaka tudi naš kmet svojo veliko nedeljo.

Saj se vsako leto izkaže, da mnogo ljudi, ki žele biti člani, ni vpisanih, ker jih nihče na to ne opomni.

Zato bodi velika noč čas zbiranja in nabiranja, da ne bo zopet prepozno. Pesnik naše narodne pomladi nas vabi v svoj krog. Vodnik nas kliče, da nas vodi naprej na pot, kjer:

en zarod poganja
prerojen, ves nov...

Hočemo biti nov, prerojen narod! — Hočemo biti vredni svojega pesnika! — **Hočemo biti člani skupne družine — Vodnikove družbe!**

Za pirhe Vodnikovi družbi

Velika noč je praznik vstajenja Kristusa in vstajenja prirode — vstajenje naroda pa se vedno vrši v znamenju prosvete. Vse, kar ima naš narod v svoji duševni zakladnici, mu je dala

slovenska knjiga.

Ona ga je prebujala, dvigala, vodila in privedla iz teme nevednosti v svetle dneve svobode. Vstajenje Kristovo je potrdilo evangelija in božje resnice — osvobojenje naroda je potrdilo njegovih duševnih zmožnosti, njegove narodne besede in njene predstaviteljice — narodne knjige.

Zato

bodi velika noč vsako leto posvečena delu za našo slovensko knjigo,

ki je bila, je in bo glavni duševni zaklad vsake slovenske hiše. Ob času, ko delimo pirhe in darove med svoj družinski in prijateljski krog, daruimo svoj mali dar tudi na oltar narodne družbe, ki nam zato v jeseni prinese v hišo štiri lepe slovenske knjige, da nam krajšajo dolge zimske večere.

Po treh letih uspešnega dela ni treba več pripovedovati, kaj nam je Vodnikova družba — 18.000 članov priča, da je zavzela važno mesto v našem narodnem življenju. Bolj važna je misel,

kaj bi nam lahko družba dala, če bi se število njenih članov podvojilo. V tem primeru bi bilo mogoče pomnožiti in povečati njen književni dar. Zato je dolžnost vsakega člana, da deluje v svojem krogu za pridobivanje novih članov.

Vemo, da to delo ni odvisno samo od poverjenikov, **ampak od nas vseh.**

Zato se ob času, ko polagamo dva pirha — dva kovača na oltar narodne prosvete, ozrimo po svoji soseščini in pogleimo, koliko članov še lahko pridobimo družbi!

Politični pregled

Glavni dogodek preteklega tedna je bila

odobritev velikopoteznega delovnega načrta vlade

v seji ministrskega sveta, ki se je vršila pod kraljevim predsedstvom. Ta vladni načrt predvideva delo za smotreno preureditev državne uprave, ki bo izvršena v skladu s sredstvi proračuna za leto 1929./1930. V načrtu je popolna depolitizacija državne uprave in se bodo v državno službo sprejemali samo ljudje s strokovnim znanjem ne glede na njihovo politično pripadnost. Obširno se bavi načrt tudi

s pripravami za sprejem raznih zakonov za povzdigo kmetijstva,

za izboljšanje obdelovanja zemlje, preureditev vinogradov, pogozdovanje kraških golčav urejevanje hudournikov in za osuševanje močvirij. Posebno velika važnost se polaga v načrtu na snovanje novih kmetijskih šol in ureditev kmetijskih kreditov. Sedanja direkcija za kmetijske kredite bo odpravljena in pretvorjena v poseben kmetijski bančni zavod. Vladni načrt pa se bavi tudi

z ureditvijo perečih socialnih vprašanj,

v prvi vrsti s končnoveljavno rešitvijo invalidskega vprašanja in preureditvijo delavske zakonodaje, ki bo omogočila sodelovanje med delodajalci in delojemalci. Dalje predvideva tudi

ureditev perečega izseljenškega vprašanja na podlagi izseljenških pogodb z državami,

kamor se selijo naši izseljenci. Izdelan bo tudi poseben zakon v zaščito in skupno zbiranje prihrankov naših izseljencev.

V Franciji vlada obča narodna žalost

zaradi smrti maršala Focha,

ki je bil v svetovni vojni eden najsposobnejših vojskovodij ter je v največji meri pripomogel nam in našim zaveznikom do zmage nad nemškim orožjem. Pogrebne svečanosti maršala Focha so bile veličastne in so se jih udeležili med drugimi tudi zastopniki našega kralja in naše vojske.

V Italiji so se vršile na cvetno nedeljo

plebiscitne volitve, pri katerih se je bilo mogoče izreči samo za fašiste ali proti njim.

Volilna udeležba je bila nepričakovano velika ter je dosegla v nekaterih krajih celo 100 odstotkov. Kakor je bilo pričakovati, so zmagali fašisti na vsej črti. Pri teh volitvah so

prvič nastopili v smislu spravne pogodbe med papežem in Italijo katoliški duhovniki odkrito za fašizem

in italijansko državo.

V Beogradu pripravljajo podpis prijateljske pogodbe med Jugoslavijo in Grčijo, ki bo utrdila

Soteščan:

Grob ob zvoniku

(Povest iz sedanjosti.)

(Dalje)

Ivan se je zamislil. Kdo ve, v kakšni zvezi je to kladivo s smrtjo njegovega očeta? Saj ni bilo najmanjše sledi kakega udarca na mrliču. Ali mu bo kdaj razkrila bodočnost, kar je napravila zlobnost pokvarjenega človeka.

Dekle si je obrisalo solze ob misli na bolnika in na ločitev najboljšega soseda, ob katerem se je tolikokrat razvedrila.

«Kdaj pa odrineš?» ga je vprašala z ihtečim glasom.

«Jutri s prvim vlakom. Pričakujem, da mi boš dala nekaj za spomin, kakor je navada.»

«Oh, saj res! Kako sem pozabljiva!»

Obrnila se je in odšla na vrt, kjer je natrgala cvetja in rožmarina. Povila ga je v šopek ter mu ga pripela na prsi.

V dolinici za vasjo je zadonela otožna fantovska pesem:

«Pušelc pa mora bit' zelen al' plav,
ko bom slovo jemav...»

«Zbogom, Minka!» jo je krepko prijel za roko.

«Zbogom, Ivan!» dekle se mu je izvilo in zbežalo. Ploha solz se ji je ulila po obrazu. Skrivoma se je izplakala, kar ji je olajšalo bolečino.

Podgorce je vzdramilo drugo jutro glasno vriskanje in kramljanje. Sredi vasi so se zbirali fantje, ki so odhajali k vojakom. Pridružil se jim je tudi Ivan z resnim obrazem. Dom, oče, Minka, Gornik — vsi so mu stopili pred oči ter ga spremili do griča, kjer je postal in pogledal v dolino. Oko mu je obstalo ob zvoniku vaške podružnice — ob očetovem grobu.

«Zbogom, oče!» si je otrl vročo solzo ter jo mahnil za tovariši na postajo. Ko mu je hrib zaprl pogled na Podgorje, se je ojunačil in glasno zavriskal.

VIII.

Dva jutra sta bila v življenju vdove Stoparice ovita s krvavo zarjo. Tisto jutro, ko je našla na kozolcu mrtvega moža, in jutro, ko je Ivan odšel k vojakom. Rana, ki se je komaj nekoliko zacelila, se je ponovno razbolela.

«Toliko je dela, pa ni nikogar, ki bi mi pomagal!» je tarnala po sinovem odhodu. «Sama ne morem nositi vseh skrbi, preveč jih je celo za moške rame. Kje naj dobim denarja za najemnike v teh slabih časih?»

Tako je stokala in begala po dvorišču. Vsa omagana se je naslonila na plot, z dlanjo je zasenčila solzne oči in zrla čez hrib, koder je Ivan odšel na postajo.

«Liza, ali ti je slabo?» jo je ogovoril Gornik izza plota. «Ako si bolna, ti pripeljem zdravnika.»

«Tebi ga je tudi treba», mu je zasolila nejevoljna, ker jo je zalezel, dasi je mislila, da je nihče ne opazuje.

«Po sinu žaluješ», je pogoltnil njeno opazko. «Fant je pa vriskal, ko je odhajal... Ali je vredno jokati?»

«Zelo težko se je ločil. Ves je bil solzen; malo je manjkalo, da ni glasno zajokal.»

«Pa je vriskal», je trdil nagajivo. «Vprašaj Boštjanovo Tinco, ki je spremila fanta.»

«Ako je vriskal, je storil to zaradi drugih, da mu niso nagajali. Prav nič mu ne zamerim.»

«Smiliš se mi, Liza. Hudo je na kmetiji brez močnega človeka. Noč in dan me skrbi, kaj boš počela.»

«Ti meseci bodo že minili...»

«Hm, minili! Kdo ve, kako bodo minili...»

«Tako, kakor mine vse na svetu — dobro in slabo.»

«Toda, če se Ivan ne povrne?»

«O tem ne dvomim. Kmalu bo dočakal.»

«Morda se mu odprejo vrata kam drugam. Fant je prebrisan.»

«To me ne skrbi. Silno je navezan na dom, kar se ne da čez noč zatreti.»

«Ob priložnosti človek marsikaj pozabi. Na to moraš računati, da ne boš razočarana. — Kaj pa, ako pride pokvarjen kakor mnogi iz mestnega ozračja?»

«Upam, da se to ne bo zgodilo.»

«Na vse moraš biti pripravljena. Zdaj še ni zamujeno....»

prijateljske odnošaje s sosednjo grško republiko.

V ta namen se je pripeljal iz Ženeve grški zunanji minister Karapanos v spremstvu grškega poslanika v Parizu Politisa v Beograd, kjer se razgovarja z namestnikom našega zunanjega ministra dr. Kumanudijem.

Ena največjih domačih senzacij preteklega tedna pa je bil do sedaj še

nepojasnjen umor ravnatelja zagrebškega dnevnika «Novosti»

Toni Schlegla. Uvedena je najširša preiskava in je bilo aretiranih že nad 40 ljudi. Umor ima politično ozadje in se mora tembolj obsojati, ker je pokojni Schlegl bil miren človek in se v javni politični borbi ni izpostavljal.

DOPISI

POLJANSKA DOLINA. Kakor vsako leto bo tudi letos imel Sokol na velikonočni ponedeljek popoldne svojo prireditev v Sokolskem domu. Po hudi zimi in končanem postnem času zopet primerna zabava. — Zime je konec. Po senčnih plateh in dolinah je še dokaj snega, ki pa hitro gineva. Do zdaj je delo na polju počivalo, a zdaj, če bo vreme ugodno, se bo pričelo. Da bi bila zima napravila na polju večjo škodo, še ni videti. Avtomobilski promet, ki ga je bila zima za dalje časa ustavila, je zopet upostavljen. Imamo celo dnevno avtomobilsko zvezo z Ljubljano. Morda bi kazalo, da bi bila ta zveza tudi ob nedeljah, tako da bi zjutraj zgodaj šel avto v Ljubljano in takoj nazaj, ker s tem bi se privabili Ljubljančani na izlet v dolino. Seveda, bi morala biti tudi večerna zveza od tukaj z Ljubljano. Posebno ob času kopanja bi se to izplačalo. — Ne samo z avtomobilom, tudi drugače smo v zvezi s svetom. Imamo več radijskih naprav, da lahko poslušamo ob nedeljah in zvečer petje, godbo, govore ter predavanja. Dolgčas nam ni. — Zdaj se je še pošta v Gornji vasi razdržavila ter bo oddana privatniku. Ne vemo zakaj. Pošta Gornja vas ima zelo obsežen okoliš: dve veliki občini Oselico in Trato. — Cesta pri Fužinah proti Žirem je popravljena in zopet bi se lahko vpostavila stara poštna zveza Žiri, Gorenja vas, Poljanc, Škofja Loka, kakor je bila prej. — Bralcem in bralkam «Domovine» vesele velikonočne praznike in mnogo pirhov!

BEGUNJE. (Smrtna kosa.) Te dni so položili k večnemu počitku gospo Marijo Medenovo, mater ugledne notranjske družine. Pokojnica je bila rojena v Sabočevem pri Borovnici. Poročila se je že v zgodnji mladosti. Življenje je dala 14 otrokom, izmed katerih jih živi 10. Zlata «malnska mama», kakor so jo nazivali, je imela vedno odprto srce in odprte roke za vsakogar, ki jo je prosil pomoči in tolažbe. Koliko otročjih ročic je prejelo od nje vsaj kos kruha! Neštetim je bila skrbna botrica, ki ni nikoli pozabila svojih botrinskih dolžnosti. Na zadnji poti je blago pokojnico spremljala ogromna množica. Nobeno oko ni bilo suho, ko so jo ob zvokih genljive pogrebnice in turobne pesmi zvonov izročili zemlji ter krsto pokrili z venci in cvetjem. Še dolgo bo v teh krajih živel spomin na vzorno, plemenito mamko Medenovo.

SV. ANA PRI TRŽIČU. Dolgo časa ni bilo že nobenega glasu od nas, kakor bi bili izumrli, in vendar se gibljemo tako gospodarsko kakor prosvetno, saj imamo celih osem radijskih aparatov. Ob božiču smo ustanovili podružnico Sadjerejskega in vrtnarskega društva. Gasilno društvo si namerava še letos nabaviti novo motorno brizgalno in zato apelira na radodarnost domačinov in tudi drugi naj nas ne zavračajo. — V petek 15. t. m. smo pokopali najstarejšega moža iz naše vasi Jurija Megliča, po domače Balento. Bil je kljub visoki starosti 94 let do zadnjega dne prav svežega duha. Pravi užitek je bilo poslušati moža, kadar je pripovedoval mične zgodbe iz starih časov, ko so vozniki celega tržiškega sodnega okraja vozili razno blago čez Ljubelj na Koroško do otvoritve karavanške železnice. Zanimivo je tudi, da mož ni bil nikdar prijatelj alkohola, posebno ne žganih pijač. Blag mu spomin! — Huda zima je za nami, čeprav se z rekordnim mrazom in snegom nismo mogli postaviti. — «Dovinino» prav z veseljem prebiramo in ji želimo mnogo novih naročnikov in sotrudnikov!

KRAŠNJA. V nedeljo 10. t. m. je v Krašnji ob 8. zvečer nenadoma nastal požar na griču Konju pri posestniku Urankarju Jožefu. Vnel se je najprej hlev. Takoj, ko so opazili ogenj, so prostovoljni gasilci iz Krašnje hiteli na pomoč. Žal, ni mogla stopiti v akcijo brizgalna, ker daleč okoli hiše ni nikake vode. Kljub temu so gasilci pridno gasili s snegom ter s hitrim rušenjem strehe rešili posestniku vsaj strope. Kako potrebno je organizirano gasilstvo, smo videli pri tem požaru, ko so požrtvovalni gasilci na mestu, kjer se ni mogla rabiti brizgalna, z disciplino in hitro pomočjo rešili ubogemu pogorelcu živino, vso hišno opravo ter del hiše. Prepričani smo, da bodo odslej tudi posetstniki iz hribov, ki doslej gasilstvu niso bili posebno naklonjeni, društvo podpirali, kajti tudi zanje je velike važnosti, kakor kaže prav ta požar.

VIROVCE-PRISTAVA. Dovolite nam gospod urednik, malo prostora v cenjeni «Domovini». Malokedaj se kdo oglasi iz naših prijaznih krajev. Pa še nismo zmrznili kljub minuli hudi zimi. Hvala Bogu, še živimo, čeprav bolj v slabem položaju. Tudi pri nas smo imeli nad en meter snega. Sedaj so vendar nastopili toplejši dnevi. Saj je že tudi čas, kajti velika noč je tu in preveč žalostni bi bili pazniki, če bi narava počivala še v zimskem spanju. — Pri naši farni cerkvi Sv. Emi smo dobili novega organista, ki je doslej služboval nad eno leto v sosednji fari pri Sv. Petru na Medvedjem selu. V nedeljo 3. t. m. so pri deseti maši krasno peli šentpeterski fantje. Zakaj se tudi naši domači fantje ne zberejo, saj jih je dovolj dobrih pevcev v naši fari! Želimo mnogo uspeha novemu organistu!

ZAGORJE OB SAVI. V takem stanju kakor pri nas menda ni ceste daleč okoli. Pri nas se ne hodi, temveč čolnari po blatu že več let. Ceste so še sedaj po tolikem solncu zalite in napolnjene z blatom. S priložnostnim zasilnim «potresanjem» cest še dolgo ne bo pomagano. Predvsem je treba postrgati vsaj cesto skozi Toplice proti postaji za Lokami.

LAŠKO. (Smrtna kosa.) V soboto 16. t. m. je umrl tukaj g. Roman Jug v visoki starosti 80 let. Rodom iz Laškega je služil kot nadoficijal pri deželni vladi v Sarajevu, svoja pokojninska leta pa je preživljal v Laškem, kjer je po prevratu opravljal več let tudi funkcije državnega pravdništva. Bil je dober narodnjak in naprednjak. Naj v miru počiva.

POGANCE. (Smrtna kosa.) Tu je preminul nenadne smrti mlinar g. Franc Zupin. Pokojniku je nedavno odskočil drobec v oči, kar je imelo za posledico, da je 70letni mož skoro popolnoma oslepel in da ni mogel več opravljati svojega dela. Živel je v veliki revščini, dokler ga ni smrt rešila trpljenja. Priljubljenemu možu bodi lahka zemljica.

«Ali naj ga zavržem kakor cunjo — svojega otroka?»

«Bolje je, da zavržeš ti njega kakor on tebe. Pomisli: domov naj pride izprijen, ti mu daš kmetijo, pa bo s tabo pometal. In končno lahko vse zapravi ter vas požene na beraško palico. Tudi to je mogoče, dovolj je takih primerov.»

«To bi bilo nekaj zate», ga je usekala. «Kako bi mi privoščil!»

«Ako bi bil škodoželjen, bi te ne opominjal. Z vsem, kar premorem, sem ti na razpolgo. Ali potrebuješ denarja? Dam ti, kolikor zahtevaš!»

«Kadar bom potrebovala, pojdem v posojilnico», mu je odklonila.

«Tam ne posojajo brez jamstva. Grem tudi za poroka.»

«Kadar bo sila, pojdem do Žitnika ali do Jerina . . .»

«V posojilnici boš plačevala visoke obresti, jaz pa ničesar ne zahtevam.»

«Klopove Jere pa nisi videl. Tudi ona je potrebna.»

Gornik je nejevoljno spačil obraz, požrl je očitek in nadaljeval: «Svetoval bi ti še nekaj drugega — tisto, kar sem ti že nekoč omenil, a si me nehvaležno zavrnila.»

«Ne vem, kaj je bilo. Več se ne spominjam.»

«Namignil sem ti, da bi združila najini posestvi. Danes pa še dostavljam: spojiva tudi najino življenje z blagoslovom svetega zakona.»

Vso kri so pognale Stoparici v glavo te besede. Njeno čelo se je nabralo v temne gube, iz oči ji je puhnilo zaničevanje. Strahoma je čakal Gornik, kaj mu bo odgovorila.

«Blaž, ti si bolan ali pa hudoben», je srdito stopila predenj. «Nikdar več se mi ne prikaži s takim nasvetom! Čim delj sva drug drugemu, tem raje se bova imela. Pusti me v miru, da se mi ne pristudiš kot najhujši sovražnik. Po tej poti ne boš nikoli dosegel svojega namena.»

«Torej odklanjaš pomoč iz moje roke?»

«Rekla sem ti že, da je ne potrebujem. Daj si dopovedati.»

«Še prosila me boš, pa te ne bom hotel poznati.»

«Takrat ti bom najbolj hvaležna.»

Gornik je odšel poparjen, v žepu je stisnil pesti in zobje so mu šklepetali. Vse njegove nade so se razpršile kakor pena, hrbet se mu je upognil pod težo krivde, ki mu je kakor skala ležala na duši. Ni se mu sanjalo, da bo slabotna vdova tako odločno kljubovala njegovemu vsiljevanju.

Tedni in meseci so minuli brez posebnih dogodkov. Zlobnik je hodil klavrno po vasi, snujoč načrte, kako bi pridobil trmasto sosedo. Kar je začel, se mu je še obneslo. Ukrotil je jezično Klopovo Jero, marsikomu je že prekrižal račune. Toda ob Stoparici naj si razbije glavo? Tukaj naj omaga in odneha?

«Nikoli!» je zamahnil po zraku. «Enaka mera za vse: za Lizo kakor za Jero. Dobro znam posnemati njegov glas, ki naj bo grozen v nočni uri. Videla ga bo in slišala . . . In to jo bo omehčalo . . .»

Stoparica je večkrat vso noč prečula na postelji. Morile so jo težke skrbi in žalost za sinom in umrlim možem. Neprestano žalovanje ji je kvarilo zdravje in puščalo vidne znake bolezni na obrazu.

Neke temne noči je čepela na postelji, zatopljena v svojo usodo. V duhu se je pogovarjala z možem ter mu tožila svojo zapuščenost. «Tone, ali se ti ne smilim? Kamen bi se razjokal.»

Obšla jo je nenavadna groza. Stenska ura je udarila dvanajst, nekdo je potrkal ob postelji na okno.

«Kdo je?» je rahlo vprašala.

Trkanje se je ponovilo močneje kakor v odgovor na vprašanje. Plaho je zlezla pod odejo, ni se upala pogledati skozi okno.

Drugo jutro se ji je poznalo na obrazu, da se ji je nekaj pripetilo. Sprva ni hotela ničesar omeniti, ko pa se je trkanje ponavljalo več noči zaporedoma, je zaupala hčerki, kaj se dogaja pod njenim oknom.

«Moliva za očeta», je trepetala nekega večera. «Francka, prav goreče moliva!»

«Zakaj?» se je hči prestrašila, tako značilne so ji bile materine besede.

«Zato, ker potrebuje najine molitve. Sinoči me je strašilo, čula sem skrivnostno trkanje na okno . . .

«Veter je majal šipo», je dvomila, da bi pomirila mater, dasiravno je verjela njenim besedam.

MALA NEDELJA. V petek 22. marca smo imeli hud naliv z gromom, bliskom in točo. Zgodaj je začelo, jadikujejo po vsej pravici ljudje. Vremenski preroki napovedujejo čez 100 dni, to je okrog 1. julija, novo točo. Bog daj, da bi se zmotili, saj je zima dovolj uničila in ni potrebna še toča. — Letošnji vojaški novinci bodo nastopili 13. aprila službovanje. — Narodno kulturno društvo zgubi z odhodom k vojakom dva marljiva člana pevskega zbora in gledališkega odseka. No, saj se bodo potem zopet vrnili in se bomo zopet videli pri pevskem zboru in na gledališkem odru.

STARI TRG PRI SLOVENJGRADCU. Cenjenim čiateljem «Domovine» je Stari trg tik Slovenjgradca gotovo še malo znan. Pa ne mislite, da je naša župnija kakšno ubogo zapuščeno gorsko zakotje. Tisto pa ne, saj obdaja našo velika in lepa župnija mesto Slovenjgradec od treh strani. V župniji so tri občine: Stari trg, Legen in Vrhe. Imamo tri tovarne, in sicer za kose, za merila in za usnje. Imamo tudi še mlado prostovoljno gasilsko društvo, ki ima novo motorno brizgalno. Pod streho je tudi že nov Gasilski dom. Sedaj bomo zbirali za spomenik za 77 padlih vojakov iz naše župnije. Zanašamo se na radodarnost dobrih starotrških župljanov. V odboru za spomenik je dovolj agilnih in požrtvovalnih mož ter mladeničev, zaradi česar imamo najboljše upanje, da se bo v doglednem času zgradil vojnim žrtvam dostojen spomenik. «Domovino» imamo tudi pri nas radi in zato rečemo: «Širite Domovino»! Vsem čitateljem in čitateljicam vesele velikonočne praznike in mnogo pisank!

LJUTOMER. Glasbeno društvo v Ljutomeru obstoja 5 let ter kaže prav lep razvoj. Vzdržuje godbo na pihala (18 mož), od lanskega leta glasbeno šolo, katero obiskuje že 30 učencev za gosli, 60 otrok k mladinskemu petju, 10 učencev za klavir, zadnji čas si je pa društvo še ustanovilo orkester na lok (15 moči), s katerim nastopa prvič javno na belo nedeljo, to je 7. aprila, s koncertom v prostorih gostilne «Triglav». Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina 5 dinarjev. Ker je čisti dohodek namenjen v šolske svrhe, prosi odbor za obilen obisk.

Nepoboljšljiv.

Jetniški ravnateli: «Zdaj ste odpuščeni. Upam, da ne boste več prišli k nam.»

Kaznjenec: «Prišel ne bom, ampak pripeljali me bodo.»

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

HUD UDAREC ZA NAŠO REJO SVINJ.

Izvoz prašičeč pršutnikov iz Slovenije je malodane prenehal. Na dunajskem, graškem in praškem trgu so le maloštevilni komadi naprodaj, dočim se uvažajo v velikem številu iz Poljske in Rumunije, debeli prašiči pa iz južnih pokrajin naše države. Na zadnjem dunajskem sejmu je bilo prignanih 5316 pršutnikov iz Poljske in 590 iz Rumunije, iz Jugoslavije pa nič, pač pa 1219 špeharjev iz Jugoslavije. In taki so sejmi sploh v zadnjem času.

Vsa prašičjereja, ki se je na Dolenjskem in Štajerskem tako lepo razvijala, je dobila s tem udarec, ki ga bo težko prenesla. Krški in brežiški okraj sta vzgajala praseta, ki so se za rejo pršutnikov prodajala v druge više ležeče kraje, odkoder so se pršutniki prodajali v Avstrijo, na Češko in v Švico. Ves ta izvoz je sedaj prenehal. Danes zalaga našo sosednjo Avstrijo Poljska s svojimi pršutniki. Vzrok tiči v določilih trgovinske pogodbe z Avstrijo, ki pospešuje le uvoz debelih prašičev iz Srbije, dočim odklanja uvoz pršutnikov iz Slovenije z visoko nastavljeno carino, ki skupaj s stroški prevožnje onemogočuje našo konkurenco.

Za naše male posestnike, ki so navezani na dohodke iz reje svinj, je to naravnost katastrofa, ki se ob današnji splošni krizi dvakrat huje občuti in ki jemlje ljudem vsako dobro voljo za napredek kmetijstva. Naši mali posestniki imajo premalo zemlje za pridobivanje takih količin klaje, zlasti tudi zrnja, ki bi bile potrebne za popolno opitanje prašičev, ki imajo danes veliko ugodnejše pogoje za izvoz na vnanje trge. Sicer se je določilo, da se zabranjuje le izvoz pršutnikov do teže 110 kg in da se težje živali lahko izvažajo in oddajajo, toda razlika med pršutniki in špeharji je večja kakor 10 ali 20 kg in za to gre! Našim kmetovalcem manjka klaje za opitanje špeharjev. Pri tem pa trpi tudi vsa reja plemenskih svinj, ki se začne sama po sebi ustavljati, če ne bo mogoče prodajati praset za prirejo pršutnikov. S prenehanjem izvoza pršutnikov je težko prizadeta vsa reja svinj po vseh tistih krajih, ki so se pečali z rejo plemenih svinj, z rejo praset in z rejo pršutnikov. Preselanje na rejo špeharjev se po teh krajih v splošnem ne da izvesti. Zato bo treba delati na to, da se meja odpre, da se carina za izvoz zniža in s tem odpravi glavni zadržek za nadaljnjo rejo pršutnikov in prasnih svinj.

SOJA — FIŽOL.

V zadnjem času se je začela delati zopet velika reklama za «sojo». Baje tudi na dunajskem velesejmu in po Nemčiji. Tudi pri nas so začeli posamezniki vzbujati novo zanimanje za to rastlino, ki ji pripisujejo vse mogoče dobre lastnosti kot hranilo, ter ji pojejo veliko hvalo in slavo.

O soji se je že večkrat pisalo po raznem časopisju. V kmetijskem tudi, toda primeroma še najmanj, dasi spada ta rastlina pod sodstvo kmetijskih strokovnjakov. Nazadnje je pisal o njej naš «Kmetovalec» leta 1924., tedaj pred petimi leti.

— S sojo so se delali ponovni poskusi pri nas, toda vsi ti poskusi so se izjalovili, tako da so morali nazadnje umolknili najbolj goreči njeni oboževatelji. Pokazalo se je, da je soja ravno tako malo poklicana pomagati nam do boljšega napredka kakor na primer riž, ki preživlja danes velik del sveta. Pri nas, po naših predplaninskih in planinskih krajih nimamo pripravnega podnebja za to rastlino. Naše podnebje je preveč vlažno in premalo gorko. Vsi dosedanji poskusi so to pokazali. Soja je namreč rastlina bolj suhega in gorkega podnebja. Poskuse bi kazalo delati v našem Primorju, v Dalmaciji in sploh v krajih, ki imajo manj moče in več toplote kakor je ima naša Slovenija. S sojo so se delali poskusi na Dolenjskem in Štajerskem, toda povsod s premalo ugodnim uspehom. Soja je sicer rastla in se razvila, toda je pozneje deloma podivjala (napravila dolge vrvi), deloma pa sploh ni dobro dozorela. Takih rastlin pa ni priporočati, ki ne dajo zanesljivo dobrih letin.

Soja je rastlina gorkih krajev. Tam najde vse pogoje za svoj razvoj in za bogate svoje pridelke. Kjer pa soja ne dozori ali pa le za silo, v nekaterih letih malo bolj, v drugih pa manj, tam ni pogojev za njeno pridelovanje. Naj se rastlina spričo njenih ugodnih lastnosti še tako hvali in občuduje, tam ni mesta za njeno vpeljavo in njeno kulturo. Po takih krajih spada le na vrt ljubitelja kot botanična posebnost.

Soja je po vsej svoji vnanjosti in rasti podobna naši fižolici, pritličnemu in drobno zrnatemu fižolu. Njeno stročje, ki ga nastavlja po deblu, je pa kosmato.

«Nocoj boš spala pri meni, da se prepričaš.»

«Bom», je ugodila njeni želji. «Zbudite me, kadar začujete trkanje.»

Francka je bila utrujena, čim je legla, je zaspala. Mati pa je čula do polnoči, ko je zabrnela šipa pod skrivnostnim dotikom.

«Ali slišiš?» jo je dregnila s komolcem.

«Slišim», se je oklenila matere. Ležali sta nepremično do ranega jutra in zadrževali sapo.

Za pokojnega Antona Stoparja se je brala drugi dan črna maša in opravilo dokaj molitve. Trkanje pa le ni ponehalo, vsako noč so šklepetale šipe med enajsto in dvanajsto uro. Vdova se je zaobljubila na razna božja pota, obrnila se je tudi na župnika s prošnjo, naj odpomore.

Izkušeni duhovnik je neverno skomignil z rameni. Priporočil ji je, naj ostane mirna ter se prepriča, kadar bo zaropotalo. Pogumno naj pogleda skozi okno, zakaj nič žalega se ji ne more zgoditi. Duh je neviden, pobegnil pa bo človek, ki izvaja zlobne namene.

Žena je izvedla duhovnikovo naročilo, neke noči se je opogumila in pogledala skozi okno. Videla je, kako se je od okna neslišno pomaknila bela senca. «Tone!» je kriknila prestrašena, spoznavši hojo in postavo. Tak je bil njen pokojni mož, prav tako se je včasih prizibal po dvorišču.

Nekaj korakov od hiše se je zvil in milo zaječal. «Liza, trpim — ogenj — poslušaj soseda...»

Vdovi se je zavrtelo pred očmi. Ali je prav slišala, da naj ga posluša...? Ne, ne, ni mogoče... In vendar je čula vso njegovo besedo, tako da skoro ni mogla dvomiti.

Od groze in premišljevanja je začela bolehati: bolela jo je glava, noge so jo komaj še nosile. Sosedje, ki niso vedeli, kaj jo tare, so jo sočutno pomilovali. «Kmalu pojde za Tonetom», so jo soglasno obsodili.

Neko nedeljo popoldne je sedela na vrtu pred hišo z molitvenikom v naročju. Sama je bila doma. Francka je odšla v cerkev k popoldanskemu opravilu. Bila je popolnoma mirna; več noči zaporedoma namreč že ni videla prikazni, niti čula trkanja na okno. «Tone je rešen», je govorila sama sebi. «Molitve so pomagale.»

Mimo je prišel Žitnik, najbližji sosed, ki ji je bil po moževi smrti dober svetovalec. V ustih je sukal kratko pipo, roke so mu bile prekrižane na hrbtu. Tako je obhodil vsako nedeljo svoje zemljišče, sem in tja se je ustavil in pokašljal.

«Ej, Liza, staramo se, staramo», je iztrkal pipo in obstal pri sosedi. «K tlom si začela lesti, hrbet se ti je upognil.»

«Saj ni čudno», mu je priznala. «Težko breme leži na moji rami.»

«Bolehaš, bolehaš», jo je premeril od nog do glave. «Pa kako hitro te prijema! Grozno si oslabela.»

«O pravi bolezni ne morem govoriti. Vse. Čutim je utrujenost, nič se mi ne ljubi. Da bo že prešlo pomladi, ko se bo ogrelo.»

«Za Tonetom pojdeš, za Tonetom», ji je ponagajal.

«Ti boš pa k sodnemu dnevu trobil», jo je vznevoljilo.

«Bog obvaruj! Kdo bo pa toliko časa hropel in kašljal? Naduha me bo spravila od kruha! Kak korenjak je bil Tone, pa je kar nenadoma ugasnil.»

«Že štiri leta ga ni!» se je zasolzila. «Marsikaka solza je kanila med tem časom z očesa.»

«Strašna je taka smrt, strašna. Človek se ne more dovolj načuditi.»

«In kdo ve, kako je tamkaj?» jo je resno zaskrbelo. «Gorje nam, ako je tako natančno, kakor tukaj učijo.»

«Tega pa ne vemo», je zmignil z rameni. Nekaj je še hotel dostaviti, a se je premislil. Segel je v žep po mehur in natlačil pipo.

«Umreti še gotovo ni mislil, zato najbrž tudi ni bil pripravljen. Bog mu odpusti, ako je imel kaj na vesti.»

Žitnik si je prižgal tobak in sedel na travo. Kadar je puhnil dim, je pogledal sosedo, kot bi ji hotel nekaj posebnega povedati. Nepremično mu je zrla v obličje, ni se ga upala motiti v resnem premišljevanju.

«Liza, kadar grem ponoči mimo kozolca, me obide groza», ji je potihoma odkril svojo tajnost. «Nisem vraževeren in ne verujem v strahove, a vendar...»

«Pa nisi že kaj videl ali slišal?» je vztrepetala.

(Dalje.)

Krompirju kalija!

Tekom letošnjega izredno hudega mraza smo čitali dan za dnem, koliko krompirja je zmrznilo. Glavni vzrok naše nesreče je bil, da nismo bili pripravljeni na tako silen mraz in nismo dovolj zavarovali svojih shramb, oziroma nismo pričeli pravočasno kuriti v njih. Sedaj, ko je nastopilo toplo vreme, šele moremo pregledati škodo v naših zalogah krompirja. Nismo niti mislili, da je škoda tolikšna. Ne samo da nam bo mnogo naših zalog za pomladne in poletne mesece segnilo, nego bo tudi mnogim našim kmetovalcem nedostajalo krompirja za sajenje.

Ker je mraz uničil po vsej Evropi mnogo krompirja, nam tudi ni pričakovati od nikoder večjih množin semenskega blaga.

Ker pa igra krompir važno vlogo v našem gospodarstvu, bodisi v prehrani ljudi in živali ali v industrijskih obratih (škrob, spirit itd.), moramo posebno letos napeti vse svoje moči, da nam bo dal pičli posevek bogato letino. To je v naši moči, poglejmo samo pridelke krompirja v gospodarsko napredni Nemčiji: **300 metrskih stotov na ha, dočim pridelamo mi na ha komaj tretjino tega.**

Kako pa doseže Nemčija take pridelke? Imajo mar boljšo zemljo ali ugodnejše podnebje za krompir kakor mi? Nikakor ne! V obojem jih prekašamo. Pač pa uporablja nemški kmetovalec tudi za krompir umetna gnojila. Redki so pri nas kmetovalci, ki bi gnojili njive z umetnimi gnojili, saj še travnikov ne gnoje vsi.

Kdor hoče v trdem letu 1929. pridelati dovolj krompirja, naj da na ha: 400 kg Thomasove moke, 300 kg apnenega dušika in 400 kg 40odstotne kalijeve soli. Na mernik poseve krompirja daj približno 6 kg Thomasove moke, 4 kg apnenega dušika in 6 kg kalijeve soli!

Thomasovo moko (žlindro) poznate in tudi apneni dušik se vam je prikupil, le kalijevo sol gledate postrani. Pa po krivici! Ves svet si je danes na jasnem, da primanjkuje vsej rodni zemlji predvsem lahko topljivega kalija. Pičli in bolehavi pridelki so predvsem posledica pomanjkanja kalija v zemlji. Posebno so pa željne kalija tako zvane kalijeve rastline: krompir, tobak, vinska trta, hmelj, detelja, itd., ker tvorijo največji odstotek teh rastlin baš kalijeve sestavine. Pa poreče: «Saj sem že skusil s kalijevo soljo, pa ni bilo uspeha.» Resnica! Pa si zamolčal, da si gnojil **samo** s kalijevo soljo. Rastline potrebujejo tudi drugih snovi poleg kalija, namreč fosforno kislino (v Thomasovi moki), dušik in apno, prav tako kakor potrebuješ ti poleg kruha še masti, mesa in okrepčevalne pijače. Za rastline je kruh kalij, meso apno, mast forsforjeva kislina in vino dušik. Nezmernosti ni v kruhu ne v mesu in masti, pač pa v vinu. Zato pazi pri rastlinah, da ne bodo imele samo dušik. Kruhov človek in kalijeva rastlina sta močna.

Za vsa umetna gnojila velja pravilo: **Gnoji kar moreš zgodaj, vsaj v prvi polovici marca.** Posebno pa velja to za krompir, ker s prepoznim gnojenjem pridelek celo znižaš, kakor so pokazale izkušnje. Praho, v katero boš sadil krompir, potrosi z umetnimi gnojili vsaj 4 do 6 tednov pred saditvijo in prevleci. K.

Tedenski tržni pregled

ŽITO. Kupčijske razmere nespremenjene. Na ljubljanski blagovni borzi so ponujali 26. t. m. (za 100 kg; postavljeno na slovensko postajo): pšenico, baško, po 305 do 307·50 Din; moko «0» po 420 do 425 Din; turščico, baško, po 317·50 do 320 Din; oves, baški, po 305 do 310 Din; ječmen, baranjski, po 345 do 347·50 Din.

ŽIVINA. Cene, ki so neprimerno nizke, kažejo nagibanje k mali okrepitvi. Izvoz slab.

HMELJ. Slabo razpoloženje za nakup. V Nürnbergu se je jugoslovenski hmelj trgoval po 13 do 20 Din za kilogram.

JAJCA. Padanje cen se je ustavilo zaradi bližanja velikonočnih praznikov. Izvozniki plačajo po 1·15 do 1·20 Din za komad.

Cene tujemu denarju

Na zagrebški borzi se je dobilo zadnje dni

v valutah:

1 dolar po okrog 56·25 do 56·45 Din;

dne 26. t. m. v devizah:

100 avstrijskih šilingov za 799·32 do 802·32 Din;
100 nemških mark za 1349·50 do 1352·50 Din;
100 madžarskih pengov za 991·50 do 994·50 Din;
100 italijanskih lir za 297·14 do 299·14 Din;
1 dolar za 56·73 do 56·93 Din;
100 francoskih frankov za 221·60 do 223·60 Din;
100 češkoslovaških kron za 168·37 do 169·17 Din.

Sejmi

31. marca: Studenec pri Krškem.
1. aprila: Livod, Videm na Savi, Sevnica.
2. aprila: Rakek, Dramlje.
3. aprila: Zgornji Tuhinj, Zabukovje nad Sevnico, Št. Pavel pri Preboldu, Fram.
4. aprila: Loški potok, Sv. Primož pri Polagovni, Nova Cerkev.
5. aprila: Stara Cerkev, Hotederšica (živina).

Kratke vesti

= **Vinski sejem v Novem mestu** bo priredila 8. aprila ob 9. novomeška podružnica Vinarskega društva sporazumno z novomeško podružnico Kmetijske družbe za Slovenijo v prostorih kavarne Splihal. Vabijo se vinogradniki iz novomeškega okoliša, da se udeležijo tega sejma in prinesejo na sejem svoja lastna vina za poskušnjo v čistih vinskih steklenicah. Enako se vabijo trgovci z vinom in pa gostilničarji, da posetijo omenjenega dne ta sejem v čim obilnejšem številu. Nudilo se jim bo v nakup vino iz vinskih goric novomeške okolice.

PROSVETA

Dr. M. Rus: Prva pomoč. Oblastni odbor Podmladka Rdečega križa v Ljubljani je začel izdajati lastno knjižnico, ki bo obsegala predvsem knjižice socialne, zdravstvene in poučne vsebine, včasih pa tudi leposlovne. Prvi izdani zvezek je dr. Rusova «Prva pomoč», ki bo izborno služila svojemu namenu. Na kratko je v njej v sliki in besedi povedano vse, kar mora vedeti vsak človek za prvo pomoč, zato smo prepričani, da bo prišla prepotrebna brošurica v slednjo slovensko hišo. Njena oprema je zelo lična, cena pa prav neznatna (3 Din. za člane PRK pa 2.50 Din). Naslednji zvezek, ki bo obsegal dr. Bevkove «Zdravilne rastline», je tudi že v tisku. Novo knjižnico vsem najtopleje priporočamo.

Srce. To znamenito delo E. de Amicisa je izšlo sedaj v založbi Učiteljske tiskarne v Ljubljani. Prevod je oskrbela s pisateljevim dovoljenjem Janja Miklavčičeva. Mladina bo čitala to knjigo z največjim zanimanjem, a tudi roditelji in zlasti učiteljstvo bodo črpali iz te knjige vse polno zdravih in jedrovitih napotkov za pravilno vzgojo otrok k čistemu rodoljubju. Knjigo priporočamo posebno sedaj za praznike. Cena vezanemu in ilustriranemu izvodu 54 Din.

Jos. Kostanjevec:

Iz nekdanjih dni

(Dalje)

Opoldne po obedu, ki so ga zavžili v senci košate, že orumenele češnje, je Ivan preskočil potoček v dolini ter krenil v Repičev vinograd. Tudi tam so sedeli vsi pod drevesom, edinim mandeljnom, ki se je košatil v tej okolici. Prinesel ga je bil še Repičev praded odnekod iz Istre in ga zasadil. In drevesu se ni prav nič tožilo po starem domu, zadovoljno se je solnčilo v novi rebri, rastlo, cvetelo ter rodilo obilen sad v veselje vseh onih, ki so hodili tam mimo, in v ponos Repičeve rodovine.

Ivan se je po prvem pozdravu zleknil k sosedom v senco.

«Kako kaj pri vas, je kaj prida?» je vprašal Andrej Ivana.

«Hvala Bogu, kar pod rokami se množi, nismo pričakovali toliko», je odgovoril Ivan. «In kakšni grozdi so to! Prej jih nisem zapazil, skrivali so se med listi. Ni jim bilo treba biti tako sramežljivim, lahko bi se bili pokazali. Pa mastno je vse, da se kar oprijemlje roke.»

«Tudi pri nas enako, lahko smo zadovoljni in hvaležni», je dejal Andrej.

«Kaj pa vi, gospodična Tilka? gotovo ste danes že trudni. Od rane zore pa do sedaj se sklanjati in počepati med dolgimi vrstami ni nobena šala», se je obrnil Ivan proti Andrejevi sestri.

«Šala ni, pa je veselje in zadoščenje», mu je odgovorila. «Dal Bog, da bi tudi drugo leto bil naš trud tako poplačan kakor letos.»

«Kdor obdeluje tako kakor Repičevi in, ne zamerite, ako pohvalim tudi lastno hišo, kakor obdelujejo Mavričevi, se ni bati prevelike izgube, ako nam prizaneseio nevihte in uime. Tisti škodljivci in zajedalci na trtah in listih se že dajo za silo ukrotiti in iztrebiti.»

Repič je bil malce zadremal, pri zadnjih Ivanovih besedah je dvignil glavo.

«Za silo, to je že res,» je dejal, «kakor vsaka reč. Kolikor boljša, toliko prej izgine, kolikor slabša, toliko je trpežneiša. Ne mislim pri tem na blago za obleke in enake stvari.»

Nasmehnil se je in se obrnil proti Ivanu. Povabil ga je bliže sebe.

«Oče mi je po poti pravil, da mu je bilo nekam čudno okoli srca, ko je snoči legel v postelj. Dolgo ni mogel zaspati, nepriietne misli so ga mučile. Pa res ni bil danes zjutraj tako svež kakor po navadi. Paziti je treba, leta prihajajo in ne prizanašajo. Nočem Te s tem niti najmanj vznemirjati, Ivan, toda vplivati moraš nanj, da se bo nekoliko manj telesno trudil, dovolj je spravil skupaj, sedaj si Ti na vrsti, da delaš.»

Govoril mu je tiho, da niso slišali drugi, zlasti ne Prelčevi. Ivan se je zdrznil. Na očetu ni do sedaj opazil nobene posebne izpremembe, bil je vedno enak, vedno resen, a hkratu dobro razpoložen. Vse je opravljal kakor vedno, pazil, da je šlo gladko povsod izpod rok, njegova vnanjščina tudi ni bila izpremenjena. In sedaj mu pripoveduje Repič takšne novice!

«Kakor povedano, Ivan, nočem Te vznemirjati, hotel sem Te samo opozoriti za vsak slučaj. Vem, da si škrben in da se izkušaš vživeti popolnoma v razmere, v katere si prišel. Toda delati moraš po gotovih, jasnih načrtih, kdor se lovi od slučaja do slučaja, je izgubljen. Kadar potrebuješ kakršnegakoli sveta, veš kje sem, vrata so Ti vedno odprta.»

«Hvala Vam za poučne in dobrohotne besede, gospod sosed! Ne bil bi vreden Vašega zanimanja, ako jih ne bi hotel vpoštevati.»

«Prav! Zdaj pa treba, da zopet začnemo z delom, ker solnce gre svojo pot in nas ne vpraša, kaj in koliko smo izvršili. Hej, fantje, kvišku! Dekleta, na noge! Tako!»

Poslovili so se.

«Pa pridi o priliki zopet k nam, Ivan!» je dejal Repič in odšel po svoji poti s trgači.

Ivan je pristopil mimogrede k Tilki.

«Oče me je povabil, da naj pridem še kedaj k Vam. Kaj pravite Vi, ali Vam je prav?» je vprašal skoro tiho.

Tilka je zardela. Ni izpregovorila besede, toda njene oči so ga povabile in govorile več kakor najzgovornejša usta...

Ko se je Ivan vračal, je razmišljal o vsem, kar sta danes govorila z Repičem. Vsaka njegova beseda je bila tehtna in vredna uvaževanja. Ne bo se lovil od slučaja do slučaja, njegova pot je že sedaj jasno začrtana in bo vedno jasnejša. Delo se samo ponuja, vsak

Velikonočni pozdravi

Ljubljana. Vesele velikonočne praznike želimo vsem rojakom, bralcem in bralkam preljube «Domovine», zlasti fantom in dekletom, slovenski fantje vojaki, služeči pri dravski lekarski četi v Ljubljani: kaplarji: Franjo Višič (Zbelovo), Franjo Perkovič (Sv. Mohor), Alojzij Rožkar (Gorenjski vrh); redovi: Josip Polak (Veličane), Martin Milošič (Gradišče), Anton Matjašič (Dragovič), Friderik Luci (Sv. Tomaž), Stanislav Kolarič (Vodranci), Anton Kregar (Sv. Katarina), Jakob Horvat (Placar), August Furman (Konjice), Franc Frumen (Nuskovo), Ludovik Černec (Lože), Franc Car (Poznanovci), August Sorman (Konjice), Josip Žučko (Buče), Henrik Zatler (Ponikva), Josip Sedovšek (Lepa njiva), Ivan Garmuš (Dravograd), Ivan Krejačič (Kapele).

Maribor. Bolničarji v službi v vojni bolnici v Mariboru želimo vsem Slovencem in Slovenkam obilo pirhov in vesele velikonočne praznike: redovi Vinko Kuralt (Zabnica pri Škofji Loki), Franc Žerko (Klek, Trbovlje), Franc Ambrož (Devica Marija v Polju), Ivan Oblak (St. Jošt pri Vrhniki), Ivan Rozman (Breznica pri Žirovnici), Anton Regina (Pod turnom pri Trebeljnem), Štefan Razbornik (Cirkovci pri Velenju), Jernej Kočevar (Skocjan pri Mokronogu), Lojze Jesenovec (Vrzdenec pri Vrhniki), Anton Sadar, (St. Vid pri Stični), Maks Stanič (Koprivnik pri Kočevju).

Zagreb. Vesele velikonočne praznike želimo vsem slovenskim fantom in dekletom, bralcem in bralkam «Domovine» slovenski fantje iz 7. čete 2. bataljona 53. pešpolka v Zagrebu: Anton Hanžič (Lukavci), Josip Žnidarčič (Maribor), Ignacij Vrabič (Štoparce), Anton Muhič (Polenšak).

Sarajevo. Slovenski fantje, podčastniki, služeči v šoli rezervnih oficirjev v Sarajevu, pošiljamo staršem, sestram in bratom, sorodnikom, prijateljem, znancem, čitateljem «Domovine», posebno pa vsem slovenskim dekletom najlepše pozdrave ter jim želimo vesele velikonočne praznike: Rudolf Favletič (Trst), Jakob Forštnerič in Anton Furk (Ptujska gora).

Rajlovac pri Sarajevu. Slovenski fantje avijatičarji, služeči svoj rok v Rajlovcu pri Sarajevu, pošiljamo mnogo srčnih pozdravov in želimo vesele velikonočne praznike ter mnogo pirhov vsem slovenskim dekletom, fantom, bratom, sestram, staršem, znancem in prijateljem: Rudolf Ramuta (Metlika), Alojzij Kompare (Metlika), Stanko Eržen (Cerklje), Peter Šterk (Stari trg), Jožef Horvat (Tanča gora), Jožef Mušič (Črnomelj), Franc Ukmar (Maribor).

Zemun. Tudi mi iz konjiške šole se malo javljamo, da ne bi mislili, da smo zmrznili v tej hudi zimi. No, res je bilo hudo, ali vsi smo jo zdravi prestali. Mnogo nas je mislilo priti na dopust za veliko noč, pa menda ne bo nič. Posebno dijaki ne morejo dobiti dopusta zaradi polaganja izpita. Pri izpitih se dobro pokažejo Slovenci. Pri kaplarskem izpitu je bil prvi naš domačin brat Jurica Zadravec. Mislimo, da bo tudi sedaj pri glavnem izpitu prvi. Ker so blizu velikonočni prazniki, želimo vsem veselim dekletom, fantom in vsem domačim prav lepe pirhe: narednik Oton Zajec (Ljubljana); podnarredniki: Anton Brodnik (Mirna), Rudolf Škvorc (Velika Nedelja), Hubert Lužnik (Muta); kaplarji-dijaki: Jurica Zadravec (Središče ob Dravi), Julij Lapajne (Moste), Ivan Loc (Maribor), Miro Trampuš (Metlika); redovi: Franjo Iršič (Muta); Albert Čas, Jurij Hojnik (Meža ob Dravi), Alojzij Jager (Dramlje), Leon Šket, (Šmarje pri Jelšah), Ivan Grad in Jurij Špehar.

Urošovac (Srbija). Vesele velikonočne praznike in obilo pirhov žele vsem cenjenim čitateljem in čitateljicam priljubljene «Domovine», posebno fantom in dekletom slovenski fantje-vojaki, služeči v 1. bataljonu 31. pešpolka v Uroševcu: Zdravko Bohinc (Goriče pri Kranju), Mihael Skuber (Jezersko), Anton Keber (Podmolnik), Jože Fink (Ljubljana), Joško Setnikar (Vič), Jože Kadunc (Šmarje), Ignacij Prestor (Zgornja Bela), Ignacij Rupnik (Logatec), Franc Škerjanc (Zagradec pri Žalni), Anton Kokalj (Šovodenj), Andrej Stebe (Ljubljana), Adolf Supuk (Kranjska gora), Ivan Grže (Gora pri Sodražici), Ludovik Turk (Gora pri Sodražici).

Djakovica. Slovenski fantje, ki služimo pri 39. pešpolku v Djakovici, pošiljamo veliko-noč pozdrave fantom in dekletom ter vsem bralcem «Domovine»: Martin Težak (Dragomlja vas), Alojzij Nemanič (Želbej), Janez Šavorn (Hrast), Jakob Ivanetič (Vinji vrh), Jožef Kramarič (Črnomelj), Franc Plut (Dragomlja vas).

Split. Vesele velikonočne praznike želimo vsem čitateljem in čitateljicam «Domovine», posebno dekletom, slovenski fantje, služeči pri 54. pešpolku v Splitu: Franjo Likovnik (Zidani most), Karlo Peternel (Dobrava pri Radečah), Anton Jazbinšek (Jesenik pri Laškem), Jožko Škorja (Laško), Anton Lenarčič (Brusnice), Karlo Šuster (Hrastnik), Anton Petrič (Ribnica), Janez Mandelj (St. Jurij pod Kumom), Janez Meglič (Spuhlji-Ptuj), Janko Šmen (Radovljica), Franc Povše (Boštanj), Franc Vjerant (Lašče), Medard Pirc (Boštanj), Jakob Jurgel (Brodnice pri Laškem), Anton Dečelak (Brodnice pri Laškem), Karel Šantaj (Podgorica pri Laškem), Anton Sudija (Bohinjska Bistrica), Vinko in Karlo Horjak (Lokavec pri Zidanem mostu).

Montceau Les Mines (Francija). «Domovina», kako si nam draga, kako te vsakikrat težko pričakujemo in tudi kaj z veseljem čitamo, kaj i ti si nam najbolj naklonjena, zaradi tega bomo vedno tebi zvesti. Žal, da nam ni dana prilika, da bi te smeli čitati v naši rodni zemlji, ljubi Sloveniji. Spoštovani gospod urednik in vsi «Domovinarji» ter «Domovinarice», kakor sem že poročal, se nahajamo tukaj v Franciji v premogokopu Montceau, kjer smo imeli letošnjo zimo precej mrzlo, čeprav brez snega. Razmere so se tu nekoliko izpremenile. Cene živilom so se malo dvignile, zaslužek pa se skoro vedno isti. Priselilo se je sem v naš kraj silno mnogo Poljakov. Slovenci pa so večinoma odšli. Trije so se vrnili nazaj v domovino, ostali pa so se podali v druge rudnike. Vreme imamo nekaj dni že precej toplo. Naravnih krasot pa pomladi tukaj ne bomo imeli toliko kakor tam v naši ljubi Sloveniji. Skoro bo prišel čas, ko se bodo delili pirhi. Spoštovani gospod urednik ter vsi čitatelji in čitateljice «Domovine», tudi mi bi Vam vsem radi dali kakšen pirh, toda žal, med nami je taka razdalja, da si ne moremo seči v roke. Pošiljamo Vam pa pirhe, ki Vas bodo gotovo dosegli, to so najprisrčnejši pozdravi na naše starše, sorodnike, prijatelje in prijateljice, sotrpine rudarjem in vse ostale delavce. Cenjenemu uredništvu pa želimo še novih naročnikov en velik pehar. Vsem skupaj sladke in velike kolače žele Karel in Valerija Trbovc in Ivan Belinc.

Hussigny-Godbrange (Francija). Starka zima, ki nas je neusmiljeno zavijala v svoj snežni plašč, nas je vendar enkrat zapustila in nastopilo je milejše vreme. Čas beži in že so tu velikonočni prazniki, najlepši in najveselejši dnevi vsega leta. Vse se veseli teh praznikov. Kar nas je usoda zanesla daleč v tujino in nam ni mogoče veseliti se z Vami doma, pa Vam pošiljamo potom «Domovine» najlepše pozdrave in želimo vesele velikonočne praznike bralcem in bralkam, svojcem in znancem osobito pa našim dekletom. Stara vez nikoli ne popusti in tudi stara ljubezen se ne ohladi! Tako si

---

kot v hiši in v gospodarskih poslopjih ga kaže, vsaka bil na polju in travnikih — kliče, vsak trs v vinogradu ga prosi: ustavi se pri meni, da se nekoliko pogovoriva!

Med takšnimi mislimi se je najrazločneje pojavila misel na Tilko. Do sedaj se ni mnogo pečal z njo, dela je bilo preveč na vseh koncih in krajih, dolžnost ga je klicala drugam. Samo ob nedeljah in praznikih, ob onih lepih prostih urah, ko je pohajal k Repičevim in je bil v nje bližini, se je bavil z vprašanjem, ali bi ne bilo prav, ako bi se Mavričeva in Repičeva hiša združili tesneje, ako bi med njima nastala trdna vez, ki bi je ne mogla zrahljati najhujša nesreča. Danes pa je bila vsaka njegova misel pri Tilki. Hodila je zraven njega, roko v roki sta se držala, skupno sta se sklanjala k cveticam ob potu in jih trgala. Postajala sta in se razgovarjala, poslušala, kaj jima pripoveduje od tam doli razločno šumenje reke, kaj in kakšne novice jima prinaša in šepeče rahla sapa, prihajajoča od častitljivega očaka Nanosa.

Ivan se je zbudil iz svojih misli šele takrat, ko je stal pred očetom. Stresel se je, spomnil se je razgovora z Repičem. Pogledal je natančneje očetu v obraz. Ta je bil miren kakor navadno, nič na njem ni kazalo, da bi glodala katerakoli bolezen v očetovi notranjosti. Ivan se je pomiril, motil se je Repič kakor se lahko moti vsak, zlasti oni, ki ljubi in spoštuje svojega tovariša soseda in mu želi vedno vse najboljše. Oče bo živel še dolgo, mora živeti in mora videti vso srečo njegovo sredi družinice, ki bo vzrastla v domači hiši, kjer bosta delala in se trudila on, Ivan in njegova žena Tilka.

Visoko na vrhu vinograda sta stala. Solnce ju je obsevalo, nista se branila njegovih še vedno vročih žarkov, vsa srečna sta se v duhu klanjala njih oživljajoči dobroti.

«Iz sosedovega vinograda prihajaš. Kako se počutijo tamkaj?»

«Hvala, oče, vse gre prav v vsakem oziru. Vsi so zadovoljni.»

Za hipec je nastal molk. Ivana je tiščalo v prsih, moralo je takoj na dan. Vse je bilo odvisno od tega trenutka. Dasi je vedel, da bo vse prav, je vendar komaj čakal, da sliši očetovo pritrdilo.

«Čujte, oče», je dejal hitro in s tresočim glasom. «Ne bom vas mučil dolgo, samo nekoliko besed. Spoznal sem sosedovo Tilko do dna. Pri naši hiši bo tudi potrebna še ena —»

«Dobro», ga je prekinil oče. «Vem, kaj te teži, kaj hočeš še povedati. Nimam nič proti temu, vidi se mi, da si prav izbral. Tilka bo dobra in modra gospodinja, z materjo se bosta razumeli. Kedaj da vse to opravimo, se pomenimo doma vsi skupaj.»

«Hvala vam, oče!»

Krenila sta med trgače in pomagala zdaj tu zdaj tam, do poznega večera. Na nebu je plul že sanjavi mesec, ko so ropotale in škripale polne brente na vozu, ko so ukali trgači po poti domov in prepevala dekleta za njimi.

Med Mavričevimi in Repičevimi je bilo glede Tilkine poroke kmalu vse dogovorjeno. Ker je jeseni preobilo dela in ker je bilo le še malo časa do adventa, so sklenili, da bodo obhajali ta slovesni in za vse življenje odločilni dan v januariu prihodnjega leta. Do tistikrat se lahko še vse dobro premisli in se lahko ukrene vse potrebno, da se bo izvršil ta prevrat v obojestransko zadovoljnost in ne bo imel nobeden drugemu očitati, da se je prenagil.

V tej dobi je postal Tilkin brat Andrej nenadoma zelo molčeč. Tudi prej ni mnogo govoril, bil je za svoja leta zelo resen mladenič, a večkrat se je glasila njegova pesem pri najtežjem delu, da je bodrila tudi druge delavce k vztrajnejšemu in veselejšemu gibanju. Sedaj je pa hodil zamišljen po svojih opravilih in se je čestokrat zamaknil v samega sebe, da drugih niti ni opazil. Kaj je bilo vzrok tej nenadni in nenavadni izpremembi?

«Kaj ti je, da si zadnje čase tako otožen?» ga je nekega dne nenadoma vprašal oče.

Andrej se je zdrznil. Ako bi ga bil vprašal to kdo drugi, bodisi kdorkoli, bi mu bil obrnil hrbet in odšel. Toda vprašal ga je oče, katerega je spoštoval in ljubil. Njemu je bilo treba nekaj odgovoriti.

«Prav za prav mi ni nič, oče», je dejal. «Pa me vendar marsikaj skrbi. Tilka pojde od hiše, mati ostane sama. Preveč dela bo imela in ne bilo bi prav, ako bi jo delo dobesedno ubilo. K hiši mora priti tore' nova ženska moč, ako hočemo, da pojde še nadalje

govorimo, ker se nismo za vedno ločili. Kakor hitro nam bodo razmere dopuščale, se povrnemo. Zatorej glejte, da nam boste tudi ve ostale zveste, kakor smo mi Vam. Alojzij in Avgust Levovnik (Št. Janž pri Dravogradu), Alojzij in Julija Centa (Turjak na Dolenjskem), Franc in Marija Vezovišek (Rajhenburg), Ivan Mikuš (Godovič na Notranjskem), Josip Zvonc (Turjak na Dolenjskem), Fischer (Legen pri Slovenjgradcu).

St. Thomas (Francia). Tu nas je zaposlenih nekaj Slovencev, deloma v lesni industriji, deloma v gozdovih. Ker se bliža velika noč, se tudi mi spominjamo svoje domovine ter želimo vesele velikonočne praznike g. uredniku, pisateljem lepih povesti, ženam, otrokom in sorodnikom ter vsem bralcem in bralkam «Domovine»: Ivan Oražem, Joško in Marija Troha (Babno polje), Ivan in Pavlinka Lavrič (pri Sodražici), Ivan Oblak (Zapotok), Anton Logar (Zapotok), Ivan Mlakar (Babno polje), Ivan Malnar (Trstje pri Čabru).

Aisne (Francija). Dajte nam zopet malo prostora v ljubi «Domovini», ki nam prinaša novice iz domačih krajev, da sporočimo prisrčne pozdrave in želimo vesele velikonočne praznike vsem bralcem in bralkam «Domovine» Slovenci, zaposleni v tukajšnjih gozdovih: Edvard Turk (Novi kot), Franc Turk, Anton Veber (Babno polje), Anton Modic (Sodražica).

Belgija. Vesele velikonočne praznike želijo in pošiljajo pozdrave iz Belgije vsem znancem in prijateljem v domovini: Anton Smukovič, Tone Taks (Sladka gora, p. Šmarje pri Jelšah), Rudolf Orač, Stanko Orač (Šmarje), Ivan Metličar (Ponikve), Valentin Kresnik (Šmarje) in Ivan Ivačič.

Lorain (Ohio, Zedinjene države). Tukaj so zelo slabe delavske razmere. Zime nismo imeli prehude, dasi je podnebje zelo spremenljivo. Želimo vesele velikonočne praznike vsem slovenskim fantom in dekletom, možem in ženam, prijateljem in znancem, posebno Poljanski dolini pri Črnomlju: Josip Štaudohar (Čeplje), Josip Mavrin (Čeplje), Ivan Ukrjane (Litija). Zaposleni smo v železarni, kjer se zgodi dosti nesreč. Pred kratkim je ubilo slovenskega rojaka Antona Simoniča, doma iz Drašič pri Metliki. Pokojnik zapušča tukaj ženo in pet otrok, v starem kraju pa mater in eno sestro. Priljubljenemu pokojniku blag spomin!

Creighton (Ontario, Kanada). Tukaj nas je precejšnje število Slovencev. Zaposleni smo v rudniku. Ker smo morali iti od doma s trebuhom za kruhom, smo šli iskat srečo v daljno Kanado, kjer smo že v kratkem času izgubili precejšnje število svojih rojakov in jih zagrnili v tujo zemljo. Koncem meseca februarja t. l. smo spremljali na zadnji pot Lojza Severja, rodom iz Stične na Dolenjskem. Pokojnik zapušča doma žalujočo ženo in štiri otroke. Lahka mu bodi zemlja! Dragi čitatelji in čitateljice «Domovine», bliža se velika noč in želimo Vam vesele praznike z obilnimi pirhi. Pozdravljamo naše žene, otroke, očete, matere, brate in sestre: Toni Slak, Josip Kukman, Ivan Smrke, Alojz Brezar, Alojz Bukovec, Toni Novak, Jakob Kramar, Fran Gognavec, Viktor Bukovec.

Toronto (Ontario, Kanada). Dovolite malo prostora v priljubljeni nam «Domovini» iz naše naselbine Toronto. Naj omenim samo par besed o razmerah med nami Jugosloveni v tem mestu. Kakor splošno po vsej Kanadi, tako je tudi v naši naselbini bilo posebno v zimskem času težko za delo in mnogo je bilo naših ljudi tukaj po tri, štiri in več mesecev brez dela. Tovarn je malo, pa še te so slabo obratovale pozimi. Slovenci smo si ustanovili dve podporni društvi v našem mestu in se večkrat sestanemo ter pokratkočasimo. Težko nam je po naši stari domovini in po svojcih. Pozdravljamo vse čitatelje «Domovine» ter vam, g. urednik, in vsem našim rojakom v stari domovini želimo vesele velikonoč[illegible]. Niko Novak.

Montreal (Kanada). Bližajo se velikonočni prazniki in spominjamo se preteklih velikonočnih praznikov, ki smo jih preživeli v svoji domovini. Upamo, da jih bomo tudi tukaj praznovali prav veselo. Tu nas je dosti Jugoslovenov. Največ je Hrvatov. Slovencev nas je le mala skupina. Domače novosti zvemo iz domačih časopisov, posebno iz priljubljene «Domovine». Tudi v Kanadi gre glas: «Le ‚Domovina' je za nas!» Želimo vsem bralcem in bralkam «Domovine», posebno fantom in dekletom, vesele velikonočne praznike ter mnogo zabave: Ivan Jakolič, Martin Hudoklin, Rudolf Učjak, Ž. Zavernik, Franjo Prešeren, Toni Zupan, Albert Turenšek, Martin Cvelbar, Pepi Pirc, Ž. Tavčar, Viktor Marinšek ter Stanko in Lojze Sevar.

Buenos Aires (Argentina). Tudi mi slovenski fantje in možje v Argentini Vas prosimo za malo prostora. Delamo tukaj na progi. Plačo imamo skromno, toliko da imamo za hrano in tobak. V štirih tednih so nam dvakrat znižali plačo, je to zato, ker se bliža tukaj zima in velika brezposelnost. Prihodnjo pomlad bo dela zopet več. Tukaj je tako: kdor hoče delo dobiti, si ga mora kupiti. Sedaj so začeli v Buenos Airesu kopati predor in kdor hoče tam dobiti delo, mora plačati 65 pezov. Zato svetujemo: kdor hoče priti sem, naj prinese s seboj precej denarja, da si bo delo kupil, potem bo pa delal kakih 14 dni ali en mesec. Tudi hrano si naj prinese od doma, zakaj ceneje je pri nas kakor tukaj, čeprav je Argentina bogata na žitu. Naš nasvet je: ne hodite v Argentino! Pošiljamo pozdrave vsem slovenskim možem, ženam, fantom in dekletom, posebno pa Belokranjcam. Anton Žugelj (Dobravice), Alojzij Žugelj, Matija Muc (Primostek), Jožko Mežnaršič (Veliki Lipovec), Albin Bobnar (Veliki Lipovec), Jožko Mehle (Dešeča vas) in Anton Strajnar (Dvor). Vsem želimo vesele velikonočne praznike in obilo pirhov!

DOMAČE NOVOSTI

* **Kraljevo bivanje v Zagrebu.** Iz Zagreba poročajo, da se bo kraljevska dvojica, ki pride za dalje časa v Zagreb, nastanila v nadškofijskem dvorcu v Brezovici, ki je oddaljena 10 km od Zagreba. Dvorec se za prihod kraljevske rodbine že preureja.

* **Jesenice proglašene za mesto.** Kralj je podpisal ukaz, s katerim so proglašene Jesenice na Gorenjskem s Fužinami in Savo za mesto.

* **Pomočnik ljubljanskega škofa dr. Jegliča.** Vatikansko službeno glasilo «Osservatore Romano» javlja, da je papež imenoval vseučiliškega profesorja dr. Gregorja Rožmana za pomočnika ljubljanskemu škofu s pravico nasledstva ter mu je istočasno podelil naslov titularnega škofa iz Semta. Čim bo dr. Rožman prevzel svoje mesto, bo dr. Jeglič ostal škof le še po dostojanstvu, dočim preidejo vse njegove dolžnosti in pravice glede duhovne uprave škofije in uprave cerkvenega premoženja na škofa-pomočnika. Z nastopom škofa Rožmana bi bilo torej smatrati škofovsko dobo dr. Jegliča za zaključeno.

* **Velika slovenska naselbina v Ameriki bo dobila ime Bela Ljubljana.** Mesto Enclid v državi

---

tako, kakor je šlo do zdaj. Kako tukaj pomagati? Razmišljal sem na vse strani, pa nisem prišel do nobenega zaključka. Šele pred nekoliko dnevi me je spravil naš hlapec na novo misel, ki mi do tistikrat še ni rojila po glavi. Oženiti se bo treba, Andrej, mi je dejal, ne pojde drugače. Mati se stara, tudi oče je že potreben počitka, treba je gledati, da ostane hiša, kakršna je bila in je še zdaj. Poglej se malce naokoli, nikjer se ti ni bati, da te odženejo. Od tistikrat sem nemiren in počasi sem uvidel, da mi je hlapec prav svetoval. Kaj pravite k temu, oče?»

«Pravim, da bi ti bil tudi jaz tako svetoval kakor hlapec, ako bi me bil vprašal», je odgovoril oče. «Sedaj vem torej, kakšne so tvoje skrbi. Dostikrat sem ti hotel že o tem govoriti, pa sem odlašal. Sedaj, ko me vprašaš sam, izjavljam, da ti ne bom delal nobenih ovir. Samo pošteno žensko pripelji k hiši, da se ohrani mir in red. Ali si že kaj mislil o tem, kje bi povprašal?»

Andrej je zardel.

«Sem,» je dejal, «in mislim, da ne boste imeli ničesar proti temu. Gostilničar Muhič iz Sežane ima hčer Milko, ki bi se morda ne branila preseliti semkaj. Spominjate se Muhiča gotovo, ko je bil zadnjič tukaj zaradi vina in ste ga vi peljali k Mavriču, ker mu niste mogli postreči z lastnim pridelkom. Pa tudi dom njegov poznate, saj ste hodili tam mimo v Trst, in poznam ga tudi jaz, ker sem hodil večkrat z vami. Takrat sem Milko spoznal in videl sem, da je izobražena in delavna. Kolikor sem govoril z njo do sedaj, mislim, da bi me ne zavrnila.»

Repič je nekoliko razmišljal, a izraz njegovega obraza je pričal, da odobruje sklep svojega sina.

«Dobro,» je dejal, «konec tedna pojdi tja gor, da se prepričaš, česa se ti je nadejati. Ako pojde prav, se odpraviva začetkom drugega tedna skupaj tja.»

Pustil je sina samega in odšel po svojih opravilih.

V soboto zvečer se je Andrej odpravil v Sežano. Dodobra je osnažil koleselj, očistil konja ter vpregel. Kmalu je bil na glavni cesti, ki se je hitro odlegala pod čilimi konjskimi kopiti. Že v nedeljo pozno zvečer se je vrnil.

«No?» je vprašal oče, ki ga je čakal.

«Vse prav, oče, kakor sem vam pravil.»

Repič je pokimal.

«Dobro, v sredo pojdeva tja, da se stvar preveč ne zavleče. Edino prav bi bilo, ako bi se dalo urediti tako, da bi bili Tilkina in tvoja poroka na en dan.»

V sredo sta se oče in sin skupaj odpeljala v Sežano. Bil je lep zimski dan. Ob cesti so bile mlake vse zamrzle, po ledu so plesali solnčni žarki, vse se je svetilo kakor bi bilo obdano od samih brušenih zrcal. Na svetlomodrem nebu je sijalo solnce kakor ob največjem poletnem dnevu. Konja sta veselo prhala, obcestni kamni so ostajali drug za drugim za vozom, ki se je udobno zibal na novih zmeteh.

«Lep dan sva zajela, hvala Bogu», je dejal Repič, ko sta zavila vkreber med ovinke. «Dobro znamenje. Ako se ne motim, se bo ta dan prav tako lepo končal kakor se je začel.»

Opoldne sta bila že na Muhičevem dvorišču. Hlapec je spravil konja v hlev in porinil voz pod široko lopo. Nasproti jima je prišel Muhič vedrega obraza in s smehljajem okoli usten.

«Dobrodošla v naši hiši,» je pozdravil, «naj ji prinese srečo vajin prihod!»

Na hišnem pragu je že čakala tudi Muhičevka in jima podala roko, neprisiljeno in prisrčno.

«Milka je v kuhinji, stopite v sobo, prosim,» je dejala prijazno, «takoj bo obed gotov, vem, da ste že potrebni, pot je dolga in mraz vzbuja še poseben tek.»

Lep je bil tisti popoldan pri Muhičevih, lep je bil večer in prehitro je nastopila noč. Repič je silil na odhod, toda Muhič je odločno izjavil:

«Nocoj ne pojde nihče od nas.»

In res ni šel. Šele drugo jutro po skrbno pripravljenem zajtrku je zopet oddrdral Repičev voz z dvorišča. Muhič, njegova žena in Milka so mahali z robci za njim, dokler ni izginil za prvim ovinkom. Ločili so se bili in poslovili zadovoljni in z veselimi obrazi. Vse so bili dogovorili. Andrej in Milka sta bila zaročena, poroka bo skupna s Tilkino in Ivanovo.

(Dalje prih.)

Ohio (Zedinjene države), ki ima slovensko večino, je sklenilo prekrstiti svoje ime v Belo Ljubljano. Slovenci imajo v mestu svoj Slovenski društveni dom, svoje gledališče, svojo hranilnico in več dobro uspevajočih podjetij.

* **Jugosloveni na mednarodnem kmetijskem kongresu.** Mednarodnega kmetijskega kongresa, ki se bo vršil od 7. do 10. maja v Bukarešti, se bo udeležilo tudi številno zastopništvo iz naše države. Na kongresu bodo imeli člani jugoslovenskega zastopništva, ki ga bo vodil kmetijski minister dr. Frangeš, več poročil. Med drugimi bo govoril minister dr. Frangeš o vplivu mednarodnih cen na kmetijsko produkcijo v Jugoslaviji. Načelnik kmetijskega ministrstva, Miloš Štibler, bo govoril o odnošajih med produktivnimi in konzumnimi zadrugami v Jugoslaviji, dr. Ogrizek pa o produkciji volne v Jugoslaviji.

* **Smrt uglednega slovenskega pravnika.** V visoki starosti 90 let je preminul v nedeljo v Ljubljani gotovo najstarejši slovenski in najbrže tudi najstarejši jugoslovenski odvetnik gospod dr. Fran Papež, rodom iz Mokronoga. Pokojnik je bil temeljit pravnik in izvrsten govornik. Dolgo vrsto let je bil svoječasno deželni poslanec, par let pa tudi namestnik deželnega glavarja. Z veliko vnemo se je pred vojno udeleževal borbe slovenskih pravnikov za pravice slovenskega jezika v uradih. Bil je prvi načelnik društva «Slovenskih Pravnikov». V advokatski komori je bil podpredsednik. Zaslužnemu pokojniku, ki je mnogo sodeloval tudi pri Ciril-Metodovi družbi, bodi ohranjen časten spomin!

* **Grški zunanji minister** se je vrnil te dni na poti iz Ženeve v Beograd skozi Ljubljano. Naša železniška uprava mu je na Rakek poslala salonski voz, ki je bil tam priklopljen vlaku. Ministra Karapanosa, ki se je pripeljal v spremstvu grškega poslanika v Parizu Politisa in tajnika našega zunanjega ministrstva dr. Ivana Subotića, je na Rakeku sprejel tajnik kabineta zunanjega ministrstva Kosta Pavlović.

* **Priznanje zaslužnemu sadjarju.** Odlični šolnik in zaslužni sadjar Franc Praprotnik, upokojeni nadučitelj v Mozirju je v januarju dopolnil osemdeset let svojega plodnega življenja in mu je obenem poteklo štirideset let, odkar jubilant biva in deluje v Mozirju. Zato ga je občinski zastop trga Mozirje imenoval za svojega častnega občana. Sklep občinskega zastopa je vse, ki delo in uspeh Franca Praprotnika poznajo, zelo razveselil. Eno zadnjih nedelj se je vršila izročitev diplome, ki je bila poverjena trem občinskim zastopnikom, ki so se podali v odlikovančev dom. Po primernih besedah občinskega svetovalca Franca Cilenška, ki je poudarjal slavljenčevo vneto delovanje v šoli in njegovo koristno delovanje izven nje, zlasti na področju sadjarstva, je odlikovanec sprejel diplomo, vidno ganjen nad hvaležnostjo občanov in njihovih zastopnikov. Odlikovancu dodeli nebo še mnogo let zdravja!

* **Smrt slovenskega duhovnika v tujini.** V frančiškanskem samostanu v Lankovicu nedaleč od Gradca v Avstriji je umrl pater Viktorin Roškar, rodom iz Biča pri Sv. Bolfanku v Slovenskih goricah. — Blag mu spomin.

* **Katere pošte so razdržavljene.** Privatnim pogodbenikom bodo oddane naslednje pošte: Apače, Borovnica, Cankova, Gorenji Logatec, Gorje pri Bledu, Ivanjkovci, Javornik na Gorenjskem, Križevci v Prekmurju, Krmelj, Ljubno, Loče pri Poljčanah, Loški potok, Lož, Mislinje, Mojstrana, Moravče, Muta, Podnart, Podplat, Polzela, Pristava, Ptujska gora, Račje, Rogaševci v Prekmurju, Semič, Stična, Studenci pri Mariboru, Studenec na Igu, Sv. Trojica v Slov. goricah, Sv. Lovrenc na Pohorju, Sv. Pavel pri Preboldu, Št. Jernej na Dolenjskem, Št. Vid pri Stični, Šmartno pri Litiji, Štore, Toplice pri Novem mestu, Velika Nedelja, Videm pri Krškem, Vinica pri Črnomlju, Višnja gora in Železniki. Cerklje na Dolenjskem, Dobrovnik v Prekmurju, Dravograd, Gorenja vas, Gornja Lendava, Hoče, Kozje, Križe pri Tržiču, Loka pri Zidanem mostu, Lukovica, Nova vas pri Rakeku, Sv. Jurij ob Ščavnici, Sv. Peter v Savinjski dolini, Videm-Dobrepolje in Zgornja Sv. Kungota.

* **Ustanovitev podružnice žalskega Hmeljarskega društva na Polzeli.** V smislu novih pravil se je ustanovila na Polzeli podružnica Hmeljarskega društva v Žalcu. Podružnica šteje že 70 članov. Take podružnice naj se ustanove v vseh hmeljarskih občinah. Na ta način se bo mnogo laže delalo v prid hmeljarstva, ker bodo posamezne podružnice že lahko same prerešetavale važna hmeljarska vprašanja in potem stavile že izdelane predloge. Samo društvo v Žalcu ne zadostuje in je tudi preveč odročno za številne velike hmeljarske občine.

* **Velenjska elektrarna bo pričela v kratkem obratovati.** Velenjska električna centrala se bliža svoji dogotovitvi in bo kmalu pričela z rednim oddajanjem toka. Z elektriko bo preskrbovala velik del spodnje Savinjske doline tja do Celja. Cena električnega toka iz velenjske elektrarne bo zelo nizka in bo elektrarna oddajala tok pozneje v industrijske namene baje celo v Domžale in v Kranj.

* **Advokat dr. Ivo Potokar** je otvoril svojo odvetniško pisarno v Kamniku, Glavni trg 34/I.

* **Letos obhaja 35letnico svojega obstoja** trgovina mešanega blaga Fr. Senčar, Mala Nedelja, ki ima podružnico v Ljutomeru. Tvrdka nakupuje vse poljske pridelke. Solidno tvrdko vsem toplo priporočamo!

* **Papežev denar.** Po starodavnih običajih bo papeževa država kovala denar. Novci bodo zlati, srebrni, nikljasti in bronasti. Na licu bo papežev doprsni kip, na robu pa napis z datumom. Poleg tega bodo kovali posebne spominske novce. Bankovcev papeževa država zaenkrat ne bo izdajala.

* **«Skovir»**, velikonočna številka, je izšla. Ako še niste naročeni, si kupite številko v trafiki! Stane samo 2 Din. Četrtletna naročnina znaša 10 Din. Lepe slike in zelo zabavno štivo!

* **Obsodba bivšega poslanca dr. Kulovca.** Razprava o tožbi leškega župana g. Ivana Ažmana proti g. dr. Franu Kulovcu zaradi žaljenja časti se je te dni vršila pred novomeškim sodiščem in je bil g. dr. Kulovec obsojen na 500 Din globe in plačilo sodnih stroškov.

* **Z občnega zbora Litijske gasilske župe.** Na Jožefovo se je vršil redni občni zbor litijske gasilske župe, ki so se ga udeležili zastopniki vseh župnih edinic. V župnem odboru so zastopniki vseh organiziranih gasilskih društev, tako iz Litije, Zagorja, Šmartna, Vač, Sv. Križa, Kostrevnice, Senožeti, Kresnic in Izlak. Župni zbor je sklenil, da se bo vršil letos 5. maja na Florjanovo nedeljo župni zlet. Na dan gasilskega zaščitnika sv. Florjana bo za Litijo velik praznik, ko bodo prihiteli vsi zasavski gasilci na sedež svojega župnega vodstva.

* **Svetovni potnik Slovenec potuje peš po Ameriki.** Slovenski svetovni potnik Mirko Vehovec se je predlanskim podal na potovanje iz Argentine do New Yorka ter je na svojem potovanju v početku februarja letos prispel v Mehiko, kjer je obiskal nekatere tamkaj naseljene slovenske rojake. Na meji Zedinjenih držav pa je naletel Vehovec na nepričakovane ovire in šele po posredovanju v Washingtonu je končno dobil dovoljenje za vstop v Zedinjene države, da lahko nadaljuje svojo pot do New Yorka. Ker mu je sedaj pot odprta, je upati, da pride srečno na svoj cilj. Vehovec, ki je absolvent višje kmetijske

---

Ivan Podržaj:

Martinova pot v mesto

Odlomek poglavja iz povesti «Martin Brbek», ki jo je pravkar izdala založba Luč v Ljubljani. Knjiga stane 20 dinarjev in se naroča: Založba Luč, Ljubljana, Poštni predal V.

Martin Brbek je bežal iz cerkve naravnost s ozi vas, ki je bila še tiha in mirna kakor vsako jutro, ko je prihajal vanjo po veliki cesti.

Tudi črni dolgodlakec je že sedel pred gosposko hišo, ki so ji rekli grofija, ker je stala nekoč na tistem mestu hiša trgovca z lesom Janeza Birse, čigar oče se je bil preselil v vas in so ga domačini nazvali za grofa. Ko mu je pogorela hiša, si je sezidal Janez Birsa novo, toda zunaj vasi, staro posestvo pa je prodal vdovi po pokojnem cesarskem svetniku Rudolfu Gatschniggu, ki je umrl na Dunaju in čigar brat Miroslav Gačnik, tudi domačin, je bil duša narodnega življenja v Podgorju, kjer je služboval kot šumarski uradnik.

Vse to je vedel po svoje tudi Martin, kar je bil zvedel, ko je še služil za hlapca pri županu. In vselej ko je šel mimo grofije, si je zaželel take hiše in takega črnega dolgodlakca, ki so mu rekli Miško, čeprav je bil psica.

Tudi danes, ko ni bilo v njegovi glavi niti senc kake misli in se je spominjal dogodka v cerkvi kakor zgodbe, ki jo je bil slišal že davno v otroških letih, tudi danes si je zaželel take hiše in takega psa. In še nikoli tako kakor danes!

Ta njegova želja je bila tako velika in tako močna, da ni slišal niti postiljona, ki je vpregal konje v poštno kočijo, s katero je vozil vsako jutro pošto in ljudi v mesto.

— Kaj pa ti Martin, tako zgodaj? In na to stran? ga je vprašal postiljon in motovilil dalje okoli konj.

Martin ga ni slišal, kajti vsega je prevzela čudna želja po posesti take gosposke hiše in takega črnega psa. Ustavil se je pred leseno ograjo in njegove oči so kar požirale.

— Martin, ali si gluh? se je zadrl postiljon in udaril z bičem po plotu, da je odmevalo v tihem hladnem jutru.

Martinu so se upognila kolena kakor malo prej v cerkvi. Stresel je glavo in ko da bi hotel odmakniti ograjo pred seboj, je segel po njej z obema rokama. V tem trenutku je zalajal črni dolgodlakec in se pognal čez vrt pred hišo proti ograji.

Postiljon je zapokal z bičem in hitel proti Martinu. Potegnil ga je od ograje in zavpil:

— Ali si znorel, ali pa še spiš!

Martin ga je topo pogledal in sram ga je bilo.

— Pa vendar nisi pijan? ga je vprašal postiljon, ko je bil opazil, kako se mu tresejo kolena.

Martin se je ozrl po hiši, segel z rokama v žep, se vzravnal in rekel:

— Dobro jutro! Jaka!

— Boga zahvali, da sem te rešil pred to zverino!

— Tako všeč mi je, je pristavil Martin in se ponovno ozrl proti hiši.

— Saj si mlad, kar primi jo, če ti je všeč! je odgovoril stari Jaka, misleč, da meni Martin mlado služkinjo, ki jo je bilo privabilo pasje lajanje na prag.

— Kaj pa misliš, Jaka! ga je malomarno zavrnil Martin.

Jaka se je zasmejal:

— Nemara si ji všeč tudi ti, saj te gleda kakor poštar novo dekle, ki sem jo pripeljal včeraj!

Martin se je obrnil:

— Pusti te norčije, Jaka! Tako sem zdelan, da je joj!

— Saj sem mislil, da spiš kar na cesti in stoje! Kaj si pa delal? Dobro se boš vozil. Mislim, da boš sam, je dejal postiljon in obračal konje.

— Kam se bom vozil? je vprašal Martin.

— Kam? I, v mesto, kaj boš delal tam, me pa ne briga.

In Martin se je spomnil, kaj sta govorila z Lizo in kako lepo bo v mestu za oba.

— Kdaj pa odpelješ? je vprašal postiljona.

— Precej. Samo pošto vzamem, pa gremo!

— Kdaj pa nazaj?

— Jaz opoldne, ti pa kadar češ, se je zasmejal Jaka, odprl vrata starinske kočije in rekel prijazno:

— Kar sedi, pa gremo!

Martin si je potegnil klobuk na oči in zlezel v voz.

— Hijo, hij! je pognal Jaka, skočil na kozla in voz je oddrdral pred pošto in se ustavil.

Jaka je bil že vzel poštno vrečo in jo zaklenil zadaj v prostor za sedežem, ko je Martin zdajci zaslišal glas cerkovnika, ki je od daleč klical postiljonu, naj malo počaka.

Martin se je stisnil v kot in poslušal.

šole v Klosterneuburgu, je rodom iz Žuzemberka na Dolenjskem. V Argentini mu je bila obljubljena služba poslovodje na nekem velikem posestvu. Podal se je v Južno Ameriko, a obljubljene službe ni dobil. Kaj naj bi storil. Odločil se je za pešpot v Severno Ameriko, ker ni imel sredstev za ugodnejše potovanje. Skoro v vseh državah v Južni in Srednji Ameriki so mu šli na roke.

* **Porodnišnica v celjski javni bolnici.** Celjska javna bolnica bo menda dobila v kratkem svoj posebni porodniški oddelek, v katerem bo prostora za 40 porodnic. Pozneje bo zgradbi prizidan še prostor, ki bo opremljen z nadaljnjimi 40 posteljami. Z zgradbo, kater stroški so proračunjeni na okrog 2 miljona dinarjev, se bo pričelo baje že letos.

* **Propaganda za Ljubljanski velesejem.** Ministrstvo zunanjih zadev v Beogradu je potom konzulatov objavilo v vseh važnejših svetovnih časopisih notice o letošnjem ljubljanskem velesejmu. To dejstvo kaže, kakšno važnost polaga vlada na to ustanovo, ki dela nesebično v korist našega celokupnega narodnega gospodarstva.

* **Visoka starost.** V Slovenski Bistrici je te dni obhajala g. Jerica Jelenova, rojena Kušarjeva, stoletnico svojega rojstva. Za slavnost je poskrbela Stiglerjeva rodbina, ki je jubilantko tudi bogato obdarila. Starka živi v mestni ubožnici ter še vedno opravlja lažja dela.

* **Smrt priljubljenega obratovodje.** Umrl je v Hrastniku v lepi moški dobi 52 let g. Matija Slokan, obratovodja rudnika Mursko središče. Pokopali so ga v soboto popoldne na pokopališču na Dolu pri Hrastniku. Kako priljubljen in spoštovan je bil blagopokojni pri Hrastničanih in posebno pri rudarjih, čeprav že ni bil nekaj let v Hrastniku je pokazala mnogobrojna udeležba pri pogrebu. Za blagopokojnim plaka neutolažljiva soproga s sedmimi nepreskrbljenimi otroki. Gospoda Slokana bodo ohranili Hrastničani in Murskosrediščani v najlepšem spominu!

* **Zaklopne znamke za pisma** v slovenskem, srbskem, hrvatskem, češkem, nemškem, francoskem in italijanskem jeziku je izdala uprava velesejma v Ljubljani. Znamke so interesentom brezplačno na razpolago. P. n. tvrdke so naprošene, da se jih v največji meri poslužujejo ter tako sodelujejo v propagandi za to našo važno gospodarsko ustanovo.

* **Pri mrtvi materi spal.** Marija Leskovškova, 40letna vdova po rudarju, stanujoča s svojimi otroki in starši v Toplicah, je pred dobrim mesecem obolela in je morala iskati zdravniške pomoči v ljubljanski bolnici. Predzadnjo nedeljo zjutraj pa je nenadoma prišla domov in vsi otroci so jo sprejeli z največjim veseljem. Ko je zvečer legla k počitku, je tožila, da ji ni dobro. Dobro so jo pokrili, 10letni sinček je zvesto ostal pri materi in se vlegel k njej v posteljo. Ker sta mati in sinko ležala zjutraj preko običajne ure, ju je šel eden izmed domačih klicat. Oglasil se je sinček, češ, da mamica tako trdno spi. Ko so jo hoteli zbuditi, so opazili, da je uboga žena mrtva.

* **Tovorni avto zgorel.** Te dni je na cesti blizu Trojan zgorel tovorni avto trgovca Antona Blatnika iz Lukovice. Kakor pravi šofer, se je avto užgal zato, ker je moral zaradi slabega stanja ceste voziti s polno paro in je pri tem padla iskra v zalogo bencina, ki se je takoj vnel. Splošno se čujejo pritožbe, da je ta cesta v zelo slabem stanju. Primerilo se je že, da so ljudje morali po klancu porivati neki avto, da so ga spravili iz blata.

* **Mešanje bučnega olja z drugimi jedilnimi olji zabranjeno.** Zaradi velike razlike med cenami bučnega in drugih olj, je občinstvo začelo sumiti, da bučno olje, ki pride na tržišče, ni več čisto, temveč že zmešano s cenejšimi namiznimi olji. Zato je bilo oblastvo naprošeno, da na podlagi zakona za živila strogo kontrolira tovarnarje kakor tudi trgovce. Mešanje bučnega z drugimi jedilnimi olji je strogo kaznivo.

* **Mala železniška nesreča.** Pri naselju Otavcu Črnomlja se je te dni iztirila lokomotiva potniškega vlaka, ki prihaja v Črnomelj ob 11·30. Strojevodja je takoj, ko je opazil nesrečo, stroj zavrl in ustavil vlak. Potniki so se sprva začudeno spogledovali, zakaj je vlak na prosti progi nepričakovano obstal, a so kmalu doznali za vzrok. Potniki, ki so bili namenjeni v Črnomelj in bližnje vasi, so odšli peš proti Črnomlju, dočim so ostali čakali, da se je zapreka odstranila. Na kraj nesreče so prišli železniški delavci s pomožno lokomotivo, ki je iztirjeni stroj spravila zopet nazaj na tir. Vlak je imel dve uri zamude. Večja nesreča se pri tem ni primerila.

* **Maček povzročil kratek stik.** Nedavno okrog polnoči je naenkrat odpovedala električna razsvetljava v Zagorju. Električni uslužbenci so iskali napako pri vseh oddajah toka in jo končno našli. V baraki rudarske žage so našli povzročitelja kratkega stika vsega sežganega. Bil je to domač mački, ki je zašel neznano kako do visoke napetosti v višini 2 m.

* **Huda nesreča s konji.** Izpred jevniškega kolodvora vodi proti Štangi slaba kolovozna pot, ki se boči nad jevniškim potokom. Že več primerov je znanih, da je zdrsnil s poti voz s konji, ki so se ali ubili ali v vodi zadušili. Takšna nezgoda se je primerila tudi na predvečer Jožefovega štangarskemu posestniku Antonu Žgajnarju. Mož je pripeljal proti večeru v Jevnico kostanjeve hlode, za povratek pa je naložil voz umetnih gnojil. V Godčevi gostilni se je hotel Žgajnar pokrepčati, konja pa je privezal pred hišo. A konjiča sta se odvezala in kar sama krenila na pot. Prišedši do ozke poti nad potokom sta zašla z vozom preveč na kraj brega. Voz je zdrknil s poti in je potegnil za seboj še obe živali. Na robu korakajočega konja je potegnila vozovna teža z viška v strugo. Vse je zdrvelo s silno naglico in silo v vodni žleb in se nista mogla konja niti premakniti, ker ju je jermenje držalo ob drogu kakor v okovih. Drugega konja je pri padcu v loku zavrtelo, da je priletel na svojega nesrečnega tovariša. Spodnji konj je bil ves v potoku. Ker je zajezil s svojim trupom vso strugo, je začela voda naraščati, prestopila je strugo in šumela preko nasipa. Ko je gospodar pozneje iskal voz s konjema, je odkril nesrečo. Spodnji konj se je že zadušil, dočim je drugega s tujo pomočjo komaj rešil.

* **Gozdni požar.** Nad zemljiščem, ki ga je kupila Vincencijeva družba in kjer namerava zgraditi dečje zavetišče, se razprostira mlad borov gozdič. Zaradi trajnega lepega vremena je trava popolnoma suha. Lep pomladanski dan je izvabil otroke na ta grič, kjer so se igrali in zažigali travo. Od goreče trave pa se je vnelo tudi suho dračje in ogenj se je začel širiti po mladem gozdiču. Ko so otroci videli, da se je začel požar širiti, so zbežali. Goreči gozdič so opazili brivski pomočniki, ki so začeli takoj gasiti. S pomočjo še nekaterih ljudi se jim je po daljšem času posrečilo, požar popolnoma zadušiti. Ogenj je napravil na mladih borovcih precej škode, bila bi pa lahko večja, ako bi ne bila pomoč takoj na mestu. Starši, ne dajajte otrokom žvepleink.

* **Po nesreči obstreljen.** Te dni se je pripetila v Trnovskem pristanu v Ljubljani težja nesreča, pri kateri je postal 20letni dimnikarski pomočnik Viljem Kocjan žrtev otroške neprevidnosti. Kocjan je ometal na podstrešju vile dimnik. Kmalu sta prišla za njim na podstrešje dva dečka, ki sta se jela sukati okoli njega in mu kazati flobertovko. Jedva ju je Kocjan opozoril k previdnosti, je že počilo. Flovbertovko je bila nabasana in je drobni izstrelek udaril Kocjanu naravnost v glavo ter mu obtičal pod desnim očesom. Otroka sta pobegnila. Kocjanu pa je priskočil na pomoč dimnikarski pomočnik, ki ga je odvedel s podstrešja. Rešilni avto je kmalu odpeljal ranjenca v splošno bolnico in je bila izvršena operacija. Ker je ranjencu krogla obtičala v glavi, se je bati, da bodo nastale komplikacije in da bo mladi dimnikar ostal brez enega očesa.

* **Huda nesreča pri delu.** Te dni proti polnoči se je v valjarni Kranjske industrijske družbe na Javorniku pripetila huda nesreča. Preddelavec g. Andrej Globočnik je dobil nalog, da s pomočjo delavcev g. Urbana Rozmana in g. Karla Gerdeja izmenja težke železne valje, na katerih se je poprej valjalo okroglo železo. Pri izmenjavi valjev je bilo treba najprej odstraniti kakih 200 kg težko železno mizo. Globočnik, ki je vsa dela vodil, je velel vodji dvigala Bezniku, naj spusti z dvigalom mizo nekoliko doli ter takoj nato zopet nekoliko kvišku. Pri dviganju navzgor se je miza zataknila ob ogromnem železnem stojalu, kar je povzročilo, da se je pretrgala močna železna veriga ter je miza padla na Globočnika. Vrglo ga je v nad en meter globok kanal, za njim pa se je prekotalila tudi miza ter pokopala nesrečnika pod seboj. Globočnik je bil v nezavestnem stanju prepeljan v bolnico Bratovske skladnice na Javorniku ter je poklicani zdravnik g. dr. Viljem Schwab ugotovil prelom nekaterih reber, dolgo rano na levem stopalu ter večje število težkih udrtin na desni strani telesa. Stanje ranjenca je sicer kritično, vendar pa ob-

---

— Kaj pa je danes? se je čudil Jaka, kdo bo pa zvonil, če se bo vsa mežnarija odpeljala?

— To je dobro, da nimaš nobenega. Jaz sem pa tekel, da me kar bode, je potožil cerkovnik.

— Zakaj si pa tekel, če ostaneš doma? se je pošalil Jaka.

— Uh, kako me bode!

— Zakaj naj pa čakam, če ne greš nikamor? je rekel postiljon in se spravljal na kozla.

— Tak, boš vendar počakal, če ti pravim. Saj veš, kakšne so babe! Preden se spravi od doma... je tarnal cerkovnik in pogledal v voz.

— Kdo se bo pa peljal? Tvoja stara? je vprašal Jaka.

Martin, ki je slišal vse in v čudnem strahu oprezno pogledoval izpod klobuka zdaj na to zdaj na ono stran in se stiskal v kot, da ga ne vidi cerkovnik, je zdajci zagledal njegove majhne sive oči in je videl, kako jih je cerkovnik povesil, ko ga je bil zagledal.

— Kdo se bo peljal, pravim? je ponovil nestrpno Jaka spredaj na vozu.

Martinu je bilo popolnoma jasno, kdo se bo peljal. Kdo drugi nego župnik? In če je tako, mora ostati on v Šmartnem. Da bi se peljala skupaj? Čisto nemogoče. In tudi če bi se župnik odločil, da se pelje na vsak način, je čisto nemogoče, da bi se peljal tudi on. Tudi če bi ne bilo tega, kar se je zgodilo davi v cerkvi, on ne bi prenesel njegove bližine, kaj šele da bi poslušal vso pot njegove pridige!

In tako je nagloma sklenil, da se ne odpelje. Skočil je iz voza, pogledal proti cerkvi in ko je bil videl, da župnika še ni, je rekel postiljonu:

— Jaka, premislil sem se! Jutri! in je stekel v vežo Mihčeve hiše, ki je stala nekoliko naprej od pošte.

Začuden je gledal za njim Jaka in se smejal.

Cerkovnik je stopil k postiljonu, pomežiknil in dejal:

— Veš, nekaj smo se sporekli, zato se ne mara voziti ž njo. Ti kar molči, Jaka, veš?

— To že, saj sem navajen, ampak kdo se bo pa peljal? je vprašal Jaka.

Čez cesto od župnišča je hitela kuharica.

— Zdaj pa že razumem, je zamrmral Jaka, pognal konje in jih ustavil pred Mihčevo hišo, da je mogla vstopiti župnikova kuharica.

Ko je bil Martin videl skozi priprte duri, da hiti kuharica, se je zopet nagloma odločil, da se popelje tudi on v mesto. In ko je ona lezla v voz, je skočil iz veže na kozla poleg postiljona in mu pokazal s prstom na ustih, naj ne govori. Postiljon je udaril z bičem po konjih in voz se je odpeljal.

Cerkovnik, ki je stal začuden sredi ceste, se je ozrl in ko je videl, da je sam, je pogledal za vozom in vzdihnil:

Prst božji...

V šoli.

Učitelj: «Ivica, če boš nemarna, te bom zaprl v kurnik.»

Ivica (jokajoča): «Samo jaz vam ne bom nesla jajc...»

stoja upanje, da bo ostal pri življenju. Naravnost čudež je bil, da ga miza ni popolnoma zmečkala. Krivde na nezgodi ni pripisovati nikomur, bilo je le nesrečno naključje.

* **Težak divji prašič.** Iz Laškega pišejo: Dne 7. t. m. je lovila majhna lovska družba v Nemškem in Petrovem grabnu divje prašiče, ter je učitelj g. Jože Jerše podrl 148 kg težkega merjasca.

* **Ponesrečena delavka.** V Kornovi delavnici na Poljanski cesti v Ljubljani se je težje ponesrečila 20letna delavka Marija Vidmarjeva, doma iz Črne vasi na Barju. Vidmarjeva je bila zaposlena pri stroju za striženje pločevine. Med pogovorom z neko tovarišico se je po nepreviđnosti okrenila od stroja proč in jo je rezilo pograbilo za obe roki. Nož ji je prerezal prste na obeh rokah, tako da ji je pričela kri brizgati kar v curkih. Vidmarjevo so morali spraviti v največji naglici v splošno bolnico.

* **Gozdni požari** se vrste, čim se je stajal sneg. V okolici Ljubljane je bilo že več požarov v gozdovih. V ponedeljek je gorel gozd na Grmadi. Ogenj ni uničeval le suhega dračja, marveč tudi lepe smreke. Gorelo je pozno v noč. Ogenj je bil videti tudi v ljubljanskega Grada. Nekateri kmetje bližnjih vasi so pohiteli na Grmado in začeli omejevati požar. Škoda je znatna.

* **Po nesreči ustrelil prijatelja.** V Mirni peči sta se sestala Janez Murn iz Globodola ter Janez Smrke iz Dolnjega Globodola, oba posestnikova sinova. Smrketov hlapec Fran Tomažič jima je hotel prodati neko staro lovsko puško, ki jo je hranil v hlevu. Puško so vsi trije preizkušali, nakar se je odločil Tomažič, da odda en strel, da uvidita ovariša, da je res uporabna. Tomažič je bil pri tej manipulaciji tako nepreviden in neroden, da je zadel v trebuh gospodarjevega sina Janeza Smrketa, ki je v strašnih mukah izdihnil. Frana Tomažiča so orožniki aretirali in odvedli v zapor.

* **Požar zaradi strele.** Dne 22. t. m. popoldne je v vasi Brezje pri Brusnicah udarila strela v oreh posestnice vdove Frančiške Volčjakove. Strela je po veji preskočila na kozolec in ga užgala. Ako ne bi bilo dežja, bi gotovo pogorela vsa vas, ker je sapa odnesla goreč snop slame na sosedov, s slamo kriti hlev. — Isto noč je pogorela tudi kovačnica Teksorja na Selih pri Rabežu. Kako je ogenj nastal, ni znano.

* **V vodi si je hotela končati mlado življenje.** 14letna Tončka, hčerka hišnega posestnika na Savi pri Jesenicah, je brez vednosti staršev napravila v neki prodajalni dolg za slaščice ter za različne potrebne in nepotrebne reči. Te dni je trgovec poslal staršem opomin, naj plačajo dolg. Opomin je dobila v roke mačeha, ki je rekla pastorki, da bo že dobila svoje, ko se bo vrnil oče iz službe domov. V strahu pred kaznijo se je Tončka ponoči potihoma odstranila iz hiše ter je pod savskim jezom skočila v Savo. Deroča Sava jo je zanesla v globočino tik nad jezom, toda tu je deklica zopet dobila veselje do življenja. Z vso silo se je oprijela nekega trama ter skušala zlesti iz vode, kar pa ni šlo. Na njeno obupno klicanje ji je prihitela na pomoč družina Mlakarjeva ter potegnila mladenko iz vode.

* **Poskušen samomor slovenskega orožnika v Skoplju.** Iz Skoplja poročajo, da je hotel izvršiti samomor orožniški kaplar Josip Tekar, rodom iz Slovenije. S samokresom se je ustrelil v prsa, tako da mu je šla krogla tik pod srcem. Prepeljali so ga takoj v bolnico, kjer je bil operiran. Zdravniki upajo, da bo ostal pri življenju.

* **Rodbinska žaloigra v Orehku pri Cerknem.** V Orehku je gospodaril na majhni kmetiji Matevž Kranjec, ki je štel letos 61 let. Noge je imel slabe in žvite, pa je vendar moral proti koncu vojne k vojakom. Končno se je vrnil in pričel zopet kmetovati. Ali težko mu je šlo delo izpod rok. Bil je izčrpan in noge so mu odpovedale. Invalid, ki mu je vojaška komisija po dolgih prošnjah priznala mesečnine 278 lir. Žena mu je kmalu po vojni umrla. Ostal je na domu s sedmimi otroki, 5 fanti in dvema deklicama v starosti od 12 do 25 let. Izmed otrok je imel najrajši sedaj 24 let starega Justina in njemu je izročil gospodarstvo. Izgovoril si je stanovanje in prehrano v domači hiši do smrti. Novi gospodar Justin se je oprijel dela z vso vnemo, ali kmalu se je naveličal in potem je neki dan odšel, ne da bi povedal, kam. Precej časa ga ni bilo od nikoder. Tačas se je zopet stari Kranjec ubijal z gospodarstvom. Justin se je vrnil in povedal je, da se bo oženil. Izbral si je bil za nevesto Jero Krivčevo, ki je devet let starejša od njega. V tem času je dobil stari Kranjec okoli tri tisoč lir zaostale invalidnine. Od teh je menda posodil dva tisoč lir sinu Justinu, da se poroči. Ko je prišla k hiši nova gospodinja, so se razmere izprevrgle za očeta na slabše. Od sina je zahteval čez čas, da mu vrne onih dva tisoč lir, ali sin in njegova žena nista hotela ničesar slišati o tem. Predzadnjo nedeljo pa je prišlo do katastrofe. Okrog 11. ponoči je nenadoma prihitela iz hiše hčerka Kristina in klicala na pomoč, češ, da so k njim vdrli roparji. Ko so ljudje prišli v hišo so našli starega Kranjca poloblečenega mrtvega na tleh v luži krvi. Sin Justin je ponoči izginil, a zjutraj se je zopet vrnil. Orožniki so aretirali njega in njegovo ženo, s seboj pa so vzeli tudi 12letnega Francka, da bi povedal kaj podrobnejšega o zločinu. Justin in njegova žena nista odgovorila na nobeno vprašanje. Francek je prvotno trdil, da je spal trdno in da ne ve nič. Potem je povedal, da je videl dva maskirana moža, ki sta očeta ubila. Čez čas je Francek orožniškemu častniku Ficocelliju povedal, da so se v hiši kregali. Oče je ležal na peči in zahteval od sina Justina, da mu vrne posojeni denar. Justin pa je pograbil očeta, potegnil ga s peči, vrgel na tla in segel po revolverju ter sprožil štirikrat. S sekiro je razbil hranilnik v zidu in ga izpraznil. Vrši se preiskava, ki kaže, da bo izpoved malega sina Francka najbrže resnična.

* **Tatvina v cerkvi.** Nedavno se je pojavila v Ljubljani neznana žeparica, ki se je specializirala na tatvine po cerkvah. V nunski cerkvi je predrzna žeparica odnesla pred tedni dvema ženskama okrog 2000 Din gotovine, te dni pa je postala bržkone žrtev iste ženske v stolni cerkvi posestnica Uršula Tonijeva iz Lanišča. Tonijeva je šla k obhajilu in je medtem pustila torbico v klopi, kjer se je nahajala majhna, kmetsko oblečena ženica. Preden se je Tonijeva vrnila, je ta torbico odprla in ukradla iz nje vso gotovino v znesku 1350 Din. Tatica je izginila in je policija še ni izsledila.

* **Z nožem.** V Trbovljah se je te dni sprl 24letni rudar Alojzij Pirc s tovarišema Ivanom Kraljem in Alojzijem Voglarjem. V gostilni je nastal silen hrušč in naenkrat se je opotekel v kot Pirc z veliko rano v hrbtu, prizadeto z nožem. Težko ranjenega Pirca so takoj odpravili na vlak in ga odposlali v Ljubljano v splošno bolnico.

* **Zbal se je.** V Ljudskem domu v Kranju so vprizorili «Pasijon». Igralcu g. Trefaltu, ki je igral vlogo Kristusa, je neznani tat izmaknil med igro iz garderobe nove čevlje. Toda naslednjega dne jih je tat skrivoma prinesel nazaj na staro mesto, ker se je najbrž ustrašil, da ne bi bilo dobro ukrasti «Kristusu» čevlje.

* **Trije sumljivi ptiči pod ključem.** V višnjegorske sodne zapore so privedli triperesno tatinsko deteljico: Ignaca J., njegovega brata Janeza, doma iz Potoka pri Št. Vidu, ter njiju prijatelja K. Vsi trije so osumljeni, da so izvršili zadnje čase več vlomov in tatvin, zlasti tudi tatvine, ki je bila izvršena nekaj dni prej v šmarski okolici. Šmarska tatvina je bila izvršena na naslednji način. Ob bogenšperski cesti na odcepu poti v črnopotoški grad stoji na samem Rozinova hiša. G. Rozina je imel v pritlični shrambi spravljeno svinjino. Neznani zlikovci so zavohali velikonočni žegen in so se ga prav na zvit način polastili. Ponoči, ko so bili vsi Rozinovi pri počitku, so prišli z dolgo preklo, ki je imela na koncu močan kavelj. Tiho so odprli okno, izvlekli meso s kavljem z lat ter ga pod oknom spravili na varno. Litijski orožniki so temeljito preiskali vso okolico, pa ni bilo za storilci prav nikakih sledov, kakor da so se vdrli v zemljo. Medtem pa je prišlo poročilo, da je bilo vlomljeno tudi v neki mlin v Temeljški dolini. Preiskava je ugotovila le to, da so nekatere stopinje na obeh krajih enake. Po petdnevnem preiskovanju se je domislil eden litijskih orožnikov, da je videl nedavno v vasi Potoku tri sumljive mladeniče. Orožniki so poizkusili še to pot in našli v neki koči tri mladeniče, ki so si kuhali svinjino. Fantje niso znali povedati, kako so prišli do mesa. Sumljivega kosa, ki je ležal na mizi, se je držalo še igličevje in brinje, najbrž zato, ker so nakradeno meso zakopali v zemljo in so ga jemali od tam le, kadar so ga potrebovali. Orožniki so vse tri sumljive mladeniče, ki so živeli v potoški okolici brez pravega poklica, aretirali in oddali v višnjegorske zapore.

* **Aretacija dveh beračev.** V Celju je bil aretiran star policijski znanec, delamržni in nasilni berač 47letni Anton Korošec, ker je v raznih javnih lokalih beračil in vsakogar, ki mu ni hotel česa darovati, pošteno ozmerjal. Dan nato pa so aretirali 27letnega brezposelnega delavca Ivana Rožmana iz Bučečovcev v ljutomerskem okraju, ker se preživlja z beračenjem, za pošteno delo pa kljub svoji moči in mladosti noče prijeti.

* **Vlom v Laškem.** Zadnji petek zjutraj je razburila prebivalce Laškega vest, da je bilo tekom noči vlomljeno v prodajalno pekovskega mojstra in trgovca g. Vivoda in da so vlomilci odnesli obilen plen. Vest je bila resnična. Ko je prišel g. Vivod zjutraj v trgovinski lokal, je takoj postal pozoren na tam vladajoči nered in ugotovil, da so ga obiskali tatovi. Pri nadaljnjem pregledovanju se je izkazalo, da je storilec na strehi izžagal luknjo, skozi katero je prišel na podstrešje. Tam je počakal, da se je g. Vivod s pomočniki podal k počitku, nato pa vlomil v trgovino, kjer je dobil preko 3000 Din gotovine, pobral veliko množino tobaka in raznega specerijskega blaga ter nemoteno izginil skozi glavna vrata na trg in v temo. Škode ima g. Vivod nad 10.000 Din. Storilec mora biti domačin, kateremu so razmere v hiši natančno znane, ker bi ga sicer peki slišali ponoči. Orožniki so pridno na delu.

* **Smrtna nesreča slovenskega rudarja pri Mostarju.** Te dni se je v premogovniku po desetih letih pripetila težja nesreča. Porušil se je rov, pri čemer so bili trije delavci dobesedno zmečkani, med njimi tudi neki Luka Jelen, doma iz Trbovelj.

* **Žaloigra dveh zapeljanih sester.** Blizu obmejnega mesteca Lešice na Poljskem se je odigrala neobičajna drama dveh lahkovernih in neizkušenih deklet, sester Marije in Josipine Skardiske. Iz inozemstva je bil na Poljsko pozvan neki inženjer. Poverjeno mu je bilo montiranje elektrarne. Župan je moral inženjerju odkazati stanovanje. Storil je to v hiši Skardiskih, ki sta bili vojni siroti in obe niti 20 let stari. Zapuščeni deklici, ki nista imeli nobene življenske izkušnje, sta kmalu nasedli sladkim besedam in vabam izprijenega sostanovalca. Najprej je inženjer zapelial 20letno Marijo, potem pa še 18letno Josipino. Nekaj časa nista vedeli druga za drugo, v kakšnem stanju se nahajata. Šele, ko je postalo njuno materinstvo očitno, sta si razodeli skrivnost in sta vprašali inženjerja, katero izmed obeh namerava vzeti za ženo. Nesramnik je odvrnil, naj to odločita sami. Obljubil je zakon tisti, ki premaga drugo. Sestri, ki sta se poprej ljubili, sta se zdaj zasovražili. Starejša je vzela sekiro in začela mahati po mlajši. Vendar je bila ta močnejša in spretnejša. Odsekala je Mariji levico pri ramenu. Sestra, ki je začela krvaveti, da ji ni bilo mogoče pomagati, pa je imela še toliko sile, da se je vrgla na Josipino. Zdrobila ji je lobanjo. Konec je bil ta, da sta obe obležali mrtvi. Podli ljubimec je gledal dramo ves čas in ko sta bili sestri v zadnjih izdihljajih, je poklical ljudi. Hoteli so ga linčati, a mu niso mogli do živega, ker se je branil z revolverjem.

* **Le mirno spite,** ker «Ženska hvala» raztaplja nesnago čez noč, zjutraj pa jo odpravi Schichtovo terpentinovo milo. Poglejte naš današnji oglas!

Uporabljajte KOLINSKO CIKORIJO
in prepričali se boste, da je to v resnici izvrsten pridatek za kavo. 156
Vsem našim cenjenim odjemalcem želimo prav vesele velikonočne praznike. — Kolinska tovarna hranil, d. d. Ljubljani.

Zadnji snubci

Danielova Urška in Lenka sta bili najlepši deklici v vasi. Vedno in povsod sta kazali, da sta si sestri, ker sta hodili vedno enako oblečeni. Obe sta imeli tudi iste lastnosti. Ko sta potem malo odrasli, so začeli škiliti za njima fantje in ju obiskovati snubači. Ker sta bili bogatih staršev, se je marsikateremu fantu zahotelo, da bi si zasnubil katero obeh za ženo.

Pa ni imel nihče sreče. Od blizu in daleč so bili že snubači pri njima, pa vsakemu sta obesili na hrbet spominek, ki ga je pomnil vse svoje življenje.

Eden ni bil zadosti lep, drugi je bil siromak in tako naprej.

S tem so jima minula leta; blizu trideset sta jih že šteli.

Le Gregov Martin in Domitarjev Tone sta še vedno čakala trenotka, da si zasnubita vsak svojo. Ko sta prevzela vsak svoje gospodarstvo, sta pač morala malo pogledati za nevestama. Tudi njima se je pripetila enaka kakor poprej vsem drugim. Oba sta bila za ženski prerevna in prenerodna.

Bilo je sredi najhujše poletne vročine. Fanta, ki sta bila že samca, sta šla v nedoljo od maše proti domači vasi. Pred njima sta hodili Urška in Lenka. Vedno sta se ogledovali in se neprestano smejali. Fanta, ki sta od zadaj njun smeh poslušala, je to močno razkačilo. Začela sta tuhtati, kaj bi storila, da bi jima nakopala malo sramote za njuno prevzetno obnašanje.

«Veš kaj?» reče Martin Francetu. «V naši jablani gori pri vinogradu so sršeni, te bova polovila in potem ponoči spustila skozi odprto okno v njuno spalnico.»

Francetu je bil ta Martinov nasvet po volji. Kar sta se dogovorila, sta tudi storila. Se istega dne sta si preskrbela precej veliko steklenico z veliko luknjo, ki sta jo potem nastavila na duplino tako, da noben sršen ni mogel drugam kakor naravnost v steklenico. Potem sta duplino od spodaj prevrtala in skozi luknjo nastavila žarečo gobo, da sta z dimom izgnala sršene v steklenico. V pol ure sta imela v steklenici že nad dve sto vjetih sršenov. Vedela sta pa, da Urška in Lenka slišita radi še v posteljo zvoniti sedmo uro. Vedela sta, da imata dekleti ob poletni vročini odprto okno in da je pod oknom postavljena klop. Vso noč si nista fanta upala zaspati, da bi se jima ne ponesrečil načrt, ki sta si ga postavila.

Že proti jutru, preden se je začelo svitati, sta bila s teklenico in z ujetimi srčeni pri oknu.

Urška in Lenka sta še trdno spali, ko sta jima Martin in France dala skozi okno na klop steklenico s sršeni. Na steklenico sta poprej prilepila kos papirja z napisom: «Zadnji snubci!» Steklenico sta potem položila odmašeno na klop, da so se sršeni lahko izkobacali in poletavali po spalnici. Ko je postalo popolnoma svetlo, se je začulo iz spalnice grozno vpitje. Sršeni so brenčali, da je bilo podobno godbi dvanajstih godcev.

Ker sta še Martin in France okno z noževo konico dobro zaprla, ni mogel noben sršen iz spalnice na prosto.

Urša in Lenka sta bili, kakor je potem razlagal hlapec, čez glavo odeti in sta venomer vpili. Pa nihče jima ni mogel na pomoč. Kdor je odprl duri, tega so takoj obsipali sršeni.

Proti poldnevu se je le posrečilo očetu, da je odprl okno in so sršeni drug za drugim odbrenčali na prosto.

Hlapec je dogodek razlagal na dolgo in široko vsakomur, do kogar je le prišel. Urška in Lenka sta ga prosili, da bi molčal, pa ni pomagalo. Martin in France sta hranila zgodbo v svojo tajnost. Oba sta se potem oženila, seveda z drugimi nevestami. Urška in Lenka pa sta še danes samici in bosta sedaj, ko sta stari, gotovo ostali samici do konca svojega življenja. Zadnji njuni snubci so bili torej sršeni. Od tiste dobe ni prišel nihče več vprašat za njuno roko.

Matija Belec Bolfanski.

Micika je dobila pisanko

Ljudska povestica iz Slovenskih goric.

Jirgečova Micika bla je fejst deklina, kda bla je mlada. Če nebi mela duge glavé, pa špičaste brade, pa vekih vüh, bi bla skoro lepa. No, tiste vüha še je zakrila, kda je pečo mela; če pa si je pečo doj vzela, blo ji tak viditi, kak če bi pol krapca na svisli obesa. Zato še se je tüdi ne oženla. Pa so meli pri njih veko smolo. Pisanke so čakali. Tiste pisanke, kere so rdeče ali pa plave in so lepega žmaha, če jih vüsta deneš. Pa blo je grozno razočaranje, ka so namesto tistih pisank dobili pravo živo pisanko z nosom in nogami in kera je delala: «Be, be, be . . . »

Jej, kak je oča Jirgec hujd po hiši hoda, pa se drja, tak ka so ga v tretjo ves čüli: «Micika, kak je do toga prišlo? Ti si bla ja tak pridna deklina, z nebenim pebarom si ne nič mela, v Marijini družbi si bla skoro za to prvo, zaj pa to! Vekšega špota si mi ne mogla naložiti! Se «Gospodar» de pisa o totem špotu. Najrajši bi te premlata kak hojdič. Pa le pučakaj, kda deš zdrava gratala, ma že naredla račün.

«Keri ti je to, povej!»

Zgenola se je Micika v štampeti tak, ka je ličje v štrozoki zašomutalo, pa začela z boječim glasom gučati: «Vete, oča, tisti stari drotoš, keri piskre popravlja, tak pa tak je blo, zaj pa je fertik!»

Za glavo se je zgraba oče Jirgec, pa se drja kak živina: «Toti ded? Jaz nič nem čaka na tvojo zdravje, ravno zaj tem trija! Kaj takega se zgoditi taki pametni deklini! Iz tebe še bi lehko nekaj bilo.»

«Ja, ja, oča,» se je zglasila Micika. «Če bi malo bojši cajgnus v školi dobila, bi lehko šla kam za deklo služit, zaj pa še toga nemren. Pa kak pravte, kšajt deklina sen bila! Le zaj še mi ne zamerte, drgoč pom boj pametna!»

To se je zgodilo na samo velko soboto, to je en den pred vüzmom. Krez nekaj cajta je cela ves vedla, kak je toti hec pri Jirgečovih. Ker pa je tü taka navada, da tisti deklini, kera kaj takega naredi, natrosjo glavine od lanu od jenega doma do doma moškega, keri je toga kriv, so tüdi Jirgečovi Miciki na velko soboto natrosli glavin.

Pa so tühtali, do kere hiše naj natrosjo, zakaj drotoša je ne blo v toti vesi. Eden pa je le pogrünta. Lepo so trosli po stezi naprej, kda pa so prišli do neke kovačnice, pa so se stavili. En puba je od nekod prnesa dva para moškega gvanta in eden en par ženskega. Par pebarov pa je prvleklo slamo. Hitro so začeli delati in krez eno vüro je stala pri kovačnici cela slamnata družina. Stari drotoš je seda slamnati na stoleci in piskre veza. Jirgečova Micika je polek jega deco zibala. Oča Jirgec pa, keri je pred par dnevi prosa za krčmarsko koncesijo, je sta slamnati pri polovjakih in ponüja piti üden, keri so šli k meši. Vsi so se smijali kak šent.

Samo g. kaplan je z glavoj kima, kda so jemi prnesli deco kazat. Reka je: «Lepa reč!» in zapisa v krstno knjigo: Mati Micika, rojena 1905. Oče Jakec, rojen 1870.

Igor.

Nesrečni vasovalec

Bila je prav lepa majska noč. Nebo je bilo vedro in jasno ko ribje oko. Na milijone zvezdic je gorelo na nebeškem stropu in med njimi je plaval mesec kot pastir med svojimi ovcami.

Doli ob potoku, ki se je vil po dolinici, pa je prepeval slavec tako milo, da je očetu Marku, ki ga je pri odprtem oknu poslušal, kar plavalo srce od veselja.

Markova žena Urša, ki tudi to noč ni mogla zatisniti očesa, je povpraševala svojega moža, zakaj ne gre tako dolgo k počitku.

«Sam ne vem,» ji je odgovarjal, «zakaj ne morem nocoj zapustiti tega okna!» «Tako lepo,» je rekel nadalje, «še ta naš prebivalec doli v grmovju ni pel nikoli kakor nocoj. Le pridi ga poslušat!»

Na te besede je tudi Urša vstala in šla k oknu k svojemu na roke oprtemu možu ter poslušala čarobnega pevca.

Bližala se je enajsta ura. Naenkrat pa se je zaslišal na zadnjem delu hiše neki ropot, kakor bi se kaj podrlo. Marko in Urša sta poslušnila, kaj se je zgodilo. Zdajci se je zaslišalo neko ječanje, kakor bi kdo prosil za pomoč. Vedno glasneje jima je prihajalo to ječanje na ušesa. Potem so se odprla prav rahlo vežna vrata, skozi katera se je prikazala njuna hčerka Mimica, ki je prišla budit očeta, češ, naj hitro gre rešit njenega vasovalca gotove smrti.

«Kaj se je vendar zgodilo?» vpraša oče ihtečo hčerko.

«Ljubi oče, pojdite hitro! Tone visi na oknu in mora umreti, če ga ne rešite!»

«Ali se ti je obesil na oknu?» vpraša oče hčerko.

«Pojdite in ne poprašujte, saj boste potem videli, kako se je izvršila nesreča!»

Oče se je takoj podal za hčerko skozi vrata in našel v oknu viseti Smrekarjevega Toneta, Mimičinega ljubljenca, ki je prišel na razgovor s svojo izvoljenko. Okno njene spalnice pa je bilo tako visoko, da je moral imeti vselej, ko je

POMLADANSKO ZDRAVLJENJE.

Komaj je prišla pomlad, že se narava prebuja k novemu življenju in obnavljanju. Sedaj je čas misliti na zdravje, zakaj kakor sok v bilkah, tako tudi kri podnaša večjo akcijo cirkulacije, ki lahko dovede do težkih posledic. Zaradi tega je treba očistiti telo od nakopičenih škodljivih snovi. Telesu je treba dovajati nove in osvežujoče sokove, da postane organizem odporen in zdrav. Za to svrho je najboljše naravno zdravljenje s **„Planinko“**- zdravilnim čajem, pripravljenim iz najboljših **planinskih** zelišč. Dolgoletna izkušnja nam potrjuje, da je **„Planinka“**- zdravilni čaj, ki ima v sebi preizkušene in dobre zdravilne sestavine, **najboljši** in edini regulator **za čiščenje in obnavljanje krvi.**

„Planinka“- zdravilni čaj uničuje kali bolezni, filtrira kri in doseže nje lahko in pravilno cirkulacijo ter obnavlja spričo tega ves organizem. Zdravljenje od 6 do 12 tednov s **„Planinko“**- zdravilnim čajem deluje izredno, in sicer **brez strupov** pri vseh sledečih boleznih: 112

pri slabi prebavi želodca in zapriju telesa, slabem delovanju črevesa in napetosti telesa, omotici in slabosti, obolenju mokračne kisline in hemeriidov, slabosti in odebelitvi srca, bolezni jeter, nervozi in živčnih boleznih.

„Planinka“- zdravilni čaj pospešuje tek in izredno deluje pri arteriosklerozi in osluzenju pljuč.

Zahtevajte v lekarnah samo pravi **„Planinka“**- zdravilni čaj, ki se ne prodaja odprt, temveč samo v originalnih plombiranih zavojih po 20 Din in s proizvajalčevim napisom:

Lekarna mag. pharm. L. BAHOVEC V LJUBLJANI (Kongresni trg).

hotel govoriti z dekletom, lestvo ali pa kako soho pristavljeno k oknu.

Takrat je imel pristavljeno precej težko soho, na kateri je stal. Pri tem je vtaknil glavo med omrežje in soha, ki je na njej stal, se mu je podrla, da je nesrečnik obvisel na oknu kakor obsojenec na vislicah. Na noben način se ni mogel rešiti. Mimica mu je najprej sama skušala pomagati, pa je bila soha zanjo pretežka, da bi mu jo podstavila. Bila je primorana iti po očeta, ki je z veliko težavo rešil njenega ljubljenca, ki ga je polmrtvega odnesel v hišo, ga položil v posteljo in takoj poslal po njegovega očeta, češ, naj pride z vozom po sina.

Tonetov oče se je še ponoči pripeljal po sina, ki ga je moral brž drugega dne peljat v bolnico. Tone je bil ves črn okrog vratu in je bil cel mesec v bolnici, preden je popolnoma ozdravel.

Mimičin in Tonetov oče se prej nista nikoli razumela. Ko je Mimičin oče zvedel, da hodi Tone vasovat k njegovi hčerki, je večkrat pretepal Mimico in celo od hiše jo je hotel zapoditi. To noč pa, ko je Marko rešil Tonetu gotove smrti, sta se tako sprijaznila, da sta si postala prijatelja. Ko je Tone ozdravel in prišel iz bolnice, sta takoj sklenila, naj se Tone in Mimica kar vzameta, da ne bo vmes še kake druge nesreče, ker itak ne moreta pustiti drug drugega.

Par mesecev po tej zgodbi sta postala Tone in Mimica mož in žena. Zgodbe, ki se jima je zgodila v oni majniški noči, pa nista pozabila nikoli. Matija Belec Bolfanski.

ZDRAVSTVO

Zdravstvene razmere na kmetih

Matere in otroci.

Zdravje začnemo prav ceniti šele, ko ga izgubimo. Kakor stari za izgubljeno mladostjo, vzdihujemo za njim in ni je stvari na svetu, ki bi ji ne pripisovali krivde za naše bolezni. Vse drugo je krivo, le človek sam je vedno nedolžen. Še celo ubogi naš praoče Adam jih mora dosti bridkih požreti na ta račun.

Vendar pa je človeštvo samo krivo za večino bolezni. Kakor pogleda pameten gospodar k živini, če je zdrava in v redu prežvekuje, poskusi vse duri, če so dobro zaklenjene, preden odide k počitku, prav tako bi moral pogledati vsak dan po sebi in družini, če je zdrava. Pri količkaj resnejšem obolenju kliči pravočasno zdravnika! Ne odlašaj in se ne izgovarjaj, češ, zdravnik je drag. Čimprej ga pokličeš, hitreje ti bo mogel pomagati in ne boš imel nadlege z bolniki in nepotrebnih stroškov. Tako pa poskuša vsaka tetka in botrica z najrazličnejšimi stvarmi zdraviti bolezen, o kateri se ji še niti sanjati ne more. Ko naposled uvidite, da gre z bolnikom h koncu, pa hitite sredi noči k zdravniku in jadikujete: «Janez bo umrl, prosim vas, pridite brž!» In zahtevate od njega čudežev in godrnjate nad njim, če ni uspehov. Koliko ljudi v najlepših letih umrje pri nas letno le zaradi malomarnosti.

Kadar je bolezen že v hiši, si težko pomagamo sami, saj nam še učeni zdravnik marsikdaj ne more pomagati. Pač pa je nekaj drugega v naših močeh: čuvati se bolezni. To pa lahko brez stroškov z nekoliko dobre volje vsakdo doseže. Treba je le vedeti, kaj ti lahko škoduje, da vidiš pot in način, kako se temu izogneš. Zato hočem orisati letos bralcem «Domovine» nekatere najgrše in zdravju najboli škodljive navade. Opozoriti hočem na nevarnosti, ki jim izpostavlja človek svoje najdragocenejše premoženje — zdravje.

Človeško življenje se začne s početjem. Starši dado ne le telesne oblike človeku, temveč tudi njegove duševne vrline in hibe. Zakon podedovanja je pa tak, da se rajši podeduje slabe kakor dobre lastnosti, in to iz čisto naravnega razloga, ker so le-te lastnosti močnejše in prevladujejo nad dobrimi. Tako vidimo, da so mešanci med belimi in drugobavrnimi, tako zvani mestici in mulati, opasni in jim ne moremo nikoli zaupati. Kraji in države Srednje Amerike, kjer je največ teh mešancev, so vedno v bojih in revolucijah že stoletja. Iste slike opazujemo deloma tudi na Balkanu.

Nič ni enostavnejše mlademu človeku — kakor ženitev. Jetičniki, božjastniki in pijanci se poženijo že v zgodnji mladosti. Pa je ni postave, ki bi zabranjevala taka zločinska početja. Kaj ni zločin, če rodi jetičnik kopico slabotnih, bolehavih otrok, potem pa umrje in prepusti ženo z otroki bedi? In božjastnik, mar ni zlikovec, ko spravlja na svet bebce?

Da rodijo največ zločincev baš pijanci, je že davno gotova stvar, toda nič se ne stori, da bi se razmere zboljšale. Nekaj naprednih držav je že uvedlo obvezno zdravniško preiskavo pred poroko (na primer Švedska). Koliko gorja je prihranjenega posameznikom in družbi!

Kmetom se ta stvar ne bo zdela čudna, ko vidijo, koliko važnost se polaga na zboljšanje pasem v živinoreji, kako skrbno se izločujejo slabi in nerazviti mladiči od plemenjenja. Čudno je le, da se mnogi ljudje in tudi oblastva bolj brigajo za živinorejo kakor za zdravje ljudi.

Silno važen korak je ženitev, vendar se le malo ljudi zaveda odgovornosti, ki si jo naprti s tem na videz tako enostavnim dejanjem. Soodgovoren si ženin, soodgovorna nevesta za dejanja sinov in vsega rodu! Človek naj presodi samega sebe, preden napravi ta važen korak. Blagor ti, oče, blagor tebi, mati, če te ne bodo kleli otroci!

Stanje žene do rojstva ni nikaka bolezen, vendar pa znači to za ženo nekaj posebnega, kar je treba, da razumen mož upošteva. Če gledamo, s kako nežno skrbjo hodi gospodar okoli živali in pazi, da se živinče ne poškoduje, ne moremo razumeti, zakaj ne ravna vsaj tako s svojo ženico. Premnogokrat leže očetu temen oblak na čelo, da mrko gleda in računa, koliko dni bo «lenarila» žena. Utaji solze žena in dela ter gara kakor tovorna živina. Opoldne in ob nedeljah počiva mož, žena pa se poti pred pečjo poleti, pozimi pa prezeba. Če si hotel, gospodar, delavko v hišo, bi si bil vzel deklo in ne bi se bil ženil!

Od dneva do dneva postaja nadložnejša žena; potrebovala bi vsaj po par ur počitka. Tako pa vzdiguje in prenaša težke škafe. Pogostokrat plača mati sirovost moža s svojim mladim življenjem. Se ne zavedaš, možoče, da si storil zločin? Saj so res naše matere iz železa, zamerijo jim možje le, da niso iz jekla. Pazi naj mož na nosečo ženo, od katere je odvisna sreča in prihodnost kmetije. Kadar vidi mož, da ni kaj v redu, naj žena leže, sam pa naj kliče nemudoma zdravnika. Bodi dober mož s svojo ženo!

Naši ženski bolnici v Ljubljani in njenemu primariju dr. Al. Zalokarju gre hvala, da so vzgojili v zadnjih letih dovolj babic, ki so ženam vedno na razpolago. Čim vidiš, da se je približala ura, pokliči izučeno babico in ne letaj okrog raznih mazačk. Pogostoma reši tak pregled pri raznih nepravilnostih s pravočasno zdravniško pomočjo otroka in mater ali vsaj mater. Kake prismodarije so uganjale in še uganjajo razne botre in tete z ubogo materjo. Pri tem pa zamudijo čas in vsa spretnost zdravnika ne more rešiti matere pred prezgodnjo smrtjo.

Privoščimo po porodu vsaj par tednov materi potrebnega počitka pri dobri izdatni hrani. Žal, se najdejo še vedno možje, ki gledajo mrko svojo ženo in jo naganjajo dan za dnem: «Kaj se boš lenila! Ustani, saj vidiš, koliko je dela!» In žena res prehitro vstane, omahuje po kuhinji in dvorišču. Koliko bolezni in dolgoletnega hiranja nastane na tak način! Pa boš rekel: «Preprosti ljudje so nevedni, ne zameri jim!» Ni res! Poglej, kako dobro zna kmet ravnati z živino po porodu. Preden spet napreže kobilico, prete[illegible] [illegible]olgi tedni. Mož, ravnaj vsaj tako tudi z [illegible]K.

Preležanje

Križ je z vsakim bolnikom. Prav posebno je pa hudo s starimi ljudmi, ki jih priklene starostna onemoglost za mesece, pogosto celo za leta na bolniško posteljo. Telo hujša dan za dnem, tako ostane le še kostenjak, prevlečen s kožo. Na grobih rjuhah se drgne zaradi ležanja koža in začne rdeti. Po par dnevih se koža zaradi neprestanega draženja vname, kar povzroča bolniku silne bolečine. Nastanejo male ranice, ki se vedno bolj večajo. Naravnost strašen je pogled na križ in ledja takega bednika, ko postane ves spodnji hrbet ena sama rana, iz katere gledajo gole kosti. Rjuha se oprijemlje ran in vsak gib širi rane. Bolniki tožijo: Kakor bi ležal na žerjavici, tako žge in peče.

Kako pa preprečimo preležanje? Čisto enostavno tako, da negujemo in utrdimo kožo. Vsak dan oteri ležečega bolnika z mokro mehko brisačo po vsem telesu. Videl boš, kako dobro bo dejalo to bolniku, ki kar oživi po takem ravnanju. **Hrbet pa nadrgni zjutraj in zvečer s čistim špiritom, ki utrdi kožo, da ni več tako občutljiva. Seveda moramo pričeti z nego hrbta, še preden nastanejo rane.**

Če so pa rane že nastale, moramo predvsem gledati na to, da preprečimo draženje kože. Ljudje polagajo takim bolnikom navadno s prosom napolnjene blazinice. Če se to zgodi še pravočasno, se po navadi prepreči preležanje, pozneje pa malo hasne. Če moreš, kupi takemu revežu pri bandažistu, v lekarni ali v drogeriji gumijast kolač in ga podloži bolniku tako, da je ranjeno mesto v kolačevi luknji. Na rano devaj obkladke ocetno kisle gline in jo leči, kakor sem opisal že pri odprtih nogah.

Ne pustite trpeti starih ljudi in jim lajšajte kolikor mogoče njihovo betežno starost, saj ne bo dolgo, ko pridete tudi na njihovo mesto. K.

Hrabra žena

Štefan je imel veliko in debelo ženo. Spoznal jo je na nekem plesu, ko se je valila med vitkimi plesalci obojega spola. Vedno je hrepenel po močni ženi, zakaj Štefan je bil šibak in majhen človek. «Močna ženska me bo branila v življenskih nevarnosti», si je mislil in dogovorila sta se ter vzela...

Poleg telesnih vrlin pa je kmalu spoznal tudi njene duševne dobrote, zlasti silen govorniški talent in močan glas sta povzdignila njeno slavo preko mej nežnega spola.

Štefan, uradnik za zaščito bedne dece, pripoveduje: «Pred leti, ko mi je na žalost umrl stric v Ameriki in mi v veselje zapustil nekaj premoženja, tedaj sem bil galanten človek. Imel sem dosti prijateljev in tudi dosti prijateljic. Kot človek, ki nosi v prsih vrečo socialnega čuta in v žepu vrečo denarja, sem šel, pa sem se zavezal, da bom skrbel za dva nezakonska otroka. Njuni materi sta bili kratkokrili gospodični, ki sta me po vrhu vsega še radi imeli. No, pa kaj bi bil človek potem tako trd! Že moj poklic zahteva, da dajem drugim vzgled, pa sem napisal črno na belo, da se dne tega in tega z [illegible]ažatim podpisom zavezujem skrbeti za mala nepridiprava mesečno po 300 dinarjev. Plačeval sem leto dni, imeli smo se radi, plačeval sem dve leti, imeli smo se radi. A danes? Žep je prazen, minul me je socialni čut, po vodi je splavala tudi ljubezen... Pa sem šel in sem se s praznim žepom, hvala Bogu, oženil.»

Potem je Štefan umolknil in se zamislil. Kaj naj stori? Žena je močna za dva, ima glas za dva in pojé za dva, on pa prejema mesečno zanjo 150 dinarjev, to je baš za brivca, ki jo hodi brit na dom.

«Molčal bom,» je zamrmral sam sebi, «molčal bom, dokler bo pač šlo. Moja Tat-

jana ne sme vedeti, da v obrokih preživljam nezakonsko deco. Kadar prideta Katarina in Kornelija terjat, takrat ju bom napodil, prav pošteno jima bom povedal, naj mi ne prideta več, ker nimam denarja. Ako ne bo šlo drugače pa povem svoji orjaški Tatjani. Vrgla se bo na babnici kakor medvedka, in joj, joj, če zgrabi to ali ono z rokami za gosji vrat.»

Neko jutro pred odhodom v pisarno se je Štefan stegnil k gospe Tatjani: «Veš, duša zlata, kmalu bo prvega. Ali si ti kaj hrabra?»

Gospa Tatjana se je nasmejala z nizkim basom, se sklonila k možičku in ga potrepljala po rami: «Zakaj, o Štefanček, si prišel na to misel? Mar misliš v boj z menoj? Glej, Štefanček, tako se postavi boksar Dempsey, kadar se misli boksati. To je najlepši sport!»

Napela je prsi, stopila z levo nogo nazaj, napihnila lice in stisnila pesti.

«In potem?» se je zanimal on.

«Potem? Ha-ha...»

Štrbunk. Štefan je pogledal okrog sebe in zapazil, da sedi na tleh.

«To ni lep sport», je momljal in se postavljal na noge.

«Ako se misliš boksati z menoj,» je dejala zmagoslavno gospa Tatjana, «ti to iz vsega srca odsvetujem. Ali hočeš vedeti, kako se obnaša pri boksu Tunney?»

«Ne. Hvala! Imela boš še priliko trenirati se, mene za enkrat ne zanima več.»

Štefan je v teh trenutkih opazil, kako majhen je, obenem pa je z zadovoljstvom ugotovil, da mu bo njegova Tatjana izvrstna pomoč, ako se prikažeta Katarina in Kornelija.

Dve minute kesneje je hitel v urad.

«Kmalu bo prvega», je ponavljal med potjo. «Samo še dva dni, pa bo moral Štefan zopet seči v žep in plačati 600 dinarjev. Ah, ako moja Tatjana zve za to, shujšala bo za pol centa. Ne, ne, Štefan ne bo več plačeval. Štefan nima več denarja, nima več socialnega čuta, ima pa močno, debelo in veliko ženo, ženo, ki se zna silno boksati in je poleg vsega še za ta sport silno vneta. Dobro zna govoriti in izreden apetit ima. Ej, da bi hotela obe babnici pojesti namesto mene, ko meni, revežu, zmeraj obeta, da me bo iz ljubezni pojedla. Obe naj požre in naj mene pusti živeti, saj končno nisem zagrešil ničesar drugega kakor to, da sem jo poročil.»

Po teh blodnjah je Štefan butnil z nosom v vrata svoje pisarne.

Gospa Tatjana je posvetila zadnje dni v mesecu računstvu. Ko je Štefan na večer gledal dolge kolone ob straneh časopisa, mu je tiho priplavala poleg še številka 600.

Prvi mesec srečnega zakona je vzel slovo. Gospa Tatjana je spravila moževo plačo v omaro in jo skrbno zaklenila.

«Veš kaj, draga Tatjana,» se je obrnil drugo jutro k njej, «povej mi, ali si ti zares hrabra?»

«Kaj ti je, Štefanček? Da, hrabra sem. Ne bojim se dveh in tudi treh ne, ako je sila.» V tem je mogočno dvignila svojo roko proti stropu, da so z njega zbežale vse zaspane muhe.

«Prav, prav,» si je mislil Štefan, «tudi treh se ne boji. O, le čakajta, babnici! Moja junaška Tatjana vama bo dala 600, ne dinarjev, ampak...»

«Torej,» je pristopil boječe k ženi, «ako si zares tako hrabra, vem, da me boš rešila pred pogubo. Potem boš,» je dvignil v slovesnem tonu svoj glas, «v mojih očeh slavnejša kakor sam Dempsey, slavnejša kakor sam Napoleon boš, draga Tatjana. Že v naprej ti kličem: večna ti čast in slava! Ne 600 dinarjev, ampak 600 zaušnic jima daj, vsaki 300!»

«Ha-ha-ha», se je debelo nasmejala gospa Tatjana. «Ti si danes zelo dovtipen. Povej mi še kaj!»

«Še kaj? O, zakaj pa ne!» je skomignil možiček z rameni. «Na primer: Mlad mož se poroči. Komaj pa preteče mesec dni, dozna žena, da mora njen mož plačevati za dva nezakonska otroka...».

«Kaj?» je gromko zategnila gospa Tatjana in se postavila v boksarsko pozo.

«Umiri se, draga Tatjana!»

«Govori naprej!» ukaže gospa.

«No, mož se, seveda, brani, da otroci niso njegovi, pač pa jih hrani iz socialnega čuta. «Čuj me, draga Tatjana, zgodi se, da pridrvita materi nezakonskih otrok na možev dom in zahtevata denar... Recimo, da stojiš ti pred njima in pred možem, kaj bi storila ti, draga žena, v usodnem trenutku in na kakšen način bi izkazala svoje junaštvo?»

«Jaz? He-he-he... Jaz na moževa zavijanja ne bi prav nič dala, ker je jasno, da se vsak mož brani nezakonske dece. No, in kar se tiče mojega junaštva, prijela bi najprej moža, zlasti še, ako bi bil tako majhen kakor si ti, potem še obe babnici, pa bi vso to sodrgo treščila po stopnicah...»

Štefanu so skočili lasje v navpično lego in so v tej legi tudi ostali.

«Kaj, tudi mene boš? Bodi, draga Tatjana, malo manj hrabra, pa izpusti eno teh treh oseb, in to naj bom jaz!»

Na vrata v predsobi je nekdo trdovratno trkal.

«Krojač je zopet tu», je zamrmral Štefan.

«Pojdi, draga Tatjana, in reci mu, naj že enkrat miruje, naj pride drugi mesec. Mene ni doma!»

V lahkih čevljičkih je stopila gospa Tatjana skozi predsobo in odprla vrata na stežaj. Dve drobni kratkokrili figuri sta stali pred vratmi. Vsaka izmed njih je držala za roko majhnega otroka.

»Želite, prosim?»

«Gospoda Štefana bi želeli videti.»

«Tako? O, to pa že! Trenutek, prosim!» Potem se je okrenila. «Štefanček, le pojdi bliže, saj ni krojač!»

Štefan je stal za kuhinjskimi vratmi s pokončnimi lasmi.

«Sto krojačev bi rajši», si je mislil. «Vsi svetniki, kar vas je v nebesih, sedajle mi pomagajte!» je mrmral. «Moja Tatjana je dobra ženska. Jaz vem, meni ne bo skrivila lasu, svoje junaštvo pa bo pokazala onim babnicam. Naj jih pojé! Vpričo mene naj jih! O, jaz jih ne bom branil...

«Štefanček!»

«Kar bo, to bo», je zamrmral končno in z nasmehom prestopil prag.

«No, kaj pa bi imeli radi? Kaj pa je novega?»

«Nič novega, nič! Vse je že staro in vedno več pojé», se je razhudila kakor purman rdeča gospodična.

«Denar», je hitela druga. «Vi ste skrbnik obeh otrok, zakaj ne plačujete redno?»

Gospa Tatjana je bledela...

«No, je dejal z nasmehom Štefan, «le pomirita se! Bosta kmalu dobili, obe jih bosta dobili, vsaka 300. Tu je namreč moja žena. Vidita, že čaka, da vaju bo, babnici sitni! Ona je hrabra, zelo hrabra...»

«Denar hočeva!» sta planili obe k možaku. «Denar, ali pa imate tu otroke. Takrat ste nas imeli radi, danes pa se branite nas in otrok.»

Gospa je počasi zavzemala boksarsko pozo. Molk.

«Kako?» je zatulila potem kakor sirena in se pripravila za boj.

«Nič, nič, nič...» je hitel Štefan, «saj ni tako hudo...»

«Denar sem, ali pa imate tu otroka», je vrila prva.

«Lačni so», je trdila druga.

«Ka-a-aj?» se je napihnila gospa Tatjana, stoječa razkoračeno, kakor se pač stoji pri boksu.

«Ta-a-ko? Ti, Štefan? Tvoji otroci? Cigan! Marš! Fuj!»

Štefan je zatisnil oči. Občutil je udarec mogočne roke, ki jo je že tolikokrat poljubovalo. V naslednjem hipu je letel po zraku in se brezplačno vozil z neznansko hitrostjo po stopnicah. Ko je odprl oči, sta drsali za njim tudi Katarina in Kornelija ter z vso težo teles štrbunknili nanj. Visoko gori je zmagoslavno stala gospa Tatjana z izbočenimi prsi in sopihala: «Čakaj, dedec, prevaril si me! E, Tatjana je hrabra in se ne boji nikogar!»

«Sedaj mislim, da bosta mirovali», je dejal Štefan vsiljivkama, ko sta kobacali in se postavljali na noge. Katarina in Korneliia sta pograbili vsaka svojega otroka, ki sta prijokala po stopnicah, in se izgubili na ulici med hitečimi ljudmi.

Potem ju ni bilo nikoli več. Štefan je dopovedal svoji junaški ženi, da je bil čisto po nedolžnem deležen boksa in brezplačne vožnje.

Kadarkoli je odslej govoril o svoji ženi, jo je vedno imenoval: moja hrabra Tatjana.

Adam Mikovič.

Sala Tineta Mrkuna

Svetovna vojna nas je prikheala v prijazne Petrovče. Od vseh vetrov smo se natepli tako zvani enoletniki. Večina je imela vsakdanje obraze z odkrito željo, postati čimprej vsaj kadetni aspirant. Najboljši zastopnik te vrste je bil mlad učitelj z nenavadno dolgim obrazom in visoko ekstra-kapo. Rekli smo mu Lavdon in je bil, kakor smo videli, prav ponosen na to ime. Pa mu ni teknilo. Umrl je za grižo, preden je dosegel kako zvezdo. Bilo je tudi par klavrnih figur. Najklavrnejši je bil František, bledo prajško dete, ki je prosil k 87. regimentu zato, da bi videl na državne stroške morje. Čital je namreč, da ima ta regiment kader v Pulju. Ker ni znal razen češčine nobenega jezika, je vedno vpraševal: «Copak?» in postal je za nas Copak. Bil je tehnik in je vlačil s seboj obširno knjigo o elektriki in je vedno listal po njej. Bil je superarbitriran ter je čuvali pri Lebringu rusk. ujetnike. Morja pa ni videl, čeprav je vzdihoval vsak dan za njim.

Vendar pa vsi ti zaščitniki monarhije niso bili nič kaj zanimivi. Izmed vseh sedemindvajset enoletnikov, oziroma črnovojnikov z enoletniškim znakom, je bil zanimiv edino Tine Mrkun. Mi ga nismo poznali, kdo in kaj je. Tovariš odvetnik, ki je preganjal dolgčas pri «Lecnu» s črno kavo in prepeval venomer «Druge sve devojke...», nam je povedal, da je Tine v svetu poznan jezikoslovec. Jezikoslovec, to nistra in uši — kakor da bi gledal v «trampihel» najnovejše izdaje.

Začelo se je prav za prav tako-le: Drugega dne, ko smo prišli sem, so nas navsezgodaj gnali v hmeljsko sušilnico na koncu vasi, kjer je bilo skladišče za obleko. Debelemu feldveblju je bilo na zalitih licih zapisano, da je velik šaljivec. In res se je izkazal! Dolginom je dal kratke hlače in male suknjiče. Takrat smo rekli vafenrok tistemu suknjiču, ki je imel pritrjen na vsaki rami zelen kifelček in so ga krasili svetli gumbi. Tako se je pošalil tudi s Tinetom, ki je bil majhen, in mu je odkazal obleko za orjaka. Tine, ki ni nikoli godel in mrmral, je brez besede oblekel tiste mastne cape. Zavihal je samo rokave dvakrat, hlače trikrat. Kapa mu je sedla preko ušes. Tine se je le nasmehnil. In kako se je nasmehnil! Nihče se ne nasmehne tako, kvetjemu novorojenček. «Me vsaj v ušesa ne bo zeblo!» Četudi je bilo že sredi marca, je bil še vedno občuten mraz.

Ko so nas tako več ali manj okusno oblekli, so nam ukazali, da moramo ob dveh pri v šolo, da nas bo uvedel gospod stotnik v tajnosti vojaške umetnosti. Stotnik je bil aktivni častnik in se je zval Hammelsch äger Ritter von Unterhosen. Gate so bile sirovina, ki je pustila isto zimo dva vojaka zmrzniti uklenjena v snegu.

Stojimo tako ob določeni uri v strahu in trepetu na hodniku v šoli. Tine je stal na stopnicah v svoji nazaj zavihani obleki in škilil izpod ogromne kape na nas. Radi bi se bili smejali, a smo se bali. Gate primahajo važno zbranega duha in Tine se spoštljivo stisne ob zid. Umiču-

joč pogled šine iz Gat, da je Tine zlezel v tri gube.

«Kaj pa ti delaš tukaj, capin? Mar si tudi ti enoletnik?» se norčujejo visoko vzraslane Gate.

«Prosim, naj ne zamerijo...» se skuša opravičevati Tine.

«Marš tja, kamor spadaš!»

Tine jo seveda krene h gruči enoletnikov.

«Kaj, ste res enoletnik?» strmijo Gate.

«Sem!» pritrdi Tine.

«Kakšni pa ste?» vpijejo vse zardele Gate.

«Kakor so me oblekli!» tolmači Tine.

«Vse dam privezati, celo skladišče, da jim bodo jeziki do popka viseli», rohnijo čisto višnjeve Gate.

Vsi jih gledamo s silnim sočutjem in jim želimo sodušno, da bi jih potipala kap. Pa jih ni. Malo so si oddahnile in so zopet sunile v Tineta: «Kaj ste pa v civilu?»

«Študent», se odreže Tine.

«E, študent, to je samo beseda. Kaj pa izvolite študirati?» ogledujejo prav ljubeznivo Tineta Gate.

«Indogermansko komparativno filologijo», se odreže Tine samozavestno.

«Interesantno, ne? Ta indijska filozofija!» se hočejo postaviti Gate.

Prišedši v sobo pokličejo Gate Tineta pred tablo. «Govorili ste o indijskem... Znate tudi indijsko abecedo?»

«Seveda jo znam!»

«Imenitno. Napišite jo na tablo!» ukazujejo vedoželjne Gate.

Tine piše, piše. Mi gledamo v tla in komaj zadržujemo smeh, saj vendar piše Tine staroslovansko abecedo na tablo. Gate sijejo od radosti: «Čudovito! In s takimi neumnostmi se ljudje pečajo?»

Mi prasnemo iz zadržanega smeha in Gate so nas milostljivo pogledale. Tine se je pa le nedolžno smehljal in sedel v prvo klop.

«Kako si se vendar upal napisati staroslovansko abecedo? Kaj pa, ko bi jo poznal?» smo ga pozneje vpraševali. «Bodite pametni, saj je to nemogoče, če je človek avstrijski stotnik, zraven še aktiven in se piše Ritter von Unterhosen!» se je smejal Tine, ko je legel na slamnjačo in sladko zaspal.

J. K.

Nekdaj

Zdavnaj je bilo. Spomini pa vedno znova vstajajo lepi in nepozabljivi. Kakor prelestne sanje so, saj so oviti v zarjo mladosti.

Ko zaropočejo velikonočne raglje in odmevajo iz visokih lin, se uzbujajo čuvstva onih srečnih trenutkov, ki se ne vrnejo nikoli več. Spomini se porajajo na čas, ko sem živel v domačem mestecu, tam gori na Gorenjskem, v lepem Kranju, se potepal bosopet z otročaji, zidal gradove v oblake in živel brezskrbno življenje solnčne mladosti.

***

Veliki teden je za našo deco teden skrbi. Za tri dni se je treba preskrbeti z zaboji ali sodi ter sličnimi predmeti. Oboroženi z debelimi koli prihajajo v sredo, četrtek in petek otročaji strašit Boga, ki se je skril. Gosposka deca ima lesene klopotce in raglje, a siromaki ljubijo svoje razbijanje s koli.

Ko se nehajo popoldanske molitve, zabrni cerkvena raglja, ki je deci znamenje. Otroci namreč čakajo za cerkvijo pripravljeni. Ko je opravilo v cerkvi končano, prične otročad razbijati po zabojih in sodih kakor za stavo, dokler ni vse razbito na drobne kosce.

Tisto leto sva dobila z bratom Andrejem velik, težak zaboj. Trgovcu Jerganu sem se namreč nekaj zameril, pa mi je dal zaboj, katerega sva komaj privlekla do cerkve. Zaboj je bil zabit in dobro sem čutil, da je nekaj v njem.

Tolkla sva z bratom po zaboju. Jel je pršiti iz njega črn prah, ki je kar v oblaku vstajal kvišku. Pa kaj je bilo nama mar. Tolkla sva in [illegible] dokler ni bil zaboj popolnoma razbit. Ko [illegible]la in se ozrla, so stali okoli naju tovarnejali.

«Zakaj se vendar smejete?» sem začudeno vprašal.

«Oba sta črna kakor dva zamorca», se je nekdo odrezal, ostali so pa spet bušili v smeh.

V najinem zaprtem zaboju je bilo par starih škrbastih loncev, polnih saj; te nama je dal trgovec ter se maščeval nad menoj.

Še bolj kakor midva je moral zaradi tistih črepinj trpeti občinski pometač Tomaž. Midva pač nisva hotela nesti domov razbitih črepinj, tudi umazani, razdejani zaboj nama je smrdel. Pustila sva kar vse skupaj za cerkvijo in jo pobrisala domov.

«Kdo je včeraj pustil tukaj tiste črne črepinje in razbite deske?» je poizvedoval naslednji dan Tomaž, ko smo se zbirali, da bi strašili Boga.

Otroci so se spogledali, pa ni hotel nihče odgovoriti, čeprav so vsi poznali krivca.

«Vse je zakrivil gospod Jergan, ker nama je dal zaboj s sajami, sem odvrnil jaz in pogledal starcu v oči.

Tomaž me je ostro pogledal, nekaj zagodrnjal in šel.

«To je slabo znamenje», sem rekel bratu, ker se mi je kar zdelo, da se bo pometač oglasil pri nas in me zatožil očetu.

***

Veliko soboto zjutraj sem sedel doma na travi za hišo. Moji mlajši sestri sta še spali.

Prinesel sem tedaj blagoslovljeni ogenj — kos lesne gobe, ki sem jo prižgal pri ognju za cerkvijo, katerega je dekan blagoslovil.

Poleg mene je sedela babica in mi pripovedovala:

«Popoldne bo nesla mati v cerkev k blagoslovu kolač, hren, nekaj piruhov in gnijat, zjutraj bomo jedli žegen, če bomo živi in zdravi. Vidiš, tam na hribih, tam je pa vse drugače. Uboge hribovke imajo zelo daleč do cerkve. Zato prineso svoje velikonočne dobrote k blagoslovu kar ven pred hišo, ko začujejo dolinske zvonove. Tu čakajo dotlej, da je žegen v dolini končan. Ta čas se pa ptički ženijo. Po vejicah skačejo, pojo in vabijo na kračo in pogačo, ki leži v pisanem jerbasu pred njimi. Zbirajo se ptički okoli žegna in se vesele ter vabijo v svate. Preden se pa ptičji roji sestanejo in pripravijo na ženitovanje, odneso skromne kmetice svoje dobrote nazaj v hišo in ptički so žalostni. Zdi se jim, da se jim dela krivica in hudo jim je, ker so ob velikonočne blagre.»

Babica je umolknila. Jaz sem se pa zamaknil v hribe pred seboj. Zazdelo se mi je, da vidim tršate kmetice, kako prihajajo s podrencanimi krili iz hiš, v rokah prinašajo pisane jerbase in jih polagajo na stole. V duhu sem videl pestrobojne ptičke, ki so se zbirali in klicali po vejicah svoje družice ter jim s čivkajočimi glasovi pripovedovali o dobrotah, ki so v jerbasih, na katere so jim kazali s svojimi drobnimi kljunčki.

Popoldne je mati nesla k blagoslovu. Zvečer po procesiji je pripravljala piruhe za otroke. Za vsakega po deset. Ko jih je pobarvala, je prinesla skledo na mizo in dejala, da jih dobimo zjutraj, ko vstanemo in se najemo žegna.

Z bratom Andrejem sva se zaljubljeno ozirala v rdeče piruhe in kmalu legla k počitku.

V jutranjem mraku sem se zbudil. Zelo zgodaj je moralo biti. Poleg mene je v postelji sedel Andrej, s katerim sva skupno prenočevala. Čul sem, kako je nekaj nalahko pokalo.

«Kaj je, kaj delaš?» sem zaspano vprašal.

«Molči, ne govori tako glasno! Prebudil sem se, pa sem si privoščil piruh; jih bom pa zjutraj manj dobil. To ni tatvina», je šepetal brat.

Ves zaspan sem si tudi jaz hipoma zaželel piruhov. Vstal sem in hitel v mraku k mizi. Zadel sem tako nerodno v skledo, stoječo koncem mize, da je padla na tla in se ubila. Piruhi so se jeli kotaliti po sobi.

Vsi domači so skočili kvišku. Jaz sem pa samo videl belo postavo svojega strogega očeta, ki se mi je v jutranjem mraku približal, in že sem čutil, kako me pod hrbtom peče in skeli, kar zatulil sem.

«Pusti ga, nerodo, velika noč je,» je dejala dobrodušna mati.

«Že pometaču je nekaj napravil. Mož je bil, ko je pometal tiste saje za cerkvijo in pospravljal črepinje, črn kakor oglje», se je jezil oče in pripomnil, da sem že zdavnaj zaslužil, da me premikasti.

Zlezel sem nazaj v posteljo in med jokom zaspal.

In tedaj sem sanjal o cvetni nedelji. Mati mi je kupila lepo pisano butaro, polno pomaranč in pisanic. Hotel sem pisanice jesti, prijel sem eno, padla je na tla, ostale so se jele kotaliti za njo. Lepa zelena butara se je spremenila v dolgo umazano metlo pometača Tomaža, ki je pričela neusmiljeno udrihati po mojem hrbtu.

Jel sem vzdihovati in sem se prebudil.

Spomnil sem se nočnega dogodka. Skozi okno se je smejal dan in zdelo se mi je, da sem samo sanjal. Ko sem pa pogledal brata, ki je vstal že pred menoj, sem spoznal bridko resnico, saj se mi je brat poredno smehljal.

Jezen sem bil nanj in pokazal sem mu jezik.

«Kaj se boš jezil! Tvoja nerodnost je kriva, pa bodi bolj spreten», mi je rekel brat.

Kako prav je imel! Moja nespretnost je bila res velika, saj mi tudi pozneje v življenju ni nikoli dovolila, da bi se znal spretno klanjati in upogibati hrbet, kar mi je neštetokrat škodovalo.

Oče nam je razdelil žegen. Ko smo dobili svoje pirhe, sem se moral zadovoljiti samo s petimi, a drugi so jih dobili po deset. Mati je videla, da mi je hudo, pa mi ni mogla pomagati, saj več pirhov ni imela, ker sem jih precej pobil.

***

Ko sva hodila z Andrejem po ulici, smo sekali pirhe za denar. Tedaj je prišel gospod Tadej. Majhen, prijazen možek je bil, vsakomur se je sladko smehljal. Bil je nekje za pisarja.

«Fantki, li greste pirhe štrucat'?» nas je prijazno vprašal.

«Seveda gremo», smo odvrnili prijaznemu gospodu in mu vsi ponudili svoje pirhe, da jih poskusi razbiti s svojim pirhom na obeh šiljastih koncih.

O, ta gospod Tadej! Vzel je iz žepa lep piruh, z njim nam je potolkel vse pirhe. Jaz sem zgubil štiri, potem sem nehal. Brat Andrej jih je zgubil šest, a sosedovi trije kar po sedem.

«Zdaj jih imam zvrhan klobuk», se je pohvalil Tadej, ki nam je tako z lahkoto s konice in peto svojega pirha pobil konice in pete naših pirhov.

«Domov jih ponesem, dobri bodo na jesihu in olju», je dejal in se smejal. «Fantički, kako neumni ste bili! Poglejte moj piruh! Iz kamna je, zato sem vaše potolkel», se je režal in odšel.

Gospod Tadej je tedaj pri otrokih opravil za vedno. Od takrat smo ga vsi spoznali. Nihče ga ni več maral. Še po cigarete je moral sam hoditi, čeprav mi je večkrat ponujal krajcar, če mu jih prinesem. Kdo ve, kakšen krajcar mi ponuja, sem si dejal in zbežal.

Gustav Strniša.

Nesporazum.

A.: «Kako je bilo na pogrebu?»

B.: «Prav mnogo ljudi je spremljalo na zadnji poti našega prijatelja.»

A.: «Kaj so ga res pokopali brez duhova?»

B.: «To se razume.»

A.: «No, ne razume se baš ne.»

B.: «Če so mrtveca zasuli, pač duhovnik menda ni tako neumen, da bi se dal z njim pokopati.»

V razburjenju.

Mož in žena se peljeta s kolesi na izprehod. Ko prideta na skrajno slabo in ozko cesto, pravi mož, ki je vozil spredaj: «Nevihta nama prihaja nasproti.»

Žena nejevoljno: «Moj Bog, prav tukaj, ko se človek tako težko izogne.»

Po vsej Sloveniji gre glas: Le „Domovina“ je za nas!

Vstajenje

Vigred spet tajno okno odpira
ter se v prirodo nežno ozira.
Zopet skrivnostno drami in kliče
drobne krilatce, cvetje, grmiče.

Z zlatom obrobija zarja planine,
solnce ogreva hribe, doline;
spet bodo kmalu širne poljane
bujno zelene, s cvetjem pretkane.

Težki okovi zime so strti,
zemlja oživlja, vstaja od smrti.
Kamor pogledam — čudež stvarjenja.
Duša praznuje praznik vstajenja.

Soteščan.

Velikonočni spomini

I. Kropnica

Sekanje jabolk in pomaranč je bila nekdaj nedorasli mladini najljubša zabava. Trajalo je od pepelnice do binkošti — dokler je imel kdo kako jabolko ali pomarančo. Zbirali smo se navadno na trgu pred cerkvijo, dokler nam niso tega prepovedali, češ, da skrunimo vzvišenost posvečenega kraja. Pregnali so nas za farovško znamenje.

Tam je postavil redno vsako nedeljo svoj «štant» naš dobri znanec «Kranjski Janez», obkrožen od mladih radovednežev. Njegova zaloga je obsegala v glavnem dva zaboja: prvi je bil napolnjen s figami, iz drugega so se smehljale pomaranče. Druga polovica «štanta» je bila prazna. Tu je ležala vrečica s številkami za igro «tri pod sto» in škatlica s koščeno kocko, katero smo imenovali «špilmarjanco». Kdor je plačal krajcar, je potegnil iz vrečice tri številke, ako so znašale skupaj manj kot sto, je zadel pomarančo. Pri «špilmarjanci» je bilo treba položiti krajcar na številko, ki je bila na deski zapisana s kredo in potresti škatlo s kocko ter jo povezniti na desko. Ako se je ujemala številka pod krajcarjem z gornjo številko na kocki, tedaj je bila stava dobljena in fant je dobil venec fig ali pomarančo.

Jaz in «špilmarjanca» nisva bila nikdar prijatelja. Opeharila me je za vsak krajcar, ki sem ga tako težko izprosil od varčnega očeta. Razumela pa sva se z igro «tri pod sto»; prav na cvetno nedeljo mi je naklonila krasno pomarančo. Vsak, kdor me je videl, me je zavidal.

Doma sem jo bahavo pokazal hlapcu, ki je takoj pričel ugibati, kako bi me še bolj osrečil. «Sekati jo daj, a ne več ko ‚enkrat za skrito'», me je poučil. «Tako boš ujel kak krajcar. Ta pomaranča ima trdo kožo.»

«Dal bi jo, ako bi vedel, da je nihče ne vseka», sem pomišljal.

«Čakaj, to pa lahko napravim. Pridi, kadar bom paril rezanico za živino.»

Vzel mi je pomarančo, katero je za hip vtaknil v krop, na kar mi jo je vrnil z besedami: «Zdaj je koža močno zatrdela. Vsak krajcar bo odskočil, nobeden je ne predere. Samo potipati jo ne smeš pustiti.»

Pred mašo na veliko nedeljo je bilo na sekališču jako živahno. Čim sem pokazal pomarančo, so me obstopili, celo večji fantje so poskušali svojo srečo. Pogodil je ni nihče, «enkrat za skrito» je bilo očitno premalo. V pol ure sem imel v žepu več kot 20 krajcarjev — vsota, na katero je bil človek takrat lahko ponosen.

Gorškov Stane je bil med vsemi najbolj nejevoljen na svoje neuspehe. Tri leta je bil starejši od mene ter je dovršil že ponavljalno šolo. Ni mu bilo toliko za tisih osem krajcarjev, katere je izgubil, kolikor za čast, ker je veljal doslej za prvega sekača. Vsako drugo pomarančo je vsekal «enkrat za skrito», ne da je pomeril, le moje se ni prijelo.

«Čaj, da jo vidim», je hotel potipati mojo pomarančo.

«Prijeti je ne pustim», sem svojeglavno odklonil.

«Zakaj ne?» se je zdelo sumljivo tudi drugim ter so me nenadoma tesno obkrožili. Stane je bil močnejši od mene; iztrgal mi je pomarančo, četudi sem se z vso silo upiral. Na moji strani ni bilo nikogar, dočim so njemu mnogi pomagali.

«Aha, kropnica!» je vzkliknil, čim se je dotaknil sadu.

«Slepar!» so kričali soglasno. Vsak, kdor je izgubil pri sekanju kak krajcar, me je sunil, kamor je dosegel. Drugi pa so brcali pomarančo kakor žogo na igrišču.

Prizor je gledal od daleč naš hlapec, ki je končno posegel vmes in razgnal napadalce. Mene pa je napodil v cerkev, kamor sem odšel z bolečimi ušesi. Tiste velikonočne nedelje ne bom nikoli pozabil.

II. Raglja

Kot otrok sem bil silno vsiljiv in poreden. Najrajši sem nagajal domačemu hlapcu, ki me je bil že do grla naveličan. Da se me je otresel, mi je včasih obljubil kako igračko, potem pa nisem odnehal prej, dokler je ni napravil.

«Na veliki četrtek odidejo zvonovi v Rim», smo modrovali na vasi. «Nadomestovale jih bodo raglje — pri večernicah bomo ropotali».

Odslej je bila vsa moja skrb, kako bom prišel do raglje. Dolgo je bilo treba nadlegovati hlapca, da mi je ustregel.

Težko smo dočakali popoldne velikega četrtka. Ljudje so si kar mašili ušesa, ko smo drvili po vasi v cerkev. Bolj ko na vse na svetu sem bil ponosen na svojo raglje, prepričan, da ni prijetnejšega glasu, kakor je njeno ropotanje.

Večernice so se pričele ob štirih in trajale do pete ure. Nestrpno smo opazovali župnika, kdaj bo udaril po oltarju s šibo v znak, naj zavrtimo raglje. Radi bi bili pospešili zaželjeni trenutek: naše «srake», kakor smo jih imenovali, so se pričele oglašati in motiti duhovnika pred oltarjem.

«Mir!» nam je zapovedal ter nas ošinil z mrkim pogledom.

Kar nas je bilo prizadetih, smo zardeli do ušes. Kmalu pa smo pozabili župnikovo svarilo in ragljanje se je ponovilo.

«Ali res ne bo miru?» se je ponovno oglasil. Zopet smo nekaj časa mirovali, nenadoma pa je zadrdrala moja raglja, s katero sem v raztresenosti zamahnil.

Zdaj pa župnik ni zinil nobene besedice. Pomignil je cerkovniku, ki je planil izpred oltarja med nas ter nam odvzel ropotalke. Nič se mu nismo upirali; marsikomu je padla iz roke še poprej, preden jo je bilo treba oddati. Strahoma smo jo popihali iz cerkve, naše veselje se je spremenilo v skrb in žalost.

Doma se seveda nismo upali povedati, kaj se nam je pripetilo. Pela bi bila šiba, ker smo motili cerkveno opravilo. Zagovarjal nas je celo cerkovnik: rekel je, da nam je shranil raglje za prihodnje leto.

III. Najhujša bolečina

Imeli smo staro teto, kateri smo ob vsakem večjem prazniku kaj poslali. Tudi za veliko noč so navezali mati v veliko pisano «tržaško» ruto kolača, pirhov, mesa in klobas. Čakala me je prijetna naloga: pohiteti k teti, ki je vselej bogato poplačala moje opravilo.

Takrat sem imel komaj 7 let, culica mi je bila težko breme. Predeval sem jo iz roke v

roko, z rame na ramo. Večkrat sem moral počivati, čeprav je bila tetina hiša le četrt ure oddaljena od naše.

Pri Trdinu v Soteski so imeli hudega psa, ki je name gojil posebno piko, ker sem ga večkrat napodil s kamenjem. Za povračilni dan si je izbral velikonočno nedeljo. Molče se je zakadil pred mene izpred hleva in široko zazijal. Na ves glas sem zakričal in spustil culico, s katero je skokoma oddirjal.

«Pomagajte! Moji pirhi — kolač — klobase!» sem se tresel po vsem telesu. To je bil najbrižkejši trenutek moje mladosti.

Teta je čula vpitje in prihitela iz veže. «Za božjo voljo! Kaj pa je? Kaj se je zgodilo?» se je plašila v skrbi za svojega vnuka.

«Trdi-dinov Su-sultan...» sem jecljal in mešal z jokom nerazločne besede.

«Ali te je ugriznil?» je sočutno poizvedovala.

«Pirhe je ukradel», sem končno spravil iz grla.

«Čigave pirhe?» je strmela.

«Vaše», sem ponovno zajokal. «Pa kolač in klobase...»

«O ti mrcina ti, kosmata!»

«Teta, ne morem pomagati. Hlastnil je in zagrabil.»

«No, ta je pa lepa!» je plosknila z rokama. Šele zdaj sem se opogumil ter ji razložil, kako me je oropal in kam je pobegnil z ugrabljenim plenom.

«Za njim!» se je razkoračil Trdinov Slavko, ki je poslušal moje pripovedovanje. Urno sva jo ubrisala čez vrte v dolino, kjer je raslo gosto grmovje. Tam sva našla Sultana, ki je obiral za grmom pleče, klobase je bil namreč že prej požrl, kolača pa se sploh ni dotaknil. Tisto lepo pisano ruto je zgrizel tako, da ni bila več za nobeno rabo.

«O, kaj bo, kaj bo!» sem stokal v strahu, kako se bo izteklo. Pirhi, kolač in klobase me niso tako skrbele, toda ruta, ruta! Brez nje nisem smel domov, ako sem hotel ohraniti zdravo kožo.

Teta je razumela mojo bojazen. Stisnila mi je v roko dvajsetico ter me je spremila domov, kjer je govorila namesto mene. Mamica se je na tetino pripovedovanje presrčno nasmejala. Njen nasmeh mi je ozdravil bolečino.

Soteščan.

Ob veliki noči v deželi Gospe svete

Ne le z Magdalenske gore, ki se dviga južno od Gospe svete ob živi narodni meji, tudi z gore Sv. Urha na zapadnem robu Gosposvetskega polja in v nižjih legah celo s strmih in oguljenih rebri Karavank, z Obirja in Peče, je skopnela bela snežna odeja, da se razločno vidijo temnozeleni gozdovi, že zeleneči travniki in na novo zorane njive, pa tudi sive skale, gole strmine in pečine. Z vrhov nad Spodnjim Rožem, z Grlovca, Marna in Žingarice v bližini slavnoznanih Borovelj je slišati od časa do časa, kako topli jug sili s prav posebno silo preko karavanških grebenov v Rož in ostali Kororan, zamolklo, domačinom dobro znano bobnenje: zdaj tu zdaj tam se utrga plaz, drči z vso naglico preko strmega skalovja navzdol, dokler se ne razprši, ko je že opravil svoje nesrečno delo, med redkim bukovjem in in mecesnovjem.

V sto in sto potočkih, pa tudi po nevarno naraslih hudournikih, po Suhah in Borovnicah, po Belah in Bistricah, hite včasih mogočno bobneče, včasih zopet milo in ubrano žuboreče mrzle vode v mogočno Dravo, ki, zimskih spon oproščena, dere skozi deželo koroško, skozi Rož in Podjuno naprej v svobodno državo jugoslovenskih bratov. V solnčnih gajih okoli Vrbskega jezera, na Otoku, blizu Ribnice in Sakire, pa tudi blizu prisojnih Žihpolj že prepevajo na vrheh najvišjih smrek drozgi; v grmovju, ki rase pod Humperškim gradom nad Rožem, se oglašajo kosi in taščice zjutraj in zvečer, dišeče vijolice pa čakajo, kdaj se povrnejo druge stare znanke v njihovo družbo.

Tedaj prihaja ljuba pomlad v deželo koroško in napoči veliki dan prebujenja in novega življenja. Tedaj zazvoni, ko je skozi pet dni žalovanja molčal v sivem, starodavnem zvoniku, gosposvetski zvon in za njim po vseh dolinah in brdih zvon za zvonom, zvonček za zvončkom, da morajo slišati veselo sporočilo o veliki noči vsi oni, ki kot svobodnjaki spijo v starih grobovih na ponosni Ostravici; zazvone veselo in glasno, da čujejo radostni glas oni ob Zilji, da zapojó velikonočno pesem veseli Rožani, da bo vojska kralja Matjaža zbudila novo veselje do lepšega, svobodnejšega življenja vsem onim, ki orjejo in kopljejo zemljo blizu Pece in visokega Ojstrca pa gori do Šenturške gore in do Dobrača nad Ziljo.

Že, ko je še bila huda zima, so pripravljali mladeniči plamenice, večje in manjše, iz srednjedebelih borovih debel, na koncu precepljenih in s smolo prepojenih, da so se na solncu in prepihu do velikonočnega tedna docela osušile. Blizu vasi, na kakem holmcu, kjer na veliko soboto zvečer vaški duhovnik pri kapelici blagoslovi «žegen», zanetijo, kakor hitro se začne mračiti, velikonočni kres; v njegovem ognju si zapalijo plamenice, ki jih drug za drugim v dolgi vrsti spretno sučejo in vrtijo v kolobarju nad glavo okoli sebe, pomikajoči se ob njivah in travnikih, po zarah in odprtih poteh k bližnji cerkvici ali kapelici; za njimi hodijo stare ženice in stari možje, dečki in deklice, molijo na glas za starim očakom in prepevajo svete velikonočne pesmi. Oni pa, ki bivajo v dolinah, gledajo od daleč te prekrasne žive slike vstajenja in ljubezni. Ko zagrmijo velikonočni streli in zadonijo velikonočni zvonovi, da odmeva hrib in dol, tedaj so srca vseh polna veselja.

Gosposvetski zvon mogočno doni in kliče v deželo koroško veliko noč.

Po polju koraka resen kljub veselim utripom v srcu slovenski pratar; z njim njegov sin. Križce, napravljene iz blagoslovljenih vrhovih vejic, in blagoslovljeno vodo v vrčih nosita s seboj. Na vsakem oglu njive zasadita po en križec, ga zalijeta z blagoslovljeno vodo in se pri tem prikrižata: sedaj ne bodo mogli ne toča ne nevihta niti hudi duh škodovati zavarovanemu polju.

Tudi hišo in gospodarska poslopja je treba ubraniti vsega zla. Jajca, na obeh koncih preluknjana in skozi obe luknjici izpraznjena, potem pa z blagoslovljeno vodo napolnjena, mečejo, ko zazvoni poldne na veliko noč, čez strehe hiš in drugih poslopij, da jih tako blagoslovijo in obvarujejo nesreče.

Velikonočno solnce se začne za tirolskimi gorami nagibati k zatonu. Hladne večerne sapice se podijo od zapada proti vzhodu v smeri deroče Drave. Zadnji žarki zahajajočega solnca obsevajo zasnežene robove gorskih grebenov in nastane ono znamenito večerno žarenje gora, ki ga nihče ne more popisati. Tedaj zadoni, ujemajoč se z mogočnim in vendar milim zvonenjem, ki se razlega iz zvonika Gospe svete, domači zvon; tedaj zadoni tudi stara, mlajšemu rodu, žal, komaj še znana, domača velikonočna pesem «Prišla je Velika noč...» Sivi očaki, z bogatimi izkušnjami oblagodarjeni, modrujejo o burnih časih, ki so že šli mimo njih, o kratkotrajni, zlati svobodi, pa tudi o časih, ki čakajo, če že ne njih samih, pa gotovo njihove vnuke in njihovih vnukov vnuke. Pa postanejo veseli in dobre volje, ker so vsi prepričani, da bo napočil kdaj veliki dan narodnega vstajenja in velika noč osvobojenja, ki ju oni sami niso mogli dočakati.

Dr. Fr. M.

Pirh je eksplodiral

Kdo bi kalil mladini nedolžno veselje, ki ga ima baš zdaj ob veliki noči z lepimi rdečimi pirhi. Tu vidiš gručo malih otrok, ki pridno sekajo rdeče pirhe, tam zopet pred hišo zbrano celo krdelo že odraslih fantov in deklet, ki si dele pirhe. Na veliko soboto bo tri leta, ko je bila pred Zimerlovo hišo zbrana vsa vaška mladina in se igrala z lepo pobarvanimi pirhi. Najspretnejši sekalec med njimi je bil Organčev Andražek. Ta je imel vse žepe natlačene s priigranimi pirhi. Nobene igre ni izgubil, naj je igral, s komur je hotel.

Naposled je prišla tudi domača Zimerlova Micika med igralce in tudi ona začela sekati pirhe. Imela je nov bel predpasnik, ki ga je dobila kot darilo od svoje tete za veliko noč.

Med drugimi se ji je ponudil Andražek, češ, naj tudi z njim poskusi svojo srečo. In res, prvo igro je dobila rdečelična Micika.

«Poskusiva v drugič!» je pripomnil Andražek, ki je že držal v roki nov lepo pobarvan piruh in ga ponudil Miciki, češ, naj ga ona prime, da bo on sekal z dinarjem.

Vsi okrog so gledali in bili radovedni, kdo bo dobil igro.

Micika je prijela piruh v roke in Andražek ga je začel z dinarjem. V hipu je piruh, ki je bil lepo pobarvan zaprtek, eksplodiral.

Naenkrat je bil Micikin predpasnik ves zamazan s smrdljivim jajcem. Vsa osramočena se je Micika odstranila. Tudi Andražek jo je odkuril in pobrisal, da niliče ni vedel kam.

Micika te sramoe Andražku ni ostala dolžna. Rekla je samo, da bo že prišla zopet velika sobota, ko bo navihanemu Andražku povrnila milo za drago.

Andražek je imel veliko veselje do strelja-nja. Tako je tudi po tistem dogodku imel pri vaški kapeli opraviti s streljanjem, ko je prišel župnik blagoslavljat velikonočna jedila. Imel je vsakikrat nastavljenih po deset in še več možnarjev, ki so mu pokali, da se je tresla vsa vas.

Micika je tuhtala, kako bo Andražkovo eksplozijo izplačala. Delala se je, kakor da bi bila Andražkova največja prijateljica in kakor da je zgodbo o smrdljivem pirhu že pozabila. Bližala se je ura, ko bi imel priti župnik blagoslavljat, pa je nagovorila gospodarja kapelice, naj pokliče Andražka k južini.

Gospodar je res poklical strelca, češ, da naj prej malo pojužina, preden pride župnik.

Ko je Andražek sedel pri jedi, je Micika na tihem v vsak možnar vlila malo vode. Ko je vse delo dovršila, je izginila od kapelice na svoj dom. Pred odhodom pa je še nekemu fantu naročila, naj pove Andražku, da bi bilo dobro dati na vsak možnar po en smrdljiv pirh, ki bi gotovo eksplodiral.

Takrat so opravili blagoslovitev brez streljanja. Andražka je bilo silno sram, ko je tekel od enega možnarja do drugega z razbeljenim železom, pa ga nobeden ni hotel ubogati. Andražek je potem vse možnarje pometal na kup in odšel. Ko je župnik odšel, si je prinesel sveder ter začel po vrsti izvrtavati naboje iz možnarjev. Pa joj! Že pri prvem ga je čakala velika nesreča. Bil je vendar še tako previden, da ni držal glave nad možnarjem, ko je vrtal, sicer bi mu jo eksplozija odtrgala.

Ko je namreč prišel sveder do smodnika, se je ta vžgal in z groznim pokom iztrgal Andražku sveder iz rok. Strelec pa je padel po tleh, osmojen po obrazu. Ni dosti manjkalo, da ni zgubil pogleda. Drugega dne so ga peljali v bolnico, kjer je bil dolgo časa, preden je ozdravel.

Miciki je bilo žal, da je s takim maščevanjem izplačala Andražkov smrdljivi piruh. Pač ni pomislila, da se bo stvar tako iztekla. Andražek je potem izjavil, da takih smrdljivih zaprtkov ne bo več barval.

Matija Belec-Bolfanski.

Kako je Marko ugnal strah

Marko Korenjak je bil v resnici lep in čvrst dečko, pravi junak od nog do glave. Bil je nenavadno pogumen in tako močan, da ' i premagal samega vraga. Ko je dopolnil dvajseto leto, so ga vzeli k vojakom. Prišel je v Ljubljano in mestne gospodične so se rade ozirale za njim. V vojaški službi je pa moral naš Marko mnogo prestati, čeprav je bil izmed vseh najbolj okreten. Vojaki so ga radi imeli, a ne tako stotnik. Ta se je pisal Serafin in je bil trd Nemec. Grozno so se ga vojaki bali, kajti bil je nenavadno strog in neusmiljen z njimi. Mučil jih je na razne na-

čine ter dostikrat tega ali onega slovenskega fanja kruto kaznoval za prazen nič.

Zlasti na našega Marka je imel stotnik Serafin strašno piko. Vsa težja dela je moral opravljati Marko in za vsako malenkost je bil strašno kaznovan. Sploh je bila stotniku Serafinu najljubša zabava, mučiti vojake. Zato je neprestano oprezoval, koga bi zasačil pri kakšni nerodnosti. Sicer ga je naš Marko nekoč zatožil polkovniku kot mučitelja vojakov, a polkovnik se ni niti najmanj zavzel za trpinčene slovenske fante. Tako Marko ni dosegel svojega namena. Nakopal si je na glavo še večje sovraštvo krutega stotnika, ki mu iz maščevanja od tedaj ni dal pokoja ne podnevi ne ponoči.

Nekega večera je zapovedal stotnik Marku, da mora on iti na stražo, čeprav ni bil na vrsti. Marko se je moral pokoriti, vzel je puško in odšel na določeno mesto. Stražili so tedaj staro smodnišnico na Gradu. Marko je imel ukaz, stati na tem mestu do polnoči, do konca ure duhov in strahov. Bil je prvič postavljen na stražo k stari smodnišnici. Sicer njegovo srce ni poznalo strahu, vendar je z nekim nemirom korakal ob smodnišnici, kajti v tistem času je na Gradu vsako noč strašilo, kakor so pravili. Vsak vojak, ki je zadnje mesece stražil tu, je ob enajsti uri jadrno zbežal pred tajinstvenim strahom. Drugi dan je pa vsak begunec bil osramočen in težko kaznovan. Stotnik je namreč vsakogar videl, če je pobegnil, čeprav je bila noč še tako temna. To se je, kajpada, vsem vojakom videlo čudno.

Vse strašne kazni pa niso nič koristile. Nobena straža ni do polnoči ostala na svojem mestu, vsako je prepodil «strah» takoj, ko je pričel rogoviliti. O tem «strahu» so vojaki sicer mnogo groznega pripovedovali, a kakšen je, ni vedel nihče povedati.

«Ehe, mene pa stotnik ne bo videl bežati», si je rekel naš Marko, stopajoč pred smodnišnico s puško na rami. Trdno je sklenil, da ne bo bežal, če pride tudi sam satan z vsem svojim kraljestvom. Posebno prijetno mu pa kljub junaškemu srcu ni bilo. Marko je hrabro vztrajal, gledal pazno in poslušal. Minevala je ura za uro. Slednjič je naznanila ura v šenklavškem zvoniku, da je ura enajst — ura strahov.

«Križ božji, sedaj pa bo, kar bo!» je vzdihnil naš Marko in vzel puško v roke. Čakal je nepremično, a dolgo ni videl ničesar. Zdajci se je zdrznil. Tam zadaj za smodnišnico je začul počasno stopicanje, ki je prihajalo vedno bliže. Mahoma se je prikazala izza ogla grozna kosmata pošast na štirih nogah, podobna ogromnemu medvedu, ki je začela capljati naravnost proti stražniku. Našega Marka je zamrazilo po hrbtu, prešinila ga je groza, kri mu je zastala v žilah. A le za hip, saj ni bil eden tistih, ki vsaki senci hrbet pokažejo. «Naj se zgodi, kar hoče, zbežal pa ne bom», si je mislil ter dvignil puško.

Pošast je lezla bliže. Hipoma se je vzpela pokoncu, začela strašno škripati z zobmi in jezno momljati. Marko je odskočil ter po pravilniku zaklical: «Stoj!»

Strah je še hujše zarenčal in se vedno hitreje pomikal proti njemu. Marko je še dvakrat zaklical: «Stoj!» Ker se pa pošast ni ustavila, je pritisnil na petelina. Zabliskalo se je in počilo. Strah je dal od sebe čuden glas, nato omahnil in se zvalil po tleh.

Strel je alarmiral vojake. Mlad poročnik je prihitel z desetimi možmi. Marko je poročal, da je čudna zverina šla proti njemu, katero je ustrelil, ker se na trikratni poziv ni hotela ustaviti. Vsi hitijo gledat, kakšno zver je pogodil Marko.

In kaj so našli? Na tleh je v mlaki krvi ležal stotnik Serafin, zavit v kosmate ovčje kože. Bil je mrtev, kajti strel mu je šel skozi srce. Splošno začudenje je nastalo med vojaki. Bliskoma se je po vsem mestu raznesla novica, da so tisti grozni strah, ki je toliko rogovilil po Gradu, razkrili v osebi stotnika Serafina. Vse se je zgražalo nad stotnikom in hvalilo pogumnega stražnika.

Marko Korenjak ni bil nič kaznovan, saj je ravnal, kakor zahteva vojaški pravilnik. Kruti stotnik Serafin je pa prejel plačilo, kakršnega je iskal.

Star slovenski običaj na Koroškem: velikonočni kres s plamenicami

Kako je šivankarski mojster pulil zobe

Grilova Barba po volji mačehe usode najstarejše dekle v fari, je imela v svojih čeljustih škrbino, ki jo je bolela prav nekristjansko. Ko ni mogla bolečin več prenašati jo je mahnila do krojača Janeza, ki je bil znan širom devetih far kot imeniten in vešč zoboderec.

Torej h temu umetniku dospe naša devica ter mu v milih besedah potoži svoje križe in težave.

« O, to bo kmalu dobro,» jo tolaži krojaček, «kar na tale stol se vrzi, pa mi pokaži svojo škrbino!»

Ko je Barba sedla in pokazala svoj zadnji zob, je vzel krojač močno nit in privezal prvi konec za zob, drugi konec pa za kljuko hišnih vrat.

«Ali te boli?» vpraša Barbo.

«O, boli, boli!»

«Le počakaj, bo takoj zunaj.»

Po teh besedah se je krojaček sklonil in izpod stola zbodel s šivanko Barbo v oni del telesa, ki v dostojni družbi nima imena.

Devica je zacvilila in poskočila, pa tudi zob je skočil iz čeljusti ter obvisel na dreti.

Ko se je vračala domov, je Barba mislila na zbodljaj ter si dejala: «O, devet zelenih! Da bo bolelo, sem vedela, ampak da ima ta zlodej tako globoko svoje korenine, si nisem mislila...

Muljavski.

Obseden maček

Grof Bertold je med vsemi živalmi, ki jih je imel v gradu, najbolj ljubil mačke. Imel jih je včasih po deset in še več. Maček mu je moral biti spremljevalec na sprehodu peš ali na vozu. Tudi pri vsakem kosilu je moral biti pri mizi, da mu je delil jedila.

Nekateri ljudje so smatrali to grofovo početje celo za greh.

Najbolj pa je jezilo to grofovega strežaja, ki mu je pri mizi stregel. Na vse načine je ugibal strežaj, kako bi napravil med grofom in mačko sovraštvo in da bi odpravil tega, sebi nadležnega gosta od mize.

Nekoč mu je padla dobra misel v glavo. Bila sta baš sama z mačkom v obednici. Strežaj se je vsedel pravkar k obedu, ko se mu je pridružil tudi maček. Ko je maček tako mirno sedel pri mizi in čakal na svoj delež, je vstal strežaj, vzel raz stene križ in začel udrihati po živali, ki mu je komaj ušla.

Strežaj je po tej hudi bitki zopet obesil križ na svoje mesto.

Čez nekaj dni je grof povabil razne gospode na obed. Kakor vsakikrat, je bil tudi sedaj maček pri kosilu in ničesar hudega sluteč sedel pri skledi na mizi.

Ko je bila vsa gospoda zbrana pri mizi, je začel strežaj grajati prijatelstvo med grofom in mačkom. «Slišal sem,» je menil strežaj, «da je mačka obsedena od hudega duha.»

«Grof Bertold, njegov gospodar, se je tem strežajevim besedam prav porogljivo nasmejal:

«Tega vam, gospod strežaj, nikakor ne verjamem. Hudič pač ni tako nespameten, da bi se celo mačke polastil.»

Ker je ta govorica šla krog mize kot resnična, je zahteval grof, naj strežaj dokaže to svojo trditev.

«Dovolite!» je pripomnil strežaj, «potem boste uverjeni, da sem govoril resnico.»

«No, pa poskusite!» je odvrnil grof.

Strežaj je na grofovo dovoljenje mirno stopil k steni, vzel križ raz nje in šel proti mizi, kjer je sedel maček.

Ko je maček zagledal, da ima strežaj v rokah križ, s katerim je bil prejšnjega dne tepen, je v hipu poskočil, prevrnil na mizi juho ter se pognal proti zaprtemu oknu, pobil šipe in planil na dvorišče.

Grofa je pri tem prizoru pograbila taka jeza, da je vzel puško, hitel za mačkom na dvorišče in ga ustrelil. Ko se je zopet vrnil, je menil: «Hudič ne bo nikoli več z menoj pri kosilu.»

Domačemu lovcu pa je zaukazal, naj postreli še tistega dne vse mačke, ki jih dobi v graščini.

Strežaj si je oddahnil, ko je videl, da se mu je načrt tako dobro obnesel in da ne bo imel več sitnosti z mačkami.

Matija Belec-Bolfanski.

Jajce v juhi

Drobnikov Anza ni bil samo izvrsten mizar, temveč tudi velik šaljivec. Zato so ga ljudje imeli prav radi. Najraji je mizaril pri kmetih: hodil je vedno od hiše do hiše.

Zgodilo se je, ko je nekoč mizaril pri kmetu Gobčniku v Senski vasi, da je izvil šalo, za katero mu je bilo žal vse življenje. Ni se nadejal, da bi po njegovi šali prišlo skoro do tepeža. Bilo je poleti. Anza je imel svoj strojalnik na skednju, kjer je izvrševal svoja mojstrska dela, ki mu jih je dal delati gospodar Gobčnik. Bilo je pa tako, da je moral iti vselej skozi kuhinjo, kadar je šel k zajtrku, kosilu ali večerji.

Na skednju, kjer je delal, je stala v nekem kotu stara veternica — vetrni mlin, kakor pravimo mi. V tem mlinu je bilo kurje gnezdo.

Na mizi v kuhinji je bilo navadno vselej, ko je šel h kosilu, skleda juhe, ki jo je potem prinesla gospodinja med drugimi jedmi na mizo.

V to juho je vrgel mizar Anza jajec, ki ga je vzel iz gnezda v veternici. Mislil je, da bo napravil s tem le šalo. Ko so obedovali, je prinesla gospodinja na mizo juho.

Mirno so se pogovarjali med jedjo. Kmet Gobčnik je imel šestero že dorastlih otrok: dva sina in štiri hčere, ki so bili vsi pri mizi in se udeleževali razgovora.

Naenkrat se je pa nabasalo samemu gospodarju v žlico jajce, ki so ga vsi začudeno gledali.

«Kaj je pa to?» je zagrmel na vse grlo. «Poglej, Anza, tako se pri nas gospodari! Kolikor jajc nam ne požrejo dihurji, jih pojedo te sladkosnedne babe v kuhinji.»

Mati je gledala pri tem prizoru svoje hčerke, hčere pa so gledale mater. Nobena ni vedela, kako se je to zgodilo. Vse so vneto zatrjevale svojo nedolžnost. Nobena ni hotela biti kriva, da bi si kuhala jajca.

Gospodar pa se ni dal potolažiti.

«Salament!» je zarohnel. «Kdo je gospodar pri hiši? Rad bi vedel, kdo skrbi za davek in sploh za vsa plačila, ki zadenejo hišo.»

Udaril je s tako silo po mizi, da je odskočilo vse, kar je bilo na njej. «Saj vem!» je rekel, «saj vedno stikate za jajci po podstrešju, po senu in v parmi po slami. Kolikor jih ne požrete v kuhinji, jih pa prodaste in denar obdržite. Vsak dan mora imeti ena ali druga nov robec na glavi ali pa nov predpasnik.»

Gospodar Gobčnik se ni mogel odpočiti od prevelike jeze. Vse, žena in hčere so tolažile razjarjenega očeta, pa bilo je vse zastonj. Celo mizar ga je začel tolažiti, češ, da samo za eno jajce ni vredno, da bi se tako jezil in kregal.

«Seveda ni vredno!» mu je odvrnil. «Pa to ni samo eno, več kakor sto so mi jih že požrle ali pa prodale, o čemer sem trdno prepričan. Kolikokrat sem že našel lupine v kuhinji, na gnoju ali pa v kakem drugem kotu. Pa do danes sem molčal in vse trpel. Danes pa mora biti tega konec. Celo v juhah so si te vražje prikazni kuhale jajca.»

Mizar Anza se je potem naveličal te gospodarjeve pridige; pokrižal se je in odšel na delo. Še dolgo potem je poslušal, kako je treskal gospodar z durmi po hramu, zdaj z enimi in zopet z drugimi.

Mati in hčere so se druga za drugo prikazovale okrog hiše in se jokale. Nobena ni hotela priznati krivde. Vse so se potem zbrale na skednju pri mizarju in na glas jokale. Mati je rekla z razprostrtimi rokami proti mizarju, da se kaj takega, odkar je na svetu, pri hiši še ni nikdar zgodilo.

«Pet in dvajset let sva že v zakonu, pa takšen še moj mož ni bil nikoli. Skoro bi rekla, da je to jajce sam vrag vrgel v juho. Ni dosti manjkalo, da nismo bile vse po vrsti tepene.»

Šele drugega dne se je polegla gospodarjeva jeza. Gobčnik je prišel naravnost k mizarju ter ga poprosil, naj ne razlaga te zgodbe nikomur.

«Žal mi je!» mu je rekel, «da sem se tako jezil. Čeprav bi res kradle in prodajale jajca pa saj niso denarja zapravljale. Če si kupujejo same obleko, pa ni treba skrbeti meni za to. Prosim te torej-še enkrat, ohrani to zgodbo zase!»

Mizar, ki je imel težko vest, je kaj rád obljubil, da bo molčal. Takih šal pa Anza potem baje ni več uganjal.

Matija Belec-Bolfanski.

Preprosta hrana, snaga in enostavna obleka so pogoji zdravja

Med raznovrstnimi poklici je brez dvoma kmetski eden najbolj zdravih.

Delo, dasi naporno, v prosti naravi, na svežem, zdravem zraku krepi telo

in ga dela odpornega proti raznim boleznim in pomehkuženju. Nekaterih bolezni do nedavna kmetje sploh poznali niso, tako da jih lahko imenujemo mestne.

Drug važen činitelj kmetskega zdravja je preprosta, zato pa tem bolj zdrava hrana.

Dognano je namreč, da preprosta kmetska hrana telesu najbolj prija in da je eden glavnih virov kmetskega zdravja.

Kljub vsemu temu pa moramo, žal, ugotoviti, da se v zadnjem času, udomačujejo na kmetih bolezni, ki prej niso bile tako zelo razširjene. Taka bolezen je na primer jetika. Da je ta bolezen razširjena po industrijskih krajih, kjer jo pospešujejo slabša prehrana, pomanjkanje solnca, pokvarjen zrak in drugo, se ne bomo čudili; kar se nam zdi na prvi pogled nerazumljivo,

je dejstvo, da se širi jetika tudi tam, kjer ni industrije.

Tudi umrljivost je v marsikaterem kmetskem okraju večja kot v mestih.

Vprašati se moramo po vzrokih tega žalostnega in za narodno zdravje poraznega dejstva. Kje je torej vzrok, da je zašla ta bolezen med oni sloj, čigar poklic smo označili zgoraj za najbolj zdrav in proti boleznim najbolj odporen. Če bomo našli pravi vzrok, bomo kar laže našli sredstvo, da ozdravimo tam, kje je zdravje najpotrebnejše.

Zakaj torej zapadajo boleznim kmetje, ki imajo najbolj zdrav zrak, v katerem prežive večino dneva?

Med glavne svoražnike ljudskega zdravja spadajo slaba stanovanja in nesnaga.

Morda tiči torej vzrok v tem. Če si stvar malo natančneje ogledamo, moramo reči, da ne, kajti nesnaga je bila včasih na kmetih veliko večja, pa tudi stanovanja so danes na kmetih boljša kakor so bila prejšnje čase.

Morda je kriva zadnja vojna, da je začelo zdravje tudi na kmetih pešati.

Brez dvoma je tudi vojna nekaj pripomogla, pravi vzrok pa le ne more biti, saj je bila prehrana med vojno na kmetih dovolj dobra in se prehranjevalne razmere na kmetih v onem času nikakor ne morejo primerjati z razmerami po mestih.

Eden velikih vzrokov pešanja kmetskega zdravja je tudi ta, da je začelo kmetsko prebivalstvo preveč posnemati meščane v prehrani, obleki, navadah

in tako dalje. Kar že za meščane ni dobro, more v drugih razmerah kmetu še manj koristiti, največkrat pa je škodovati.

Včasih so dejali na kmetih plačo večinoma v naravi, v živežu, obleki, perilu. Posli in kmetski delavci so se hranili z zdravo hrano in so bili dobro oblečeni. Zdaj pa delajo posli tudi na kmetih za denar. **Denar pa se, žal, potrosi večkrat za pijačo.**

Kaj pa obleka?

Zlasti ženske rade posnemajo mesto. Svilene nogavice, čevlji, ki ne prenesejo blata, že za mesto niso kaj prida, za na kmete pa še manj.

Ni vse za vsakega in mestne navade se ne dado brez škode prenestr na kmete. Meščan, ki sedi v pisarni, že prebije s skodelico kave za zajutrek, vsak pameten človek pa bo vedel, da je to premalo za človeka, ki mora vse dopoldne naporno delati. So sicer na kmetih še hiše, kjer se zajtrkujejo žganci, sok ali podobno, a so že redke.

O kavi smo govorili že zadnjič, ko smo rekli, da kava sploh ne more biti hrana v pravem pomenu be ede.

Kar je pri kavi dobrega, je mleko; ali bi torej ne bilo boljše samo mleko?

Kaj pa meso?

Meso ni prav zdrava hrana,

je kvečjemu pripravno za človeka, ki mnogo sedi in zato ne prenese obilne hrane. Za kmeta, ki naporno dela in potrebuje obilne hrane, meso za vsak dan ni priporočljivo.

Danes kmetje vse prodajo: mleko, krompir, fižol. To je sicer prav, ker rabi kmet denar, a zgodi se večkrat, da gre predaleč in proda čez mero, tako da mora potem nazaj kupovati dražje in slabše blago, radi česar tudi trpi zdravje.

Še nekaj o obleki. Moda zahteva tudi na kmetih, zlasti med žensko mladino veliko žrtev.

Namesto zdrave domače obleke se kupuje obleka po mestnem kroju, ki za kmečke razmere ni priklapna,

poleg tega pa draga in nezdrava.

Vzrok propadanju zdravja na kmetih je torej predvsem v nespametnem in kvarnem posnemanju mesta, tako v hrani in obleki kakor v raznih drugih navadah.

V prosti naravi

«Kako si človek oddahne v prosti naravi, daleč proč od avtomobilskega smradu.»

Ob pričakovanju žegna

Z naporom res neseva težki kolač,
saj par poleg njega še čvrstih je krac
Medve iz dežele obljubljene sva,
kjer mamica naša ves dan ropota
in kuha in peče, se nama smeji,
ker ličice nama ko solnce žari.

Kako sem šel prvič po pirhe

Ko mi je boter zavezal birmo, tedaj sem dobil pravico do njegove poznejše naklonjenosti. Tako sem mu smel ob godu voščiti srečo, pri čemer me je vedno obogatil s kakim darilom. Najbolj pa me je veselilo, ko mi je mati omenila: «Ako boš priden, pojdeš ob veliki noči po pirhe in takrat se bo zopet kaj dobilo.»

Z nedopovedljivo nestrpnostjo sem čakal prazničnega ponedeljka. Ta dan je določen za nabiranje pirhov, prej namreč ne dozorijo. Venomer sem stikal za materjo ter jo nadlegoval z različnimi vprašanji.

«Zdaj se pa le obleci!» mi je velela po kosilu na prazični ponedeljek. Tudi sama si je nadela boljšo obleko, da me povede do botra, zakaj nikamor se nisem smel ganiti brez njenega varstva. Pred odhodom mi je podala culico s pirhi in naročila, naj pazim, da se kaj ne ubije.

Zunaj vasi se nama je pridružil Jelarjev Nacek s svojo mamico. Tudi njemu je moj boter zavezal birmo ter je imel do njega isto pravico. Mamici sta se naglo zapletli v pogovor, midva pa sva stopicala zadaj in predevala culico iz desnice v levico.

«Ali je težko?» me je vprašal Nacek.

«Težje kot tvoje!» sem mu zabrusil v otroškem ponosu.

«Poskusiva», je dvomljivo predlagal.

Zamenjala sva culici ter ju potehtala. Osramočen sem začutil, da je Nackova težja od moje.

«Ali si videl?» se mi je posmehnil.

«Videl», sem potihoma priznal in vprašal: «Kaj pa imaš vse notri, da so te tako obložili?»

«Poglejva», je bil pripravljen pokazati.

Zaostala sva za ovinkom, sedla na mejo in razvezala culici. Vsaka je vsebovala: kos kolača, tri pomaranče, nekaj barvanih jajc in dve klobasi. Nacek je imel razen tega še kos potice, iz katere so se vsipale rozine. Zato je bila njegova culica težja od moje.

Mamici so naju kmalu pogrešili ter začeli klicati. Brž sva povezala ruti ter jo ubrala za njima.

«Kaj sta pa delala, paglavca?» sta naju pokarali, ko sva ju dohitela.

«Počivala», sva se izgovorila.

Čim je Nacek došel mater, ji je potihoma povedal, da je moja culica lažja, ker nimam potice. Najrajši bi ga bil udaril, tako se mi je zameril.

Do Kopača — tako so rekli pri botrovi hiši — nisva spregovorila nobene besede. Sprijaznila sva se šele za mizo, obloženo z velikonočnimi jedili. Hitela sva kakor za stavo, kdo bo več pojedel. Matere, ki je sedela zraven mene, je bilo sram moje požrešnosti ter me je svarilno sunila pod nogo. Isto je storila tudi Jelarica, češ, da ne bo kdo rekel: «Prej bi ga bila napasla.» Skrivne opomine pa sva oba napačno tolmačila: namesto z eno sva grabila po krožnikih kar z obema rokama.

Naložila sva se, da nama je pokal želodec, dočim je bilo mamici treba siliti in priganjati k jedi. Ob odhodu je boter stisnil vsakemu svetlo kronico, botra — tako sva klicala njegovo ženo — pa naju je osrečila s culico skoro iste oblike kakor sva jo prej oddala.

Domov grede sva zopet zaostala in tehtala culici, radovedna, kaj so nama naložili. Za ovinkom sva se ustavila ter ju razvezala. Njena vsebina je bila precej enaka; boter se ni hotel nikomur zameriti, vedoč, da se bova o vsem porazgovorila.

Toliko razsodnosti pa mladima navihancema gotovo ni zaupal: Po skrbnem pregledovanju sva namreč dognala, da je boter obdaril Naceta z mojimi pirhi, mene pa z Jelarjevimi pomarančami, pisankami in kolačem. Soteščan.

Metuljčki

Metuljčki v zraku plavajo,
se s cvetjem poigravajo,
med travico se skrivajo
in z vetrčkom napivajo.

Z neba se solnček jim smehl
smehlja poredno: «Hahaha!»
Metuljčki ma mežikajo,
se vetrčku dobrikajo.

Se hroščkom malim klanjajo,
lepih časih sanjajo,
živa jih ves svet,
cveti prt odet.

Albin Čebular.

Sekanje pomaranče

Vsekaj, da bo šla na dvoje!
Rokec seka, da poti se,
kupček dinarjev seli se —
v žepu Mihčevem že poje.

Bo izguba predebela,
tekle bodo spet solzice
in močile Rokcu lice,
a doma bo šiba pela.

Na Rjavih hribih

(Pripovedke.)

«Kakor povsod tako ima tudi naša dolina kraje, ki vzbujajo strahotne spomine na starodavne čase. Še danes se nam ježijo lasje, kadar čujemo, kaj se je nekoč dogajalo na Rjavih hribih, kakor jih imenujemo zaradi peščene zemlje. Kraj ima skoro še isto podobo kakor pred mnogimi leti: ista stara cesta se spenja navzgor po klancu, samo hišica, ki je nekdaj razpadala med borovci, je prenovljena.

Tukaj je živel pred davnimi leti Mažgon, ki je zagovarjal kačje in gadje strupe, njegova žena pa je čarala in vedeževala. Imela sta tri hčere, čijih lepota je slovela daleč po okolici. Pri Mažgonu so se redno shajali fantje; ni bilo večera, da niso prepevali in plesali. Vsi opomini domačega župnika niso izdali.

Dve sestavljalni nalogi za mladino

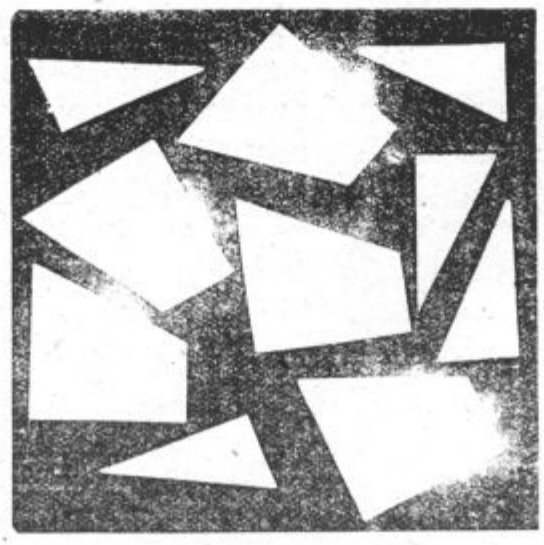

Sestavite iz belih ploskev kvadrat (četverokotnik z enakimi stranicami in koti)!

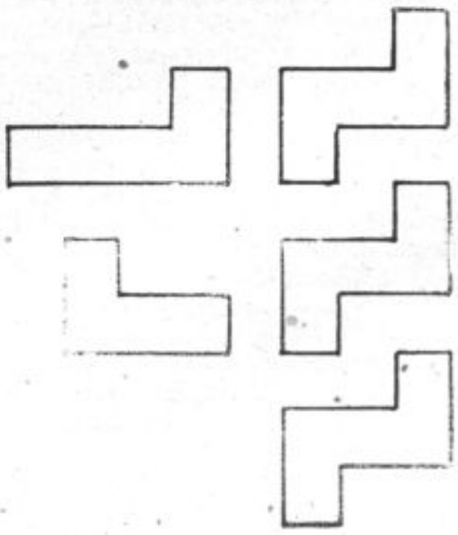

Iz teh sličic sestavite, če jih prav razporedite, pravilen križ.

predpustne noči so plesali do ranega jutra, kar pa ni ostalo brez posledic. Obe starejši hčeri sta se prehladili in umrli. Ostala je še srednja hči — hiša je bila še naprej močno shajališče in šumno plesišče.

Zopet so se zbrali nekega večera, da bi se prijetno sukali. Mizo so postavili v vežo zaradi tesnega prostora. Ko je zahreščala harmonika, se je nekdo spomnil, da je kvaterna sreda.

«Nocoj ne bomo plesali», jih je posvaril.

«Pa no», je ubogal godec in odložil harmoniko.

«Naprej!» ga je pozvala večina družbe. Pari so se sprijeli in zavrteli.

Lesena stenska ura je spoddrknila in udarila dvanajst. Skozi odprta okna je puhnil silen piš, leščerba na peči je ugasnila. Nevidna moč je odprla vrata — prikazali sta se umrli hčeri v ognjenih plamenih.

«Ančka, Marjanca!» je kriknila Mažgonka.

«Goriva, ker sva plesali», sta odgovorili in izginili.

Družba je obstala kakor okamenela, nihče se ni upal spregovoriti. Nekateri so se onesvestili ter so se zavedli šele po dolgem času. Preden je poteklo leto, so pomrli vsi, ki so bili takrat pri Mažgonu.

*

Mimo Mažgona je prispela nekega poletnega popoldneva Bečajka s triletnim sinčkom, katerega je vodila za roko. Otrok je jokal od žeje, pa tudi materi se je sušilo grlo od strašne vročine. Poprosila je Mažgonko za požirek vode.

«Rada bi ti postregla z vinom», je omenila in zajela vodo z lesenim korcem.

«Pa res bi se prileglo», se je obliznila, ko je napojila sebe in otroka. «A ga ni, celo vode nam primanjkuje.»

«Na Dolenjskem ga imajo polne hrame. Z mano pojdi, napili se bova kakor mavra.»

«Ali se ti meša? Na Dolenjsko — tako daleč — in ob taki vročini!»

«Nič ne de. Ali greš, ali ne greš? Hitro se odloči.»

«Kaj bo pa z otrokom?» je pomišljala Bečajka.

«Tukaj bo spal, dokler se ne povrneva.»

«No, pa grem. Samo, ali mi zagotoviš popolno varnost?»

«Že zopet ta neumna bojazen! Bodi brez skrbi in pazi, kaj ti bom naročila.»

Položili sta otroka na posteljo, ki je zaspal kakor na povelje. Mažgonka je odšla v podstrešje, odkoder se je vrnila z umazanim loncem. «Zdaj pa poslušaj», je važno pričela. «Vso pot moraš molčati, sicer boš izgubljena.»

Namazala je po podplatih sebe in sosedo z neko tekočino in mrmrala: «Čez hribe in doline, čez hribe in doline!» Neka tajna sila ju je dvignila visoko nad gozd. Bečajka ni več čutila svojega telesa — kakor muha je brenčala po zraku, pred njo so se odpirale nove doline.

Prispeli sta na solnčno gorico do vinskega hrama. Zlezli sta skozi ključavnico in sedli na sod, kjer sta srkali sladko kapljico. Skozi mračno okence jima je svetilo večerno solnce.

Mažgonka se je kmalu dvignila in zletela proti vratom v znamenje, da bo treba oditi. Tudi Bečajka se je spustila s soda, a je obsedela spodaj na pipi in vzdihnila: «Razpočila se bom, tako sem se ga navlekla.»

Čim je spregovorila, se je spremenila v žensko. Strahoma je zrla skozi ključavnico za odhajajočo sosedo. Kako se bo opravičila, kadar jo najdejo v vinskem hramu? Obdolžili jo bodo tavine in zaprli. Kaj bo z njenim otrokom?

Kmalu je zabrnel ključ, gospodar je prišel po vino. Bečajka se je stisnila k zidu tako, da so jo zakrila vrata, ko so se odprla. Možak je stopil pred sod in natočil vina; medtem pa se je ženica neopaženo izmuznila iz hrama. Prenočila je pri nekem kmetu. Drugi dan se je odpravila domov, kamor je dospela šele čez teden dni po silnem popraševanju.

Doma je našla otroka, katerega je privedla Mažgonka, češ, da se je materi nekaj zapoznilo. Ker je le si bilo, so jo začeli domači iskati in poizvedovati, kje je zaostala.

Bečajka si je izmislila neko posebno opravilo, ker ni marala povedati, kje se je mudila. Mimo Mažgona pa odslej ni več hodila.

Ko je ležala Mažgonka na mrtvaški postelji, se je plazila okrog hiše ostudna žaba. Pod mrliškim odrom pa je čepel sam Bognasvaruj, dokler jo niso pokopali.

*

Kmalu za materjo je umrla tudi srednja hči in Mažgon je ostal sam na Rjavih hribih. Nekega dne je nenadoma izginil. Nekateri so trdili, da se je zaprl v kočo, ker so bila vrata zaklenjena, drugi so vedeli, da je šel od doma. Pogledati k njemu pa si niso upali, zakaj vsak se je ogibal koče, najsi je bilo podnevi ali ponoči.

«Kdo ve, ali je doma ali ni?» so ugibali v bližnji vasi ob drdranju kolovratov.

«Nalašč pojdem mimo, pod oknom mu bom zapiskal v prste», se je ojunačil Jurjevčev Peter. «Ako je doma, se bo hitro oglasil.»

«Tega bi ne storil za vse na svetu», se je plašil Mihčev Andrej.

«Jaz pa zastonj», se je pobahal Peter s svojim junaštvom.

«Morda se boš premislil», so mu tovariši odsvetovali.

«Zdaj pa nalašč.» Peter je vzel klobuk in odšel. Spremljal ga je Gorjančev Jože. Mahnila sta jo čez Rjave hribe proti domu. Prispela sta do koče. Peter je stopil pod okno in zabrlizgal v prste, da je odjeknilo po dolini.

Mažgon ni mogel prenašati žvižga, vselej je rentačil, kadar mu je kdo ponagajal. Nocoj pa se ni oglasil.

«Peter, nehaj! Ali slišiš?» ga je Jože sunil s komolcem.

Kakor ob viharju so završali vrhovi borovcev, dasi ni bilo nobene sape. Na obe strani se je zamajalo pred njima drevo, nekaj je z votlim hruščem padlo na tla.

«Pojdiva!» je Peter pozval tovariša. Sprijela sta se za roke in bežala. Doma sta se globoko zarila v seno.

Komaj je Peter nekoliko zadremal, je slišal, da ga je nekdo poklical. «Kdo pa je?» se je odzval pod senom.

«Jaz», se je glasil zamolkel odgovor.

«Kdo?» je hotel vedeti. «Ali nimaš imena?»

«Mažgon z Rjavih hribov. Pridi, da me boš videl, ako mi ne verjameš.»

Peter je zlezel izpod sena in pogledal skozi lino na dvorišče. Spodaj pred hlevom je zapazil črnega moža, Mažgonove velikosti.

«No, ali sem ali nisem? Dobro me oglej, da si boš zapomnil.»

«Tema je, ne vidim te razločno...»

«Prišel sem, da me pospremiš na Rjave hribe.»

«Domov boš menda znal, ako si Mažgon...»

«Žvižgai si mi zdaj, ko visim... Hitro, ura poteka!»

«Jaz ne grem nikamor.»

«Moraš, za kazen! Tvoj žvižg me je priklical.»

«Pojdi, zdaj si opravil.»

«Nisem.»

Prikazen je zrasla do line, že je iztegnila roko — preden pa ga je dosegla, je v zvoniku udarilo dvanajst. Zastokala je ter se pričela manjšati, na kar je mahoma izginila. Potekla je ura duhov, Peter je bil rešen maščevanja grozeče prikazni.

Drugi dan so našli Mažgona obešenega v podstrešju.

Soteščan.

Prišla je kraljičica

Prišla je naša
kraljička pomlad
in odklenila
svoj biserni grad.

Zvončke razsula
v dol je in breg,
ljubke ko zajčke
bele ko sneg.

Okna srebrna
odprla je spet,
ptičke poslala
v zeleni je svet...

Albin Čebular.

Igračkanje z vžigalicami

Postavi primerno število vžigalic v položaj, kakor ga vidiš na gornji sličici, in potem počasi dvigni, da dobiš spodnjo sličico!

Dve stari ljudski pripovedki

Čeprav nas je stiskala huda zima, tako huda, kakor se je šalil star očak, «da ja ogn zmrznu in so ga lde u aržete deval in se grel ud nega», smo jo vendar premagali, da zopet slišimo ljubke ptice peti in vidimo cvetke cveteti. Za veliko noč podajam tu dve starodavni zgodbi, ki naj vam, dragi čitatelji in čitateljice «Domovine», krajšajo čas in še bolj osladijo že itak sladek kolač.

KROJAČEK FLORJANČEK.

Minulo je že mnogo let, ko je živel v Zahribu krojaček Florjanček. Dokler mu je živela žena Lena, sta se kaj dobro imela. Florjanček je hodil po kmetih in jim delal obleke — s šivanko, ker v tistih časih še niso imeli šivalnih strojev, — a žena je obdelovala malo njivico, pasla dve kozi in oskrbovala dvoje malih otrok. V šestem letu njunega srečnega zakona pa je Lena nenadoma obolela in tekom dveh tednov umrla.

Za vdovca Florjančka so se začeli prav žalostni časi. Vsa dela, ki jih je poprej opravljala njegova ženica, so se zvalila na njegove rame. Ubogi vdovec ni dostikrat vedel, za katero delo bi poprijel. Če je šival, sta začela kričati in jokati otroka, ako je delal na svoji mali njivici, so se jezili ljudje, ker jim ni mogel izgotoviti obleke. Začel se je ozirati okrog, kje bi si dobil namestnico pokojne žene, a kjer je povprašal, vsaka ga je zavrnila: «Bi te že vzela, če bi imel več zemlje, a nič otrok.»

V takih slabih časih se je bližala velika noč. Oj, kako se je veselil teh praznikov druga leta! Imel je vselej dosti dela in dobra ženica mu je vselej pomagala pri delu ter ga z dobrimi jedili razveselila ob praznikih. To leto pa je postajal Florjanček tem bolj žalosten, čim bolj so se bližali prazniki. Zaslužil je malo, ker so ga zadrževali drugi opravki, a iz prejšnjih let prihranjeni denar mu je tudi kar kopnel izpod prstov kakor sneg v topli pomladi.

Nekega večera v cvetnem tednu, ko je spravil svoja dva otroka v posteljo, se je Florjanček odpravil v Podgrič: nesel je izgotovljeno obleko kmetu Lukcu.

Dokaj časa se je zamudil pri svojem prijatelju, ki mu je postregel tudi z dobrim sadnim žganjem. Šele okrog polnoči se je vračal domov: prav dobre volje je bil in si kraišal pot z žvižganjem neke vojaške koračnice, kajti Florjanček je bil tudi vojak in pod samim slavnim generalom Lavdonom se je udeležil bitke pri Beogradu. Žvižgati je šele prenehal, ko se je bližal češnevškim grajskim razvalinam. Nehote je pomislil na pripovedko, da

v teh starih razvalinah straši v teh poznih urah.

Prav tesno je postalo Florjančku pri srcu, a kaj je hotel, moral je nadaljevati pot.

Še nekaj minut bo hodil skozi gozdič in že bo treba iti po poti čisto mimo gradu, ki stoji na griču.

Prišel je iz gozdička, se ozrl proti gradu in zapazil v enem številnih grajskih oken rdečkast svit.

Florjanček je kar obstal: najprej je mislil obrniti se nazaj in se vrniti k prijatelju Lukcu, a čez čas se je premislil: Ne, tega ne storim! Saj sem star vojak, ki sem že dostikrat zrl smrti v oči.

Tako je prišel vštric gradu. Vse okrog je bilo tiho in mirno: tudi on se je čisto umiril, še pogum se ga je loteval, da se je kakor svoje čase na vojaških stražah čisto po mačje bližal oknu z rdečkastim svitom.

Z vso previdnostjo je malo odgrnil rdečo zaveso in videl troje bradatih možakov, ki so sedeli okrog ognja, pekli janca, poleg pa pili in preštevali kup denarja. Bili so trije tolovaji.

Krojaček ni dosti premišljal in že je imel storjen sklep. Potegnil je iz malhe dvocevno pištolo, ki jo je jemal ponoči vedno s seboj, ustrelil med bradače in zavpil:

«Hej, le po njih! Smo že skupaj!»

Tolovaji so se prestrašili in jo vsi skupaj ubrali na nasprotni strani iz grada, pustivši vse na mestu, tudi denar.

Z vso naglico je Florjanček pobasal denar, pol pečenega janca je vzel s seboj in jo hitro, kar se je dalo brisal proti domu, kamor je srečno dospel že tekom četrt ure.

Prav prijazne praznike je imel Florjanček. Tudi oženil se je potem prav lahko. Nekateri so mu zavidali denar, drugi pa so rekli: «Saj ga je bil potreben, pa tudi zaslužil ga je, ker je bil tako pogumen!»

ZAKLETEV IN REŠITEV.

Na strmih pečinah je bil zgrajen mogočni koprivški grad. V podnožju tega gradu v dolinici je bilo čvetero vasi, kjer so trpeli in zdihovali ubogi tlačani ter skrivaj stiskali pesti. Samo ob nedeljah in praznikih so se ubogi tlačani nekoliko oddahnili, ko so počivali v svojih bornih kočah.

Stari graščak je umrl in zagospodaril je njegov sin, ki je v krutosti še prekašal svoje prednike.

Odslej naprej so morali tlačani hoditi na tlako tudi ob nedeljah in praznikih. Ob navadnih dnevih so tlačani dobivali iz grada najslabšo hrano, a v postnih dnevih jih je silil z mesom. Gorje tistemu, ki ni hotel jesti mesa: tega je dal pretepsti, da se je zvijal od bolečin.

Na neko cvetno nedeljo je po gospodarjevem naročilu obvestil valpet tlačane, da morajo priti na tlako prav vsi tudi na samo velikonočno nedeljo.

Pri tem krutem ukazu je zavrela kri tudi v potrpežljivih in ubornih tlačanih. Vsi od kraja so sklenili, da na velikonočno nedeljo ne pridejo na delo.

V velikem tednu se je podalo par tlačanov k staremu puščavniku, ki je prebival sredi velikega gozda, in mu potožilo svoje gorje.

Stari puščavnik je zmajal s sivo glavo, tolažil nesrečne trpine in jim obljubil svojo pomoč.

Proti večeru na velikonočno soboto se je oglasil stari puščavnik v koprivškem gradu. Dvignil je palico v desni roki in trdo govoril okrutnežu:

«Tudi ti si pod božjo oblastjo! Ako hočeš biti srečen, prekliči svoj ukaz in pusti uboge trpine na jutrišnji veliki dan v miru!»

Graščak je od togote zaškripal z zobmi in začel besneti. Izpustil je iz verige svoja dva psa in zakričal:

«Poberi se proč, stari lenuh!»

Vedno tako huda psa se nista niti dotaknila starega puščavnika, ki je tiho odšel iz grada.

V dolini je eden grajskih hlapcev vprašal puščavnika, kaj neki se bo zgodilo. Puščavnik se je obrnil in mirno izpregovoril:

«Še nocojšnjo noč bo ta grad v razvalinah. Vaš gospodar ne bo dajal več ukazov!»

Hlapec je hitel na grad in vsem povedal puščavnikovo zakletev. Večina grajskih prebivalcev z graščakinjo vred se je odločila, da zapusti še tisto noč grad. Le valpet in še par drugih je ostalo v gradu, ki so v družbi graščakovi jedli in praznili kupice, vmes pa zbijali neslane šale.

Tako je napočila polnočna ura. Takrat pa se je stresel ves hrib, nastal je grozen vihar, grad se je zmajal kakor bilka v vetru, se razsul in pokopal pod seboj vse, kar je bilo živega v gradu.

*

Sleherno noč ob polnočni uri se je v teh razvalinah prikazoval graščak in milo zdihoval. Bolestno kričanje je bilo tako glasno, da so ga s trepetom in grozo poslušali vsi tlačani. Ob svetlem dnevu pa je ta ali oni videl, kako se je okrog gradu plazila velika, ostudna kača.

Tlačani so zvedeli od starega puščavnika, da bo umrlo poprej devet rodov, preden bo brezbožni graščak rešen zakletve in se kot ostudna kača nehal plaziti po razvalinah.

Od tiste velike noči je preteklo že nad tri sto let, a ostudna kača se je še vedno plazila po grajskih razvalinah.

Pri kmetu Riavcu je služil takrat pogumen mladenič, sin uboge vdove. Klicali so ga za Jančeta.

Tudi ta je dostikrat videl ostudno kačo in poslušal starę možake, ki so se pogovarjali o tej zakletvi in o graščaku, ki je izpremenjen v kačo.

V gozdu, kjer je svoje čase bival stari puščavnik, ki je zaklel tega graščaka, je živel sedaj že drug puščavnik.

Janče se je napotil do njega in mu povedal, da hoče s puščavnikovo pomočjo rešiti zakletve tega graščaka.

Stari mož si je pogladil sivo brado, obljubil mu pomoč in mu naročil, naj se oglasi pri njem na veliko soboto zvečer, da gresta skupaj h grajskim razvalinam.

Ob enajsti uri ponoči sta prišla puščavnik in Janče h grajskim razvalinam. Čeprav je bil fant pogumen, ali to noč bi ne vstrajal, če bi ne bil pri njem tudi puščavnik.

Nastal je tak vihar, da je Jančeta izpreletaval mraz po vsem telesu. Nazadnje pa se je pojavila še grozna kača: bila je vsa ognjena, da se je videlo, kakor bi gorel ves grad. Kača se je plazila proti njima. Ves v strahu se je prijel Janče puščavnika, a ta mu je dal v roke svojo palico in izpregovoril:

«Bodi miren! Ko pride do naju, udari s palico prikazen trikrat po glavi, a bati se je ne smeš!»

Janče je udaril prvič in ves hrib se je pomajal, kakor bi se hotel pogrezniti. Nato je udaril drugič; rdečkasti svit kače je postal belkast. Janče je udaril tretjič.

Vse okrog in okrog se je zmajalo, kača se je spremenila in pred njima je stal zakleti graščak ter izpregovoril:

«Rešen sem! Hvala vama, a plačilo vajino je v globoki kleti. Polovica je vajina, druga pa naj bo za svete maše!»

Prikazen je izginila in postalo je vse tiho.

Puščavnik in Janče sta dobila v kleti sodček denarja.

«Polovica je tvoja, a polovico daj po naročilu za svete maše. Jaz ne potrebujem ničesar», je govoril puščavnik Jančetu.

Janče je bil preskrbljen za vse življenje in živi še danes, če ni umrl.

Anton Stražar.

Mrazek je utonil

Mrazek skače po planjavi,
si v ročice diha,
zdaj cepta z nožicami,
zdaj ovratnik viha.

Ko mu vsega je zadosti,
gre do stare znanke,
sivolase burjice,
ter izmakne sanke.

Pa popelje se do vode,
in jo v led zakuje,
sebi pa med vrbami
škornjice obuje.

To on vriska in se drsa
kot da gre za stavo!
Nič mu ni, če se prekucne
si potolče glavo.

Vetrček se je prizibal,
tu reberca polomil.
Je reklo, poškropilo
je utonil...

Albin Čebular.

Halo, tu gostilna za beračе!

Pripovedka.

V tistem času, ko je Božji sin učil po Judeji ter v družbi sv. Petra hodil okrog ves ponižen in ubog, sta v neki vasi živeli dve sestri, Trdosrčnost in Dobrosrčnost. Bili sta [illegible] sta se v vsem tako zelo razlikovali [illegible] kakor noč in dan.

Trdosrčnost je bila najbogatejša posestnica v fari. Jedla je dobro, obilno in mnogo, zato je pa tudi nalikovala ogromnemu trebušastemu sodu. Stanovala je v veliki, lepi hiši ter se oblačila v žamet in svilo. Vozila se je v kočiji. Ako je videla ubožčka, je zaničljivo zavihala nos ter se obrnila v drugo stran.

Njena sestra Dobrosrčnost je bila revna kajžarica. Do sitega se je najedla malokdaj, niti vsake kvatre enkrat ne. Prebivala je v siromašni koči, a njena obleka je bila sešita iz samih krp. Hodila je bosa v svetek in petek. Toda še tisto malo, kar je pridelala v potu obraza, je razdala drugim, ki so bili še večji siromaki.

Dogodilo se je, da sta prišla Kristus in Peter nekoč tudi v to vas, da se prepričata, ali tudi tukaj prebivajo samo sebični, hudobni ljudje. Reva Dobrosrčnost ju je videla in v srce sta se ji zasmilila siromašna popotnika. Prav rada bi jima kaj podarila, a baš tistega dne ni imela niti novčiča v žepu.

Popotnika sta jo mahnila naravnost proti njeni koči in Dobrosrčnost jima je hitela odpret: «Bodita pozdravljena, brata v revščini. Žal, vama nimam ničesar dati. Ako hočeta pri meni prenočiti, vaju rada sprejmem pod streho.»

«Prav tega sva te nameravala prositi, dobra žena!» odgovori Kristus. «Grozno sva utrujena zaradi dolge hoje.»

«Le notri, prijatelja! Majhna je moja palača, a za vaju bo že», reče Dobrosrčnost.

Ko so v sobi, govori dobrosrčna mamka Petru: «Ti boš legel na peč, tvoj tovariš naj ostane na klopi, jaz pa ležem na tla, saj sem vajena tudi take postelje!»

Drugo jutro vstaneta Kristus in Peter ra vse zgodaj ter tiho zapustita kočo. Ko se Dobrosrčnost zbudi in vidi, da ju ni več, si misli: «Siromaka morata imeti še dolgo pot pred seboj, ker se nista utegnila posloviti in me zbuditi, da bi jima skuhala zajtrk. Ne smela bi tako dolgo spati. Oj, solnce že vzhaja!»

Toda solnce še ni vzhajalo. Svit je prihajal od klopi, na kateri je počival Kristus, kajti cela klop je bila izpremenjena v zlato.

Dobrosrčnost ostrmi in reče sama sebi: «To je bil pa mogočen siromak, ki je mogel napraviti

tak čudež. Čast Bogu in materi, ki je rodila tega moža. Palica siromaštva me je res strašno tepla, da dostikrat nisem vedela, kaj početi. Sedaj bom pa imela prijetno življenje!»

In res je imela Dobrosrčnost lepo življenje. Bila je zdaj neizmerno bogata, vendar ni postala napihnjena in prevzetna. Ostala je preprosta in pohlevna. Toda zdaj revčkov ni čakala doma, ampak jih hodila iskat. Čakala jih je na cesti in vsakogar, ki je prišel mimo, bogato obdarila.

Trdosrčnost je še tistega dne zvedela, kako čudežno je obogatela njena siromašna sestra, in si je mislila: «Ej, moja ljuba beraška sestrica je pretkana lisica, a tudi jaz nisem prišla neumna na svet. Bom pa še jaz tako napravila kakor ona.»

Pa je skopulja velela postaviti ogromno poslopje ob glavni cesti in ga opremiti z najsijajnejšim razkošjem. Zunaj nad vhodom pa je obesila tablo, na kateri so velike zlate črke klicale: «Halo, tu gostilna za berače! Solidna postrežba. Popolnoma brezplačno. Berači le noter!»

Skopa Trdosrčnost je zadovoljno hodila po krasnih sobanah, si mela roke in govorila sama sebi: «Enkrat bo že priletel pravi ptiček. Ko pride, bo moral ležati v vseh posteljah. Ako bo vsako izpremenil v zlato, bom tako zelo bogata, da bo Dobrosrčnost muha proti meni!»

V novi gostilni je kmalu mrgolelo vse polno ljudi, kajpada je bilo največ postopačev in lenuhov. Taki in enaki nepridipravi so trumoma vreli v gostilno, kjer se je dobilo vse zastonj. Tu so brezplačno jedli in pili, brezplačno ležali v mehkih posteljah.

Kmalu pa je Trdosrčnosti začel pohajati denar. Morala je delati dolgove. Prišla je oderuhom v pest, ki so jo stiskali in skubili na vse načine. Zlati ptič pa le ni hotel prileteti ne od te ne od one strani.

Ko nekega dne sedi pred gostilno sa klavrna in v skrbeh, opazi zdajci dva popotnika v dolgih haljah, ki se počasi bližata po prašni cesti. Bila sta Kristus in apostel Peter. Trdosrčnost hitro vstane ter jima stopi nasproti, že od daleč ju pozdravlja in kliče:

«Mila prijatelja, le bliže, le bliže, zelo srečna sem, da sta me prišla obiskat. Pri meni dobita vse, karkoli vama srce poželi. Obložena miza vaju že čaka, posteljica je že postlana za vaju. Dobro došla, srčno dobro došla!»

Popotnika sta dospela do gostilne, zdajci obstala in začela brati napis nad vratmi. Pa je Božji učenik zmajal z glavo in rekel: «Vse zastonj. Tu ni za naju, kajti midva nočeva ničesar zastonj.»

Kristus in Peter sta nato nadaljevala pot. Trdosrčnost, ki je zapravila vse svoje premoženje, je prišla na beraško palico, kajt, vsako trdo srce dobi svoje plačilo. Muljavski.

V prihodnjih milijonih let bo vedno topleje

Ne bo še kmalu popolnoma zamrznila naša zemlja, čeprav nas je letošnjo zimo že jemal mraz. Angleški učenjak Brooks dokazuje, da bo na zemlji še dolgo toplo, in sicer skozi 250 milijonov let vedno topleje. Po njegovem mnenju je bilo na zemlji pretežno toplo v zadnjih 700 do 800 milijonov let, seveda s kratkimi, samo nekaj milijonov let trajajočimi in pravilno ponavljajočimi se presledki, ki jih nazivamo ledene dobe. Pred to veliko dobo toplote je bila prva ledena doba, ki je zapustila malo sledov. Približno čez 250 milijonov let je nastopila druga ledena doba. Tretja doba je bila v času, ko so nastajale debele plasti premoga. Ta doba je pustila največ sledov v krajih okrog sedanjega ekvatorja. Zadnja in najpomembnejša ledena doba se je pričela približno pred milijonom let in traja deloma še sedaj, dasi se bliža polagoma svojemu vrhuncu.

Angleški učenjak pravi, da Evrope in Amerike v nekaj stoletjih ali tisočletjih ne more pokriti nova ledena skorja. Pač pa je prepričan, da bo nastala čez približno en milijon let nova doba toplega vremena, ki bo trajela okrog 250 milijonov let. V tej dobi ne bo večjih izbruhov ognjenikov in notranjost zemlje bo sploh mirna. Polagoma bodo začeli izginjati sledovi sledovi ledene dobe, sneg in ledeniki na gorah se bodo začeli tajati in tudi polarni led bo počasi izginjal. Ker bo vedno več vode, se bodo morja znatno dvignila in poplavila večino otokov, pa tudi del celine. Grenlandija se bo pomaknila bolj proti severu in končno bo počil tudi polarni led. Sčasoma bodo oslabeli polarni vetrovi, nad Atlantskim morjem bodo ponehali viharji, poletja bodo v Evropi zelo vroča, nebo večinoma jasno. Ker ognjeniki ne bodo bljuvali, ne bo v ozračju pepela in solnce bo pripekalo z vso silo. Viharjev in poletnih nalivov ne bo, pa tudi cikloni bodo ponehali, kajti gore bodo nižje in vetrovi bodo imeli manjši odpor.

Cigan Muhki

Pripovedka

Nekoč je tam za morjem v Črni deželi gospodoval kralj z imenom Mahumahuma. Sina ta kralj ni imel, pač pa prelepo hčerko z imenom Rimafindrafara. Bila pa je ta črna princesa nenavadno ponosna in ošabno je zavrnila vse kralje tujih dežel, ki so jo prišli snubit. To pa njenemu očetu, staremu kralju Mahumahumi, ni bilo po godu, kajti njegova najsrčnejša želja je bila, da bi se Rimafindrafara omožila in bi on dobil naslednika v njenem možu, ki bi vladal po njegovi smrti ogromno kraljestvo. Zato je tudi dan za dnem moledoval hčerko, naj si izbere moža. Vodil je k njej velikaše, mlade, lepe in bogate, a princesa se ni odločila za nikogar.

Končno se je kralj razjezil in vzrojil: «Dekle, kaj se obotavljaš! Omoži se, ti rečem, sicer boš ostala stara devica. Meniš mogoče, da bo kitajski cesar prišel po tebe?»

«Ej, briga me cesar kitajski», odvrne princesa, «Njega niti nočem ne!»

«Hudika!» zarenči kralj. «Morože se sploh ne nameravaš omožiti? Ali hočeš stopiti v samostan?»

«Tega ne», odvrne kraljična. «Omožila se bom, čemu ne, toda poročila bom le tistega moža, pa naj bo kralj ali cigan, ki mi bo povedal nekaj takega, da mu porečem: ‚To ni res!'»

«Velja!» krikne kralj. «Ali naj dam to razglasiti širom sveta?»

«Le», odgovori princesa malomarno.

Kralj dá še tisti dan oznaniti križem kražem sveta, da bo njegova hčerka poročila tistega moža, bodisi kralja ali potepuha, ki ji bo znal nekaj takega natveziti, da mu poreče: «To ni res!» Možje, ki so brihtnih glav in imajo dober jezik, naj se torej oglasijo in poskusijo srečo.

Odslej so v palačo kralja Mahumahume dan za dnem trumoma prihajali najrazličnejši možje. Došli so cesarji, kralji, knezi, baroni, pravi vitezi in klativitezi, cigani, rokomavhi, vagabundi, mladi in stari, berači in bogatini, grbavi, slepi, kljukasti, kruljavi. Bilo jih je na tisoče. Vsi so prihajali z najlepšimi nadami, a odhajali pobiti in razočarani. Niti eden izmed njih ni znal povedati tako čudovite stvari, da bi jo princesa Rimafindrafara ne verjela.

Tako je preteklo celo leto, a še vedno se ni našel tisti kajon, ki bi znal kraljični izvabiti besede: «To ni res!» Kralj je bil žalosten, a lepa Rimafindrafara prav nič.

Lepega dne pa dospe v glavno mesto kralja Mahumahume star cigan. Bil je doma iz naših krajev ter se imenoval Muhki. Mnogo je že izkusil po svetu, bil je zvit ko kozlov rog in je znal govoriti, kakor bi rožice sadil. Ko je čul razglas kralja Mahumahume, je skleni, da mora dobiti za ženo princeso Rimafindrafaro, pa naj velja, kar hoče. Nemudoma se je podal na pot in prispel do kraljevega dvora. Brž ga puste v sobo, kjer je bila princesa, in Rimafindrafara reče: «Kaj boš pa ti povedal, stara baba?»

Muhki se prikloni in začne: «Jaz sem agent za vse sladke stvari, za poper, papriko, jesih, hren, česen, čebulo in tako naprej. Na svetu ni toliko zemlje, kolikor je za mojim nohtom črnega, da bi je sin moje matere ne bil prehodil. Bil sem v peklu ter videl, kako vragi pečejo duše. Štiri dni sem v podzemlju bil pri kovaču Hefajotu za pomočnika. Od tam sem se podal naravnost v nebesa. Ko tako postopam po raju ter ogledujem nebeška mesta in gradove, pa zagledam naenkrat, kako Bog oče tepe s palico mojega očeta, ki je tako silno jokal, da je stal do kolen v solzah.»

«Kaj pa je zakrivil tvoj oče?» vpraša princesa smeje.

Stari cigan odgovori mirno: «Rekel je Bogu očetu, da si ti strašno grda baba.»

Tedaj princesa Rimafindrafara skoči pokonci in zakliče jezno: «To pa že ni res!»

Tako se je zarekla hči kralja Mahumahume. Kraljična Rimafindrafara se je zdaj morala poročiti s starim ciganom. Bila je baje sijajna gostija, kjer so mnogi gosti tako grozovito nazdravljali ženinu in nevesti, da so ju proglasili za svetnika. A kaj nas to briga. Glavno je, da je Muhki postal kralj in slavno vladal, pa ne le kraljestvo, ampak tudi ženo. Zato čast mu! Če ni umrl, gotovo še sedaj živi.

Napravi vsako teh podobic na skupni sliki z eno samo potezo!

Uganke

Ljudem v neobhodno sem rabo,
pa tudi v veliko zlorabo.
(Nož)

Žival z začetno črko «k»,
ki kmet jo vsak ima.
«Če «k» pa proč pustiš,
me v hiši kmetski spet dobiš.
(Kura — ura)

Sem v vsaki kmetski hiši,
pa hitro mi ime poišči!
(Peč)

Osel in miška

Osel in miška se prepirata, kdo je močnejši.

«Dajva, staviva,» pravi osel in obljubi miški preskrbeti in odstopiti pest svojega ovsa, katerega mu je včasih privoščil gospodar za priboljšek.

«Dobro, tudi jaz ne bom zaostala, od mene dobiš merico pšenice, katero imam pripravljeno za svoj mladi rod v svoji luknji,» pravi miška. Domenila sta se, kdaj se snideta.

Prišla je ura, ko sta se morala osel in miška sestati, da pokažeta svojo silo. Drobna miška je pred nastopom hitela v gostilničarjevo klet, kjer se je nalokala opojne vinske podčepine, ki je bila v posodici pod sodom.

«Zdaj bom pač močnejša in pogumnejša,» si je dejala miš, ko je začutila opojno moč pijače.

Kmalu se sestaneta. Dogovorita se, da bosta smatrala onega za zmagovalca, ki privzdigne svojega nasprotnika pri repu. Premetena miš je hotela oslička v rep vgrizniti. Osel bi se zaradi bolečine gotovo sam pognal z zadnjim delom kvišku in ona bi dejala, da je zmagala, češ, da ga je dvignila. Ko bi pa osel poskušal vzdigniti miško za rep, bi ga ona vgriznila v gobec in izpustil bi jo.

Vinjena miška prijazno pozdravi strica dolgoušca, ki il hripavo zaigra v pozdrav. Jezen je, že zadnjič ga je strogi gospodar namlatil, ker se je klatil z miško po polju, namesto da bi se pošteno nasičen vrnil domov. Danes se je moral siloma odtrgati od svojega motvoza, da se poskusi z miško.

Prvi je hotel osel dvigniti miš, ta pa ni pristala na to.

«Vse po pravici, vlečiva slamico,» je predlagala miš.

Res sta vlekla slamo in osel je potegnil krajši konec. Poredna miš je pač že prej pazila, katera slamica je daljša, in je pravo potegnila.

Osel je legel v travo in čakal, da ga miška dvigne. Miš ga je takoj ugriznila za rep. Skočil je kvišku in miš je trdila, da ga je ona dvignila. Pa ji ni bilo še dovolj. Obvisela je na oslovem repu in ga še dalje grizla, da je siromak kar skakal.

Namesto, da bi miška pustila osliča, da bi jo bil še on poskusil dvigniti, mu je hotela pijana dokazati vso svojo nadmoč. Ubogi osliček si ni vedel pomagati, drevel je z miško na repu po polju. Zagledal je star, zidan škedenj. Prihitel je do zida in zamahnil z repom z vso moč parkrat po kamniti steni. Miš je začutila silen udarec, onesvestila se je in padla na tla.

Razljučeni osel zagleda miš pred seboj in krikne: «Pokaži še enkrat svojo moč,» in že jo potepta.

Gustav Strniša.

Narcise

Dne 5. maja 1919, ko so nemški Korošci že v jutro zgodaj pri Lipici prekoračili Dravo ter se razlili po Podjunski dolini, je Slovenec poročnik Rajhman poslal zadnjo četico šestnajst mož pod poveljem korporala Horvata proti Vogrčam z naročilom, da zadržuje sovražnika. Horvat je spretno uporabljal valovito zemljo ter ukazal streljati iz pušk in strojnic tako, da se je začel sovražnik umikati nazaj proti Dravi. Šele, ko je prišla nemška patrulja Slovencem za hrbet, so se Slovenci morali umakniti. Tam v neki vasi sta bila ustreljena dva slovenska vojaka. Horvat pa je z ostalimi bežal proti Pliberku.

Nihče ni poznal vojakov, ki sta padla. Mežnar, stari Šimen, se je ojunačil in jima izkopal grob tik cerkvenega zidu na pokopališču ter ju položil v slovensko zemljo. Starec, izmučen od dela, se je uprl ob lopato in ju gledal s solznimi očmi. Tedaj je prišla slovenska mladenka iz cerkve pogledat, ali je že varno iti domov. Prinesla je bila velik šopek narcis v cerkev, da okrasi v maju Marijin oltar. Ker pa so prav takrat pribežali vojaki na cesto pred cerkev in streljali, je pa ostala v cerkvi.

Mladenka je stopila do groba. Brez besed je pokazala cvetje mežnarju in mu ga ponudila. Šimen je vzel cvetlice iz rok mladenke, stopil v grob ter jih položil na trupli umorjenih slovenskih vojakov. Od zadnjih dveh narcis pa je po eno dal vsakemu mučeniku v roko.

S težavo je splezal starček iz jame in zagrebel trupli.

Drugega dne je nekdo posadil narcise na grobu slovenskih junakov. In vsako leto, ko skopni sneg, se pokažejo na grobu teh dveh vojakov neznanega imena bele cvetlice z zlatimi srci. Že davno je strohnel leseni križ, le narcise še kažejo mesto, kjer sta zakopani slovenski žrtvi.

Rudolf Čeh.

LJUDSKO VSEUČILIŠČE

Ali se da uravnavati vreme

Vreme, ki tako močno vpliva na človeka, prav posebno pa na kmetsko gospodarstvo, je vedno zanimalo ljudi, ki so od njega odvisni. Od tod imamo toliko tako zvanih «vremenskih prerokov» zlasti na kmetih. Ali pa se da vreme v naprej napovedati? Oni, ki trdijo, da se vreme ne da napovedati, gotovo nimajo prav. Vremenoslovje je v zadnjih desetletjih toliko napredovalo in se izpopolnilo, da je danes že činitelj, ki ga upoštevamo pri poljedelstvu, mornarstvu in tudi drugod.

Človek pa se ne mara zadovoljiti z dosedanjimi uspehi. Ko se je naučil vreme napovedati, skuša tudi vplivati nanj.

Umetnost, kako vplivati na vreme, je gotovo najvažnejša za kmetijstvo. Vremenski pojavi pa, ki lahko kmetu mnogo škodujejo, so: nevihta, dež, megla in toča.

Od teh človek ne bo najbrže nikdar znal odvračati nevihte.

Proti nevihti je človek izumil strelovod, ki pa ne odvrača nevihte, temveč nam le varuje domove in gospodarska poslopja pred strelo.

Dež pa, ki je poljedelstvu večkrat tako krvavo potreben, pa moremo do gotove meje že danes umetno proizvajati. Obstoji način, po katerem lahko zgoščamo vodno paro, ki se nahaja v zraku, in delamo tako oblake, iz katerih dobimo dež. V Kaliforniji v Ameriki so preizkusili pripravo, s katero spuščajo v zrak električno napetost 1 milijona voltov. S tem strojem so dosegli prav lepe uspehe. Na ta način se jim je posrečilo proizvajati dež na umeten način.

Toča je že tisočletja za človeka nekaj strašnega, nekaj, kar mu lahko na mah uniči sadove njegovega dela. Nastane pa toča na ta način, da vdre mrzel zrak v tople, vlažne plasti zraka. Topel zrak se pri tem z velikansko brzino dvigne v zrak in napravi večkrat one krasne oblake, ki jih opazujemo poleti. Čim više pridejo vlažne plasti, tem niže pade toplota. Pri ohlajenju vodne pare prav lahko zmrznejo in začne se delati toča. Na ledena zrna se usedajo še ne zmrzle vodne pare ter zmrznejo, zrna dobe lahko pri tem debelost pesti. Tako debela toča uniči vse, kamor pade.

Proti toči se je začel človek že jako zgodaj boriti. Spoznal je čisto pravilno, da bi se dalo preprečiti prehitro ohlajevanje vodnih par z dvigajočimi se tokovi, ki so jih delali s streljanjem iz možnarjev in topov. Vrtinci pa, ki pri tem nastajajo, navadno ne morejo prodreti dovolj visoko. Šele v zadnjem času so v Franciji in v Švici dosegli lepe uspehe s posebnimi raketami proti toči. V območju francoskih vinogradov je padla v razdobju zadnjih pet let škoda, povzročena po toči, od vsote preko pet milijonov na manj kot milijon frankov. Sredstvo, s katerim so dosegli tako lep uspeh, je raketa, ki se kot kak šrapnel razleti v višini kakih tisoč dve sto metrov in pri tem zračne plasti tako razburka, da začno namesto toče padati pohlevne snežinke.

Podobno nevarnost kot toča prinaša, posebno mladim rastlinam, slana, ki pade ponoči. Zato se poljedelski strokovnjaki prav posebno zanimajo za ta škodljivi pojav in ga hočejo preprečiti, oziroma napraviti neškodljivega. Najprej moramo vedeti, kako nastane slana. Toplota, ki jo podnevi izžareva solnce na zemljo, v jasnih nočeh le prehitro izžari v svetovni prostor, zrak na zemlji se hitro ohladi in pade slana. Če hočemo to preprečiti, moramo zrak umetno skaliti. Napraviti moramo meglo. To se najbolje izvrši pri mirnem vremenu z visokim pritiskom, ko obleži megla na tleh in prepreči, da bi se zemlja preveč ohladila.

Če hočemo skaliti zrak na tleh, uporabljamo dim močno tlečega ognja, ki se v dolgih plasteh vleže po tleh.

Kakor vidimo, se da celo vreme do neke mere uravnavati. Na tej osnovi slone velikopotezni načrti francoskih in južnoameriških inženjerjev, ki hočejo na podoben način napraviti plodno Saharsko puščavo v Afriki. Tako bi se pridobili za poljedelstvo ogromni predeli zdaj neplodne zemlje.

Govori se o podobnem načrtu tudi v Južni Ameriki. Da se dado z vplivom na vreme doseči lepi gospodarski uspehi, so pakazali Amerikanci v Kaliforniji.

Navedeni poskusi, vplivati na vreme, so šele prvi začetki, brez dvoma pa se bo človeku posrečilo doseči tudi na tem polju uspehe, ki se nam zde danes še prazne sanje. Saj je bilo podobno tudi na vseh drugih področjih človekovega udejstvovanja.

ŽENSKI VESTNIK

Pravilno likanje obleke

Vsaka ženska, ki zna varovati svojo obleko, bo pred vsem skrbela za to, da se ji obleka ne zmečka, ker jo je sicer treba spet likati. Prepogosto likanje pa škoduje blagu, to ve tudi vsaka.

Obleka je draga stvar, in iz čim boljšega blaga je, tem bolj je treba nanjo paziti. Da se obleka ne pomečka, je najbolje, če jo takoj, ko si jo slekla, osnažiš od prahu in jo spraviš v omaro. Viseča obleka se ne pomečka.

Obleko, ki ti jo je premočil dež, moraš seveda zlikati, sicer ostane pomečkana. Pri likanju pa moraš paziti, da ne delaš s prevročim likalom, ker se volneno blago kaj rado prismodi. Če imaš nagubano (plisirano) krilo, pa nisi vešča v likanju gub, daj rajši to zlikati kaki vešči roki, drugače si boš krilo samo pokazila.

Ako je oblačilo le malo zmečkano, zadostuje prelikanje na ta način, da polagaš po blagu mokro krpo iz bolj tenke tkanine in likaš po njej z ne prevročim železom. Vedno pa likaj po levi (narobe-) strani, ker likanje po desni strani (na lice) naredi, da se blago sveti. In to svetlikanje je potem težko odpraviti, zlasti iz svilenih oblačil. Pri volnenem blagu je laže likat s podloženo prav mokro krpo po levi strani (narobe), samo je treba pri tem paziti, da se krpa ne posuši popolnoma. Bombaževinaste (pavolnate) stvari pa zmočimo na levi strani in jih prelikam[illegible]

Ako je v obleki kakšen pad[illegible]ni, preden zlikaš, ker se madeži pri likanju le še bolj

vlezejo . blago in jih je potem teže ali pa sploh nemogoče odstraniti.

Pri likanju plašča, če imaš našito kožuhovino, moraš posebno paziti, da je ne zasmodiš, zato ne likaj s preveč vročim železom. Kadar likaš, glej vedno tudi na to, da leži blago lepo gladko na mizi ali na likalni deski.

Gladijole

Gladijole pozna dandanes že vsaka vrtnarica. Po mestnih kakor po kmečkih vrtovih, povsod vidimo te lepe, v najrazličnejših barvah žareče cvetlice, ki so posestrime belih lilij.

Zelo hvaležna cvetlica je gladijola za vaze, tam se ohranja sveža po dva do tri tedne. Isto svojstvo imajo samo še orhideje. Druga vrlina gladijole je ta, da je zelo skromna v svojih zahtevah, ona uspeva v vsaki zemlji, če je le količkaj primerna. Pred vsem pa ljubi solnce in prosto lego, najrajši v peščeni ilovnati zemlji. Toda tudi sicer prija gladijoli vsaka obdelana zemlja, da le ima v sebi zadosti apna. Sveže pognojena zemlja pa ni za gladijole.

Najugodnejši čas za sajenje gladijol je v začetku aprila meseca. Čebulice posadimo na razdaljo kakih 15 cm in pa 10 cm globoko v sveže zrahljano zemljo. Posadimo pa lahko gladijole kar med druge svetlice, kakor astre, nageljne in druge, samo ne med cvetlice, ki zrastejo višje od gladijol.

V začetku maja že pribodejo gladijole iz zemlje in ko doraščajo, je treba odstranjevati plevel okoli njih. Ko nastavljajo cvet, jih moramo dobro zalivati, da nam lepo bujno cveto. Če hočemo imeti dalj časa gladijole v cvetju, jih sadimo zdaj pomladi v razdobjih po 14 dni, od začetka aprila do konca maja, tako da ko odvcetejo ene, začno cveteti druge.

Gladijola cvete več let, ker stara čebulica jeseni odmrje in pusti novo za prihodnje leto. Zato moramo čebulice jeseni pred nastopom mraza pobrati iz zemlje in jih shraniti na suhem in pred zimskim mrazom varnem kraju.

Da se dajo gladijole tudi vedno dobro prodati na cvetličnem trgu, ker jih ljudje zaradi njih lepoto radi kupujejo, ni treba še posebej poudarjati.

Za kuhinjo

Prašičja zarebrnica (karé). Potolci s kladivom zarebrnico o dmladega prašiča, potresi s soljo in moko ter v masti rumenkasto zapeci. Prilij par žlic juhe, in ko je nekoliko povrelo, dodaj pol žličke gorčice (ženfa), in ko je še dobro povrelo, daj na mizo z zmečkanim krompirjem, dušenim rižem ali makaronami. Ta jed je pripravna za večerjo.

Kokoš v papriki. Piško očisti in operi, nato jo razreži na kose in osoli. V kozi razbeli žlico masti, zarumeni eno drobno zrezano čebulo in dodaj ščep paprike. Nato deni razrezano piško na mast in duši (tenstaj) mešaje, da postane mehko, nakar posuj po mesu žlico moke. Ko se je moka malo zarumenila, dodaj tri žlice smetane in zalij s četrt litra juhe ali pa vode. Ko je še četrt ure vrelo, je jed gotova. Daj na mizo s krompirjem v oblicah in solato.

Orehovi rogljički. Na desko deni 20 dek moke, 14 dek surovega masla, 7 dek stolčenega sladkorja, 7 dek drobno zrezanih orehov in eno jajce. Iz vsega tega napravi testo. Ko si testo dobro ugnetla, ga razreži na koščke orešje velikosti, zvaljaj za prst dolge, na koncih nekoliko koničaste svalke, ki jih pokladaj na pomazano pekačo za prst narazen in potem še vsakega na pekači nekoliko zaokroži, da dobi obliko rogljička (kifelčka). Daj jih peči v srednje vročo pečico 20 minut. Pečene povaljaj še tople v vanilijinem sladkorju.

Pomarančne medene rezine. V skledi mešaj deset minut 10 dek medu, 10 dek sladkorja, 5 dek surovega masla in 2 rumenjaka. Nato prilij osminko litra mrzlega mleka, daj malo cimta in stolčenih žbic, od pol pomaranče drobno zrezanih lupin, nakar dodaj sneg dveh beljakov, 35 dek moke, 5 dek drobno sesekljanih orehov in en pecilni prašek. Vse narahlo zmešaj in stresi na pomazano in z moko potreseno pekačo, razmaži za prst na debelo in peci v srednje vroči pečici. Pečeno zreži na štirikotne rezine, ki jih pusti na pekači (plehu), in povrh pomaži s pomarančnim ledom. Pomarančni led ali glazura pa se tako napravi: Deni v lonček en beljak, 10 dek sladkorja, sok od pol pomaranče in par kapljic limoninega soka ter mešaj to 20 minut, da se popolma zgosti, kakor če tolčeš sneg. Nato pomaži s tem ledom rezine, deni na vsako, če imaš, še pol orehovega jedrca, nakar postavi rezine še par minut v pečico, do se led nekoliko posuši.

Orehove rezine. V skledi mešaj 12 dek surovega masla, da dobro naraste, nakar primešaj štiri rumenjake, 15 dek sladkorja, nekaj drobno sesekljane limonine lupine, osminko litra mrzlega mleka, žlico ruma in 14 dek moke. Vse dobro zmešaj. Nato napravi sneg iz štirih beljakov in ga nalahko primešaj in dodaj še 14 dek moke, v katero si zamešala en pecilni prašek, nakar dobro premešaj. To testo stresi za prst na debelo na pomazano pekačo in ko si testo po pekači enakomerno razravnala, ga potresi z drobno zrezanimi orehi in nato peci počasi v srednje vroči pečici, da se zarumeni. Ko je pečeno in čisto ohlajeno, ga razreži na poljubno velike rezine.

Praktični nasveti

Kako spoznamo, če je gos stara. Starost gosi lahko doženemo, ako preiščemo njene perutnice. Na zunanjem robu tik ob največjem peresu se namreč nahaja dvoje majhnih ošpičenih peresc, ki sta zelo trdi. In na večjem lahko določimo staros gosi, ker se na zunanji plati tega večjega peresca nahaja mala zareza, kakor bi jo zapilil s pilo. Vsako leto se pokaže ena več, in tako določimo po številu teh zarez starost gosi.

Kako zakrpamo otroške nogavice. Ako je nogavica strgana na kolenih, lahko tam vpleteš novo krpo. Če pa nosi otrok visoke čevlje, tedaj odreži nogavico (ki je strgana na kolenu), tik nad peto in tam všij en del druge stare nogavice, v isti barvi, če imaš. S tem podaljškom nad peto pride potem krpa na kolenu veliko višje, tako da jo zakrije oblika, in se potem ne vidi, da je nogavica na kolenu zakrpana, oziroma je otrok tam tudi ne raztrga takoj spet.

Ako se vrata ne zapirajo. Sčasoma se marsikatera vrata ne dajo več dobro zapirati. Vzrok je navadno, da so se povesila, tako da se pri kljuki ne zapro. Popravimo to na ta način, da vrata privzdignemo v tečajih (pantih), okoli tečajev pa navijemo malo žice. Tako zadobijo vrata spet pravo lego. Enako je treba napraviti tudi z okni, ki se dobro ne zapirajo.

Vložke proti znoju pod pazduhami (tako zvane Schweissblätter) opereš najbolje takole: V ploščnato posodo (lavôr) deni malo drobne sode in nanjo vlij liter tople vode. V tej vodi pusti vložke kakih pet minut, nakar jih vzemi ven, ne da jih ožmeš. Nato namili (nažajfaj) tisto plat, ki je iz blaga, z belim milom, izperi hitro in previdno, pa jih spet položi, ne da jih ožmeš, na suho čisto krpo. Pokrij jih z isto ali drugo suho krpo in z roko malo potlači, da se iztisne voda, nakar jih poravnaj na prvotno obliko in jih z bucikami napni na desko za likanje, tako da ležijo z blagom navzgor. Nato jih posuši na zraku. Likati jih ne smeš.

Ako hočeš shraniti narezano limono, da bo še čez čas porabljiva, je pri uporabi nikar ne prereži na dvoje, temveč jo le na sredi malo zareži, toliko da moreš iztisniti sok, kolikor ga potrebuješ. Taka limona se potem ne posuši in ne splesni tako brž. Če pa hočeš, da ti že prerezana limona ostane dalj časa sveža, vlij na krožniček malo vinskega kisa in položi nanj limono na prerezanem koncu in jo tako spravi na hladen kraj.

Vodne madeže odpravimo s parketov, če jih dobro izsušimo. Položi na madež flanelasto ali volneno krpo in postavi gor toplo likalo, a ne preveč vroče, da se krpa ne zasmodi. Vsakih pet minut menjaj krpo in likalo; krpo zato, da se posuši, likalo pa, da ga spet segreješ. Če imaš dva likalnika na razpolago, gre stvar hitreje. To je edini način, da odstranimo take madeže, ne da bi morali dati parketna tla ostrgati.

ZANIMIVOSTI

× **Mala Slovenka v Ameriki rešila iz vode tri svoje tovarišice.** Ameriški listi poročajo o junaškem činu 14letne Slovenke Danijele Kakeš, ki je rešila življenje trem svojim tovarišicam. Nedavno so se namreč na reki Sheboygan drsale 14letna Danijela, njena sestra Selma, Nežika Dalibos in Ženi Planinšek, vse štiri ljudskošolske učenke. Vreme je bilo južno in led, ki se je bil pričel tajati, se je nenadoma udrl. Selma, Ženi in Nežika so se pogreznile v vodo. Danijela, ki je ostala na površju, je opazila pretečo nevarnost in zaklicala deklicam, naj se primejo ledu in naj skušajo vztrajati, dokler jim ne pride na pomoč. Dasi sama v smrtni nevarnosti, je pogumno priskočila svojim tovarišicam na pomoč. Led je pokal, vendar se je junaški mladenki posrečilo potegniti iz vode vse tri svoje tovarišice. Še preden so prišli ljudje na pomoč, so bile deklice že na varnem. Ameriška oblastva so izrekla junaški mladenki vse priznanje in jo tudi primerno nagradila.

× **Polet nemškega zrakoplova po južni Evropi.** V nedeljo zvečer je nemški zrakoplov «Graf Zeppelin» nastopil svoj že dolgo napovedani polet po južni Evropi. Iz Friedrichshafna je krenil najprej proti južni Franciji, preko Francije v Rim, nato črez Sredozemsko morje v Palestino, dosegel Jeruzalem ter se vrača preko Male Azije, Carigrada in Beograda nazaj v Nemčijo. Nad Beogradom je letel včeraj. Imel bi leteti tudi preko Ljubljane v smeri proti Trstu. Ker pa so francoska oblastva dovolila polet preko francoskega ozemlja, je ta del poleta nad našim ozemljem odpadel.

× **Ameriški predsednik je baje Nemec.** Po berlinskih poročilih je baje dokazano, da je predsednik Zedinjenih držav Hoover nemškega pokolenja. «Deutsche Allgemeine Zeitung» poroča, da izhaja novi predsednik Zedinjenih držav od Andreja Huberja, ki se je rodil v Baden-Badnu, se izselil leta 1740. v Ameriko ter se nastanil v Marylandu.

× **Od pisarja do miljonarja.** Bivši trgovski pomočnik in potem pisar pri nekem londonskem odvetniku Ernest French se je pred leti naveličal vsega ter se preslil v Avstralijo. Godilo se mu je slabo in ko se je po vojni raznesla vest, da so našli na Novi Guineji ležišče zlata, se je preselil tja. French se je dogovoril z avstralskim kapitanom Nealom, ki se je bil baš vrnil s francosko-nemškega bojišča. Vedela sta, da bo naval na Novo Guinejo zelo velik, če so res odkrili ležišča zlata. Zato sta sklenila prispeti v dotične kraje prej, preden navale tjakaj množice iskalcev zlata. Ker so pa hiteli tudi drugi, jih nista mogla prehiteti drugače nego po bližnjici. Sklenila sta napotiti se naravnost skozi pragozd. Najela sta 40 nosačev in se napotila ob reki Ruma skozi pragozd. Pot ju je vodila po krajih, kamor še nikoli ni stopila noga prosvetljenega človeka. Prispela sta tudi do ljudožrcev, kjer se je uveljavila Frencheva vzgoja angleškega trgovskega pomočnika. Mož je bil zelo prijazen in postrežljiv napram divjakom in tako ti niso delali ovir njegovi karavani. Če pa ni mogel ukrotiti divjakov French s svojo postrežljivostjo, je nastopil kapitan Neal z orožjem. Čez šest mesecev sta prispela French in Neal v obljubljeno deželo. Hitro sta zasedla večje zemljišče in French je našel nekega dne kos kremena, v katerem je bilo zlato. Prijatelja sta kmalu naletela na zlato žilo. Te dni se je French vrnil v London kot večkratni miljonar.

× **Živo pišče v kokoši.** V Podolšanih v Čehoslovaški je zaklal neki kmet staro kokoš. Ko jo je

žena odprla, se je silno začudila. Droba ni mogla spraviti iz koša, ker je bil preobilen. Morala ga je razsekati z nožem. Ko je izvlekla črева, je našla v njih živo piščе, zavito v tenko kožico. Kokoš in piščе so poslali v Prago, kjer so ju oddali v muzej, da se ohranita kot posebna redkost potomcem.

× **Kako bi se cigan rad otresel vojaščine.** Cigan Ferko je služil v češkoslovaški armadi v Žilinu. Nič mu ni ugajalo življenje v vojašnici in nekega dne je pobegnil k svoji rodbini na koncu Malega Čepčina. Kaj stoniti, da bi se ne bilo treba vrniti k vojakom? Najboljše bo, če umrem, si je mislil Ferko. Cigani so ga položili v krsto in šli po župana, da pregleda truplo in ugotovi, da je mladi Ferko zapustil ta svet. To se je zgodilo po skrajno površnem pregledu. Ko je bil Ferko zopet sam med cigani, je skočil iz krste in se skril. V krsto so naložili kamnov in nato so nesli vojaka Ferka k večnemu počitku ob velikem joku. Zvečer so imeli cigani pojedino, katere se je udeležil tudi mrtvi Ferko. Orožniki so poizvedovali po ubeglem vojaku Ferku in pri županu izvedeli, da je umrl. Morda bi bil Ferdo ostal «mrtev», da ni bil nerođen v ljubezni. Ljubico je odšel in se oprijel druge, nakar se je prva maščevala. Povedala je orožnikom, da je Ferko živ. Hitro so ga prijeli in sedaj tiči v zaporu in obžaluje, da je razdražil svojo prvo ljubico.

× **Če se ena dveh skupaj zrašenih sester poroči.** V Holyoku v Ameriki nastopata po varijetejih sestri Gibbovi, krasni deklici, ki ju je pa narava hudo udarila s tem, da ju je s hrbti neločljivo prikovala drugo k drugi. Zdravniki so ju hoteli že ločiti z operacijo, ker pa bi bil poskus prenevaren, so to namero opustili. No, in sedaj se hoče ena izmed njiju poročiti z nekim mladeničem. Druga sestra se temu prav nič ne protivi, čeprav je takšna reč v takšnih okoliščinah zvezana z mnogimi težavami. Nedavno je menil neki pastor o skupaj zraščenih sestrah: «Vez, ki ju spoja, je bolj duševnega kot telesnega značaja. Če eno vščipneš, druga ne čuti bolečine. Toda, če je ena žalostna, se njena žalost zrcali tudi v obrazu druge. Ena duša je v dveh telesih.» Kaj pa, če bo tudi ljubezen ene morala občutiti druga? Ali bi bila potem mogoče ljubezumnost ene sestre proti drugi? Zanimiv bo ta zakon na vsak način.

× **Nova vera, ki se bori proti zdravnikom.** V Szabolksu na Madžarskem se je razvila nova vera, ki temelji na načelu, da človek nima pravice, upirati se volji božji. Zato prepoveduje svojim pripadnikom, da bi si iskali zdravniške pomoči, kadar zbolijo. Oblastva se trudijo, da bi spravile te ljudi k pameti, pa zaman. Te dni je bilo večje število prismojenih pripadnikov te vere kaznovanih, ker so opustili prijavo nalezljivih bolezni.

× **Nos ji je odgriznil.** Neki 32letni trgovski zastopnik v Berlinu je imel ljubavno razmerje z ločeno ženo. Bila sta celo zaročena. Toda ženska mu ni bila preveč zvesta in je prišlo med njima do burnih prizorov, pri katerih ji je ljubimec grozil, da jo bo za vselej spačil. V oktobru lanskega leta je izvršil svojo grožnjo. Vračala sta se iz kavarne proti njenemu domu, ob hišnih vratih jo je hipoma zgrabil za grlo, da ni mogla kričati, in ji je odgriznil nos. Odnesli so jo v bolnišnico, kjer leži še danes in kjer upajo, da ji bodo s kosom mesa, ki so ji ga izrezali na roki, popravili pokvarjeni obraz. Proti njenemu ljubimcu se je vršila ta teden sodna razprava, pri kateri so ga obsodili na leto dni ječe.

× **Opica v plesni dvorani.** Te dni je bil v Parizu otvorjen nov plesni lokal. Posetniki so pa že prvi večer doživeli neprijetno presenečenje, kajti med njimi se je pojavil čuden gost. Okoli polnoči, ko je bila zabava na višku, se je v dvorani pojavil mogočen šimpanz. Sprva so bili plesalci prepričani, da gre za šalo in so se začeli opici rogati. Šimpanza pa je to zelo ujezilo, pograbil je par krožnikov, kozarcev in steklenic in začel navzoče bombardirati. V dvorani je nastala splošna panika. Ženske so vriščale in omedlevale, a tudi plesalci niso bili posebno pogumni. Morda bi razdražena opica napravila še večjo škodo, da ni prišel natakar na iznajdljivo misel, pograbil je sifonsko steklenico, njegovemu zgledu so sledili gostje in nastalo je splošno bombardiranje šimpanza. Opica se je končno pustila mirno ujeti in zvezati, na kar so jo zopet odpeljali nazaj v kletko. Šimpanz je bil namreč zaprt v kleti pod plesno dvorano, odkoder se mu je posrečilo pobegniti.

× **Ameriški brivec podoben Mussoliniju.** V New Yorku živi brivec Valentino, po rodu Italijan, ki je postal namah slaven, ko so njegove stranke nekega dne ugotovile, da je po postavi in obrazu nenavadno podoben Mussoliniju. Valentino si tega ni dal dvakrat reči. Vse ga je hodilo gledat. Časopisni poročevalci so ga fotografirali in zgodilo se je večkrat, da so ga na cesti zamenjali s pravim Mussolinijem ter ga proslavljali ali izžvižgali. Te dni pa se je zadeva mahoma končala. Italijanski vicekonzul v New Yorku Caravadossi ga je poklical k sebi in mu dal razumeti, da se mora ta vrsta dvojništva brezpogojno končati. Naj poskrbi, da se mu obraz spremeni, kajti Mussolini ne pozna šale. Valentino je sicer ameriški državljan in ne bi bilo potrebno, da bi se ravnal po ukazih iz Rima, toda kaj hočemo, v New Yorku je mnogo fašistov in ubogi brivec ni bil nič kaj voljan, da bi prišel v spor z njimi. Po kratkem oklevanju je obljubil, da si bo pustil rasti brado, ki mu bo spremenila obraz.

× **Odrezano dogo pokopali na pokopališču.** V varšavski bolnici so vzeli nekemu Weinbergu levo nogo nad kolenom. Operacija se je posrečila in bolnik je okreval. Na zahtevo njegove rodbine so namočili odrezano nogo v špirit in čez dva meseca so jo po vseh pravilih pokopali. Nogo so po cerkvenem obredu umili, zavili v belo platno, položili na nosilnice in pokrili s črnim suknom. Žalni sprevod je krenil na pokopališče, kjer je bil izkopan grob. Ko so odrezano nogo položili v grob in zasuli, je imel Weinberg daljši govor, v katerem se je spominjal zasluг svoje noge, zlasti njene žilavosti. Omenil je tudi, da se je vedno uspešno upirala revmatizmu. 70 let mu je zvesto služila, nikoli mu ni delala preglavic, končno je pa morala plačati svojo zvestobo pod zdravnikovim nožem. Vsi so plakali in tudi Weinberg si je brisal solzne oči. Na povratku s pogreba je izjavil svojim prijateljem, da šele zdaj vidi, kako je bil navezan na nogo. Mož je odredil, da ga morajo po smrti pokopati, kraj njegove noge v grob, ki si ga je rezerviral.

× **Grozote lakote na Kitajskem.** Kitajska je tako gosto naseljena in njeno prebivalstvo je tako siromašno, da je lakota med Kitajci običajen pojav. Zadnja katastrofalna lakota leta 1878. je zahtevala 8 miljonov človeških žrtev. Zdaj je pa položaj na Kitajskem tako strašen, da kaj takega kitajska zgodovina še ne pomni. V 9 pokrajinah kmetje lani sploh niso ničesar pridelali. Suša je bila tako strahovita, da na ponovno setev ozimine niti misliti ni bilo. Najbolj so prizadete pokrajine Šantung, Šanzi, Šenzi, Kanzu, Kvangsi, Čekiang, Honan, Hunan in Kiangsi. Število ljudi, ki so obsojeni na smrt in ki jih ne bo mogoče rešiti, se ceni na 12 do 20 milijonov. Iz pokrajine Kvangsi prihajajo poročila, da je 90 % hiš že davno zapuščenih. Ljudje jedo listje in drevesno skorjo. Matere ubijajo dojenčke in prodajajo deco. Iz pokrajine Šanzi so odvedli od 1. oktobra do 31. decembra 1918. nad 17.000 prodanih žen in deklet. Neki zdravnik, ki biva sredi gladujočega prebivalstva, opisuje neizmerno bedo prebivalstva. Povsod po ulicah leže trupla za lakote umrlih, ki jih glodajo lačni psi. Kljub vsestranski pomoči je beda tako strašna, da bi bilo treba mnogo vlakov z živili dnevno, da bi dobili hrano vsaj najpotrebnejši. Na tisoče družin je brez obleke in strehe. V mnoge kraje so zanesli vojaki tifus in kolero. Anglija in Amerika sta priskočili nesrečnemu kitajskemu ljudstvu na pomoč, toda katastrofe tudi to ne more preprečiti.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Američanove neveste

Gorenjsko, marca.

Želja po tujini, ki je nekdaj gnala iz domovine naše fante, se je v povojnem času polotila tudi nežnega spola, kar dokazuje nastopna dogodbica:

V neki slovenski vasi se je nedavno pojavil ponosen Američan; prišel je na obisk, povsod so ga prijazno sprejeli. Ugajala so mu živahna dekleta, ki so se zanimala za bogatega ameriškega rojaka. Predvsem je bilo treba ugotoviti, ali je oženjen in kakšne so njegove denarne razmere, na kar so dobila ugodno poročilo. Izvedela so, da ima v Ameriki hišo, dober zaslužek in da se namerava v kratkem poročiti. Obšlo jih je neukrotljivo hrepenenje po tujini, vsaka bi bila rada njegova ljubljena nevesta.

Američan je bil v družbi previden, med štirimi očmi pa je vabil in obetal. Marici, Cilki, Nevenki in še nekaterim drugim je obljubil «šifkarto»; Liziki, Špelici in Marietici pa denar za vožnjo in pravice za potovanje. Vsaki posebej je dokazal, zakai se ne mara tukaj poročiti, in zabičil, naj ne izdajo njegovih skrivnosti.

Tako je bilo vse «olrait» (v redu), dekleta so mu verjela ter se na tihem pripravljala za odhod v Dolarijo. Američan se je poslovil od svojih izvoljenk in ponovil prešnjo obljubo. Deset nežnih src ga je spremilo v duhu čez široko morje in čakalo odrešenja.

Kmalu po njegovem odhodu se je začelo šušljati o sreči, ki je doletela Marico, brž se je tudi pobahala Cilka. Nevenka je odkrila svoje nade prijateljici. Lizika si je kupila nov klobuk, Špelica in Marietica pa sta naročili obleko po najnovejšem kroju.

Pozor!

Krojaška delavnica **Franc Avšič**, Ljubljana, Kamenskega ulica 35, izdeluje po najugodnejših cenah obleke. Solidno in lepo delo. 157

Znanja želi 26letno resno in izobraženo dekle simpatično, radi neznosnih rodbinskih razmer s starim, boljšim gospodom ali posestnikom, starim 60 do 70 let, samcem ali vdovcem brez otrok. — Pismene ponudbe pod šifro «Upanje št. 95» na upravo «Domovine» v Mariboru. 158

BOLNIKI,
čitajte!

Ravnokar je izšla **razjasnitev!** V tej razpravlja dolgoletna izkušnja o razlogih, postanku in zdravljenju živčnih bolezni. To odlično zdravilo pošljemo vsakomur, ki ga pismeno zahteva od spodnjega naslova.

Na tisoče zahvalnih pisem dokazuje nenadomestljiv edini uspeh neumornega in vestnega preiskovanja za dobrobit bolnega človeštva. Kdor pripada

veliki množici živčno bolnih,

kdor trpi na raztresenosti, temnobi, slabem spominu, nervoznem glavobolu, jezi, motenju prebave, prevelikih skrbi, bolečin v zglobovima, splošne ali delne telesne slabosti ali od drugih brezštevilnih pojavov,

mora zahtevati moje knjižico utehe!

Kdor jo pazljivo prečita, pride do resničnega spoznanja, da obstoji enostavna pot, ki pelje do zdravja in življenske radosti!

Ne čakajte, temveč pišite še danes!

E. PASTERNACK, Berlin S. O.
Michaelkirchplatz Nr. 13. Abt. 321.
160

Potekel je mesec, a iz Amerike ni bilo nikakega poročila. «Zdaj bi pa že moralo priti», so premišljevale v nestrpnem pričakovanju. Štele so dneve in računale na prste, koliko časa potrebuje pismo iz Amerike v Evropo.

Pred okencem poštnega urada je čakala nekega jutra gruča deklet s povešenimi obrazi. Na vsakem je bila izražena tajnost, katero so druga drugi skrbno prikrivale.

«No, kaj bi pa rade?» je vprašal pismonoša.

«Ali je dospelo kako pismo iz Amerike?» se je opogumila Marica, stoječa ob okencu.

«Nič!» je zanikal.

Vsa dekleta so se spogledala.

«S pismi ni nič», je zamignil z ramen.

«Kaj pa ‚šifkarte' in denar?» so potihoma dodale.

«Nič», je odvrnil, na kar se je nasmehnil in vprašal: «Odkod pa naj pride naenkrat toliko ‚šifkart' in denarja?»

«Iz Amerike, od Šimna», so se oglasila soglasno kakor pri molitvi.

Aha, od Šimna!» se je namuznil ob spominu na Američana, s katerim sta bila dobra prijatelja.

Dekleta so se srdito spogledala in ni mnogo manjkalo, da se niso dejansko spopadla. Pomirila pa so se, ko so uvidela, da jih je Američan nesramno prevaral.

Posledica hude zime in drugo

Sv. Trojica v Halozah, marca.

Za nas je bila minula zima pravcata katastrofa, kakršne ne pomnijo najstarejši ljudje. Zmrznila so živila, kakor krompir, repa, zelje, kis in jabolčnik. Celo vino je v mnogih kleteh zaradi zmrzline neporabno za prodajo, a edine pomembnejše dohodke daje pri nas vino. Če bi ga bilo mogoče prodati vsaj po nizkih cenah, bi si lahko nabavili nekaj živil, ki jih zelo primanjkuje.

Veliki sneg nam je bil zaprl promet za mesec dni, da nismo mogli do glavne cest ali sploh do kakšne trgovine, da bi si bili nabavili sol, petrolej in druge potrebščine. Imeli smo več velikih plazov. Dne 14. m. m. je dohitel snežen plaz gospoda Franca Pernka, posestnika v Gruškovju, in ga zanesel na dno grabe, kjer so ga mogli odkopati šele drugega dne. Pokojnik je bil ugleden mož, star komaj nad 30 let in zapušča ženo s 4 nepreskrbljenimi otroki. Bodi mu ohranjen lep spomin, preostalim naše sožalje! Istega dne je zasul sneg 14letnega sina g. Matevža Fošnariča, posestnika v Gruškovju. Tudi njega so odkopali šele drugega dne.

Dn 9. t. m. je nenadoma obolela tukajšnja vinčarka Marija Širčeva, stara 73 let. Naslednjega dne je poslala po spovednika, a ga ni mogla dobiti. Zaradi težke bolezni je reva drugo jutro umrla brez spovedi. Kateri duhovnik je kriv, da se je to zgodilo?

Ojstriško pismo

Huda zima pokvarila krompir. — V Dravo, ker ni dobila odveze.

Ojstrica pri Dravogradu, marca.

Tudi mi Ojstričani smo zelo trpeli zaradi hude zime. Mnogim kmetom je zmrznil krompir in živali so prezebovale, ker smo visoko v planinah ter imamo še sedaj obilo snega, katerega se ne moremo znebiti.

Medtem pa nas obiskujejo še druge nesreče. Tukajšnjemu posestniku Moriju se je pri prevažanju hlodov na strmi in ledeni poti ubil konj.

Nedavno se je šlo več ljudi spovedat k Sv. Križu. Med njimi je bila tudi neka gospa. Pred spovedjo je bila popolnoma zdrave pameti. Ker pa ni dobila pri spovedi odveze, je začela fantazirati in je te dni postala žrtev Drave.

Listnica uredništva

Žetale. Bomo uredili!

Braslovče. Kratki dopisi zelo dobro došli!

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

Berač.

Gospodinja: «Kaj ste že zopet tu? Saj sem vam včeraj celo dala kos torte.»

Berač: «Prišel sem samo vprašat, kje se kupi tako dobra torta ...»

Beraška.

Srečala sta se berača. Med pogovorom je opazil prvi, da se tovariš neprestano praska.

Ti imaš pa uši!» se mu je posmehnil.

«Lažeš!» se je zadrl. «Samo eno imam, ki pa ima danes obiske.»

Slab prašek.

«Kako ste zadovoljni z otroškim praškom?»

«Še precej, toda teža se ne vjema. Otrok je povžil pet kilogramov praška, zredil se je pa samo za štirl.»

Zablebetala se je.

Obiskovalka: «Ali je mama doma?»

Hčerkica: «Ne, je šla k sosedovim.»

Obiskovalka: «Kdaj pa se vrne?»

Hčerkica (v zadregi glasno zakliče v kuhinjo): «Mamica, kaj naj sedaj rečem?»

Iz starih časov.

Poveljstvo nekega dragonskega regimenta je odredilo razprodajo starih, dosluženih jahalnih konjev. Še močnega konja je kupil kmet gorske vasice za domače delo.

Čez dve leti so bile v dotičnem kraju velike vojaške vaje in nekega dne je peljal dotični kmet voz gnoja na svojo njivo.

«Ta-ta-ta-ta-ti-ta!» se je nenadoma oglasila v bližini vojaška tromba ter klicala dragonce k zboru.

V tistem hipu se je tudi kmetovemu konju zbudil spomin na nekdanje dni. Kar v galopu je zdirjal konjič s polnim vozom gnoja za drugimi in se postavil lepo v vrsto med dragonce.

Otroška usta.

Teta: «Mihec, štorklja ti je pravkar prinesla sestrico. Ali jo hočeš videti?»

Mihec: «Sestrice ne, pač pa štorklja.»

Dobro kosilo.

Prijatelj (pri nedavno novoporočenem prijatelju): «Kosilo je bilo res prav dobro. Že dolgo nisem jedel tako dobro!»

Mladi mož: «Tudi jaz ne.»

Ne zahteva mnogo.

«Torej Vas vzamem za domačega učitelja za moja dva sina, ki pa se morata na vsak način naučiti toliko, da ne bo nihče opazil, kako malo sta se naučila.»

Nikalne lastnosti.

Snubec: «Ne kadim, ne igram, ne pijem, ne ponočujem ...»

Gospodična: «Potem pa imate samo nikalne lastnosti.»

Po receptu.

Mlada žena prvič napravi cmoke. Mož jih na vse pretege hvali, toda med jedjo mora pogosto pljuvati.

«Kaj pa je?» vpraša skrbno žena.

«O, nič, ženka, samo v cmokih je toliko jajčjih lupin.»

«Toda poglej v kuharsko knjigo, kjer je napisano: vzemi en kilogram moke in štiri cela jajca.»

Vozni listek.

Neki potnik je na vlaku venomer menjaval prostore. Lazil je od voza do voza, a nikjer mu ni ugajalo. Sprevodnik mu ni posvečal nikake pozornosti ter je na vsakem prostoru zahteval, naj mu pokaže vozni listek.

«Saj bi me morali poznati že po obrazu», se je končno vznjevoljil.

«Obraza vam vendar ne morem preščipniti», ga je zavrnil sprevodnik.

Vzrok ljubosumnosti.

Stric: «Ali imaš tudi vzrok, da si ljubosumna?»

Odvetnikova žena: «Veš, odkar ima novo strojepisko, je moj mož odstranil z vrat napis, da se lahko vstopi brez trkanja.»

Lastna hvala.

Mesar pošlje Gašperju meso in napiše na zavoj: «To meso samo sebe hvali.»

Gašper vrne zavojček s pripisom: «Ne bom ga jedel, kajti lastna hvala se v blatu valja!»

Kanalja.

Gašper: «Ali Jera sedaj, ko je tvoja žena, še vedno tako poje kakor kanarček.»

Miha: «Ne več kakor kanarček, ampak kakor kanalja.'

Ni mogoče.

Koliko si star, fantek?

Štiri leta.

Nemogoče. V tako kratkem času se vendar nisi mogel tako umazati.

Ni huda.

«Ali se nič ne hudujete, ker vaša kuharica ves dan žvižga?»

«Prav nič. Dokler žvižga, vem, da jo moj mož ne poljubuje.»

Sladkorna bolezen.

Nežica je zelo sladkosnedna. Nekega dne jo mati zaloti, ko skrivaj vzame sladkorček. Mati jo pokara, a Nežica ji odgovori: «Mama, ne bodi huda, ker imam sladkorno bolezen.»

Nepoboljšljivost.

Župnik je ustavil soseda, ki je nesel iz prodajalne steklenico žganja. «Ali že zopet? Pa toliko naenkrat!» se je nejevoljno začudil.

«Pa ni vse zame», se je opravičil. «Za polovico sem dal jaz, za polovico pa moj prijatelj.»

Župnik je nekoliko pomislil in rekel: «Sosed, žganje je strup. Ako si pameten, izlij svojo polovico na tla, ostalo pa nesi prijatelju.»

«Ne morem, pa bi rad, gospod župnik», mu je odvrnil. «Moja polovica je namreč spodaj . . .»

Kdor zna.

Natakar: «Od česa živiš sedaj, ko si opustil natakarski poklic?»

Gašper: «Od treh poštnih golobov.»

Natakar: «To je vendar nemogoče.»

Gašper: «Prav enostavno! Golobe zjutr[illegible] zvečer pa se zopet vrnejo . . .»

Šolarska.

Učitelj je pri pouku o živalstvu razlagal, da večje ribe žro manjše.

«Ali jedo večje ribe tudi sardine?» je vprašal učenec.

«Tudi», mu je odgovoril učitelj.

«Hm,» je premišljal, «kako pa škatlo odprejo?»

Dekleta, ženske in moški

cenijo dober učinek, že 32 let preizkušanih proizvodov: Fellerjeva Elsa-pomada za obraz ter zaščito kože, za negovanje obraza, vrata in rok, proti solnčnim pegam, sojedcem itd. Nadalje Fellerjeva Elsa-pomada za rast las, za kožo glave, proti prhljaju, izpadanju las itd. — 2 loučka ene ali po en lonček od obeh pomad franko po pošti pri vnaprej poslanih 40 Din pri lekarnarju Feller, Stubica Donja, Elzätrg 360, Hrvatska. Ako se pošlje 48 Din vnaprej, se priloži še eno Fellerjevo milo zdravja in lepote «Elsa».

V tramvaju.

Janez vstopi v tramvajski voz in drži mrzel vivček v ustih. Ker so vsi sedeži zasedeni, stoji in se drži za usnjato zanko, ki visi raz strop.

Kondukter: «Oče, tu se ne sme kaditi!»

Janez molči in pokima z glavo.

Kondukter pride drugič v voz: «Oče, rekel sem Vam že, da se tu notri ne sme kaditi.»

Janez molči in [illegible] sedaj.

Kondukter se vrne v voz tretjič: «Oče, dvakrat sem Vam že rekel, da se tu notri ne sme kaditi, pa nič ne pomaga.»

Kmet: «Saj ne kadim.»

Kondukter: «Kako da ne, ko imate pipo v ustih!»

Kmet: «Vraga, saj imam tudi zadnji del v [illegible]ah, pa ne sedim.»

Čez ulico.

Jaka je prišel v Ljubljano ter je obstal pred oknom neke gostilne. Zanimale so ga cene raznih vin, označene na listu, na katerem je bilo spodaj dodano: «Vino čez ulico 1 Din ceneje.» Stopil je v gostilno in naročil pijače.

«Ali naj vam postrežem s čvičkom, ljutomerčanom, s portugalko?» je žgolela mlada natakarica.

«Prinesite tisto «čez ulico», ker je ceneje.»

Dvoumen odgovor.

«Ljubim te, Véra. Ali tudi ti ljubiš mene?»

«Do[illegible]».

Potrudil se je.

«Slabo ste me zastopali v trgovini, gospod Zmrzlin. Obnašali ste se kakor osel.»

«Na vse načine sem si prizadeval, da bi vas pravilno zastopal, gospod ravnatelj.»

MALI OGLASI

Vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek 7 Din. Ženitni oglasi, dopisovanja in trgovski oglasi vsaka beseda 1 Din. Za pošiljanje ponudb in dajanje naslovov še posebej 2 Din. Znesek je priložiti naročilu.

Oglasni oddelek «DOMOVINE», Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. Telefon št. 3492.

Jajca za valjenje

čistokrvnih rumenih angleških Orpingthon-kokoši, pet dinarjev za komad, pošilja po povzetju R. Golob, gost., Sv. Trojica v Slovenskih goricah. 153

Dve spalnici iz javorjevega lesa

svetlo polirani, znotraj pomarančno luženi, kompletni, prodam. Vsaka postavljena na kolodvor Ljubljana ali v bližini kolodvora, za ceno 5500 Din. — Anton Stolfo, mizarstvo, Spodnje Loke, Krašnja pri Lukovici. 155

Koncesija za avto-takse

se proda. — Poizve se v upravi «Domovine». 152

Želodčno tinkturo

preizkušeno, proti zaprtju in drugim težkočam želodca, priporoča dr. G. Piccoli, lekarnar v Ljubljani. 150

Zastopnike in organizatorje

za novo vrsto zavarovanja sprejmemo v vsakem kraju «Centra», Ljubljana, poštni predal 248. 147

Semena vse vrste — **Oblačilno blago** veliko izbiro

priporoča trgovina 122

FR. SENČAR, MALA NEDELJA in LJUTOMER

Nakup jajc, masla, putra in vseh poljskih pridelkov.

Naznanilo.

Proda se v Leskovcu v Halozah lepo vinogradniško posestvo v izmeri 40 oralov. — Ponudbe naj se pošljejo na upravo «Domovine» pod «Vinograd». 146

Spreime se hlapec

z dobrim spričevalom, ki je vajen pri konjih in pri poljskih delih. Plača po dogovoru. — Helena Stokavnik, sodavičarka, Rimske toplice. 145

Viničarja

z več delavnimi močmi spreime takoj oskrbništvo Novi klošter, Sv. Peter v Savinski dolini. 138

Češki semenski oves

in vsa poljska in vrtna semena nudi 124

SEVER & KOMP., LJUBLJANA, Gosposvetska c. 5.

Pozor! Pozor!

Krznarstvo A. Lampič, Ljubljana,

Vidovdanska cesta štev. 2, izdeluje po najnižjih cenah vsakovrstne čepice. 149

Pohištvo

vedno v veliki zalogi in po najugodnejših cenah pri

MATIJA ANDLOVIČ

strojno mizarstvo, Komenskega ul. 34, Ljubljana. 99

Zaključek prepira.

Prvi prijatelj: Dolgo sva se prepirala z ženo, ali naj kupiva avto ali motorno kolo, končno pa sva se le zedinila.»

Drugi prijatelj: «V čem?»

Prvi prijatelj: «Za otroški voziček.»

Slabi zobje

kvarijo najlepši obraz. Neprijeten duh ust je zoprn. Obe hibi odstranite z vporabo krasno osvežujoče **Chlorodont-paste.** Zobje dobijo krasen sijaj slonovine, posebno z vporabo zobčaste **Chlorodont-ščetke,** ker ista čisti zobe tudi na njih stranicah ter odstranjuje ostanke jedi, ki povzročajo gnilobo. Poskusite najprej z malo tubo **Chlorodont-paste,** ki stane Din. 8·—. **Chlorodont-ščetka** za otroke, za dame (mehke ščetine), za gospode (trde ščetine). Pristno samo v originalnem modro-zelenem omotu z napisom **Chlorodont.** Dobiva se povsod. — Pošljite nam ta oglas kot tiskovino (omot **ne** zalepiti) dobili bodete brezplačno eno poskusno tubo za večkratno uporabo. Tvornice Zlatorog, Oddelek Chlorodont, Maribor 55.

Naznanilo.

Kati Ovsec-Oržaj naznanja, da je otvorila v svoji hiši **Florjanska ulica št. 25,** trgovino z mešanim blagom ter se cenjenemu občinstvu priporoča. 151

Domačo ajdo, ječmen, pšenico, proso kupuje po najvišjih cenah tvrdka **A. VOLK v Ljubljani** Resljeva cesta št. 24

A. Gastraum Prešernova ulica 42

Dežnike solnčnike in **sprehodne palice** dobite na ceneje pri zgornji tvrdki

Izredna ponudba

Za deževni letni čas priporočamo, da si nabavite

kožno pelerino za dež

Č. O. V. tehta samo 110 gramov, imitacija ribje kože Imm. Odlično se je ta pelerina izkazala, ker ne prepusca mokrote, je komodno zložljiva, kakor majhna žepna beležnica, ki se jo nosi vedno lahko s seboj, ter je nadvse trpežna. Zelo priporočljiva za dame in gospode (tudi za otroke) v dežju in snegu, za izlete in sport.

Reklamna cena s posebno kapuco in etnijem samo Din 10·— franko, zacarinjena, poslana po poštnem povzetju. Razpošilja **A. Mařík, export, Praga XII., Lodýnska 57.** (Če ne bi ugajala, zamčimo zameno). Naslov natančno napisati.

BOLNIM

slabotnim, nervoznim, ki se hitro utrudijo in postarajo (Moškim, ženam in otrokom.)

Zdravje človeškega organizma ostane in se povrača samo s pomočjo njegovih zdravih življenskih žlez, ki vlivajo v kri specialne fermente energije katere povzročajo razno sposobnost pri celicah organizma, prenašajo na podlagi tega žara mladeniške moči in občutka polnega življenja. (Dr. S. Voronov.)

Sicer pa se nabira izmenjavanje snovi in organizem se spaja s strupi razmene (mokračna kislina i. dr.), predčasno oslabi, vene in umre. Po nasičenju organizma s fermenti energije (**KALEFLUID D. Kaleničenka**), vzetih od žlez močnih živali, se organizem hitro okrepi po vsaki bolezni in njegova delovna sposobnost se podaljša in celo prepreči smrt za mnogo let. (Doktor S. Voronov.)

Gg. zdravnikom pošiljamo «KALEFLUID» brezplačno in franko, da jim omogočimo poizkušnje pri bolnikih.

Brezplačno pošljemo vsakomur tudi literaturo o «KALEFLUIDU» z mnogoštevilnimi ocenami gg. profesorjev in zdravnikov. Obrnite se na naslov: Beograd, Šumadijska ulica 33. Miloš Marković.

Zahtevajte samo pravi «KALEFLUID» D. Kaleničenka, pazite na etiketo, na kateri so označene nagrade (Grand prix, velike zlate kolajne), ki jih je «KALEFLUID» dobil na razstavah v Parizu, Londonu, Bruslju, Rimu i. dr. Varujte se ponaredb, ako hočete skrbeti za svoje zdravje in hraniti denar, ki ste si ga z delom pridobili.

«KALEFLUID» D. Kaleničenka se dobi v vseh večjih lekarnah in drogerijah vsega sveta; pošiljamo tudi po povzetju.

MODROCE vsake vrste, žimo, cvilh, zofe in vse tapetniške izdelke kupite najbolje pri 96

RUDOLF SEVER

TAPETNIK, LJUBLJANA, MARIJIN TRG ST. 2.

Kuhinjsko posodo in vse gospodinjske in gospodarske potrebščine nudi najceneje tvrdka 81

BREZNIK & FRITSCH, trgovina z železnino, LJUBLJANA

Klobuke v najrazličnejših najnovejših barvah in oblikah v bogati izbiri nudi **Jos. Pok** nasl. M. Bogataj klobučar

Ljubljana, Stari trg štev. 14.

Sprejemajo se tudi vsa popravila.

Cene nizke. 110

Trgovina ortopedičnih aparatov, umetnih udov, vseh vrst bandaž, trebušnih in kilnih pasov, obvez, vložkov za ploščnate noge in ravnodržalcev kakor tudi vse higijenične priprave za postrežbo bolnikov.

Vedno velika izbira vseh priprav za britje in v to svrho spadajočih predmetov.

Brušenje vseh vrst rezil, poniklanje, popravila samo pri tvrdki

G. BESEDNIK IN DRUG

LJUBLJANA

PRESERNOVA ULICA STEV. 5

TELEFON STEV. 2439 148

GASILCI!

Motorne brizgalne

prenosne, za 400 in 600 litrov in večje za 1000 litrov vode, na dveh kolesih, dobavlja najugodneje tvrdka

LAMPRET in drug

d. z o. z.

LJUBLJANA, Dunajska cesta št. 22.

Zahtevajte ponudbe! 88

Zahtevajte brezplačni **CENIK** s 1000 slikami

Roskopf ura 49 Din.

Ura na sidro (ankerica) nekolike boljše izvršitve z 3letnim jamstvom 65 Din.

Ista **original patent** preciz. **Roskopf ura na sidro,** pravi nikelj, kolesje nepristopno prahu tekoče vse v rubinih, posebno točna, 5letno jamstvo

98 Din.

Omega, Doxa in druge ure cenejše kot drugod.

Budilka 64 Din

z 2 zvoncema in 3let. jamstvom

69 Din.

A. Kiffmann, Maribor Št. 43/b

specialist samo za boljše ure.

Prima gonilna jermena

in vse mlinsko-tehnične potrebščine vedno v zalogi pri tvrdki

CADEZ & ERCAR, Ljubljana, Kolodvorska ulica 35 27.

Ceneno češko perje!

1 kg sivega opuljenega perja 70 Din, napol belo 90 Din, belo 100 Din, boljše 125 Din in 150 Din, mehko kot puh 200 Din in 225 Din, boljša vrsta 275 Din, Pošiljatve carine proste, proti povzetju. — Vzorec zastonj. Blago se tudi zamenja in neugajajoče vzame nazaj. 101

Naročila samo na **Benedikt Sachsel, Lobez št. 14** kod Plzna, Češkoslovaška

Poštne pošiljke rabijo iz Češkoslovaške v Jugoslavijo približno 10 dni

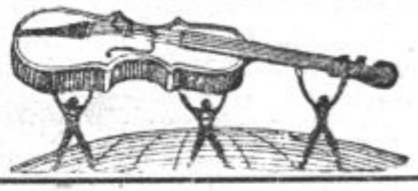

Veliki ilustrovani **cenik** dobite zastonj! Zahtevajte ga od skladišča

MEINEL in HEROLD

tovarna glasbil, gramofonov in harmonik

R. Lorger, MARIBOR št. 104-B.

Violine od 95 Din. Ročne harmonike od 85 Din. Tamburice od 98 Din. Gramofon od 345 Din z galve.

70

Živinorejcem

priporočamo zanje jako koristno knjigo

Prva pomoč

ponesrečenim živalim.

Napisal jo je živinozdravnik prof. dr. Kern. Okrašena je s 93 zelo poučnimi slikami in ima naslednjo vsebino:

Sestava živalskega telesa, zdravila, obkladki, masiranje, drgnjenje, o načinu, kako se žival prisili, da je mirna, o dviganju padlih ali bolnih živali, o ranah ter kaj je storiti v raznih slučajih nagle obolesti, kot pri poškodovanju rogov, poškodbi kopita in zakovanju, pri prišču med parkiji, opeklini, streli, zlomu kosti, zvitju, izčlenjenju, izpadu porodnice in maternice, izpadu danke, vnetju vimena, driski, zaprtju, koliki, napenjanju goved in ovac, pri tujih predmetih v požiralniku, pretresu možgan, solnčarici, nevarnosti zadušitve, zastrupitvi, ozebljenju, postopanju s popkom, mrzlici, omedlevici, kužnih boleznih itd.

Vsak lastnik živali, ki se hoče obvarovati škode pri ponesrečenih živalih, bi moral imeti to knjigo.

Knjiga, ki velja s poštnino vred Din 36·50, se naroča

v knjigarni Tiskovne zadruge v Ljubljani

Prešernova ulica 54 (nasproti glavne pošte)

Izdaja za konzorcij «Domovine» Adolf Ribnikar. Urejuje Filip Omladič. Za Narodno tiskarno Fran Jezeršek.